

อรรถกถาของ มานส สัท

มานสนุติ^๑ ราโคปิ จิตตมปิ
อรรหตตมปิ.

“อนุตสิกฺขจโร ปาโส ยฺวายํ จรติ
มานโส”ติ^๒ เอตฺถ หิ ราโค มานสํ.

“จิตฺตํ มโน มานสนุ”ติ^๓ เอตฺถ
จิตฺตํ.

“อปปตฺตมานโส เสกฺโข กาลํ
กยิรา ชเนสฺสโต”ติ^๔ เอตฺถ อรรหตฺตํ.

ราคะกิตฺติ จิตกิตฺติ อรรหตฺตมรรคกิตฺติ
ชื่อว่า มานส.

ราคะ ชื่อว่า มานส ในพระบาลีนี้
ว่า อนุตสิกฺขจโร ปาโส ยฺวายํ จรติ
มานโส (บ่วงใดที่เกิดในจิต ซึ่งเที่ยวไป
ในอากาศ ย่อมท่องเที่ยวไป).

จิต ชื่อว่า มานส ในพระบาลีนี้ว่า
จิตฺตํ มโน มานสํ (จิต ชาติรู้ ใจ).

อรรหตฺตมรรค ชื่อว่า มานส ใน
พระบาลีนี้ว่า อปปตฺตมานโส เสกฺโข
กาลํ กยิรา ชเนสฺสโต (ข้าแต่พระองค์
ผู้ปรากฏในหมู่ชน สาวกของพระองค์ ยัง
เป็นพระเสขะ ยังไม่บรรลุมรรค
ไหนพึงทำกาลกิริยาเสียแล้ว).

^๑ ม.มู.อ. ๗/ - /๖๘, อภิ.สํ.อ. ๔๖/ - /๒๖๙, พุ.ยติ.อ. ๒๐/ - /๘๖, ฉ. พุทฺธวํสฺสกุสกถา. ๑๕๕, พุ.มหา.อ.
๓๘/ - /๓๑ ๓๕๙, ฉ. สทฺธมฺมปกาสิณี. ๒/๑๑๗, ฉ. อังคุตฺตตรนิกายฎีกา. ๓/๒๘๓.

^๒ วิ.มหา. ๔/๓๓/๔๐, สํ.ส. ๑๕/๔๕๙/๑๖๔.

^๓ อภิ.สํ. ๓๔/๙๑/๓๒.

^๔ สํ.ส. ๑๕/๔๙๐/๑๗๗. ชเนสฺสตาติ.

เอตฺถเตตํ วุจฺจติ :

ราโค จิตฺตํ อรหตฺตณฺจ
 “มานสนฺ”ติ สมฺมิตฺติ
 สตุฏฺโณ สาสเน ปาป-
 สาสเนขิลสาสเน.

ตตฺถ สมฺปยุตฺตมนสิ ภเวติ ราโค
 มานโส. มโน เอว มานสนฺติ กตฺวา
 จิตฺตํ มานสํ. อนวเสสโต มานํ สียติ
 สมฺมุจฺฉินฺทตีติ อคฺคฺมคฺโค มานสํ.
 ตนฺนิพฺพตฺตตฺตา ปน อรหตฺตสฺส
 มานสตา ทนฺนุจพฺพา. มนฺนุติ สตุฏฺโธ. “เยน
 จกฺขุปฺสาเทน รูปานิ มนฺนุ ปสฺสตี”ติ^๑
 เอตฺถ हि “มนฺนุ”ติ สตุฏฺโธ วุตฺโต. อถฺวา
 มนฺนุติ ปจฺมกปฺปิกกালে มนฺนุสฺसानํ
 มาตาปิตฺตฺตฺตฺตฺตาเน จิตฺโต มนฺนุนามโก ปุริโส,
 โย สาสเน “มหาสมฺมตฺตราชา”ติ วุตฺโต.
 โส हि สกฺลโลกสฺส หิตํ กาทํ มนฺนุเต
 ชานาตีติ มนฺนุ”ติ วุจฺจติ.

ในเรื่องนี้ ข้าพเจ้าจะกล่าวสรุป
 เป็นคาถาดังนี้ :

ราคะ, จิต และอหัตตมรรค ท่าน
 เรียกว่า มานส ในพระศาสนาที่
 สั่งสอนเรื่องอกุศลซึ่งเป็นคำสอน
 อบรมกายวาจาใจทั้งหมด ของ
 พระศาสดา.

ในเรื่องนั้น ราคะ ชื่อว่า มานส
 เพราะอรรถว่ามีในใจ ที่ประกอบด้วย
 ราคะ. จิต ชื่อว่า มานส เพราะทำรูป
 วิเคราะห์ว่า ใจนั้นแหละ ชื่อว่า มานส.
 อหัตตมรรค ชื่อว่า มานส เพราะอรรถ
 ว่าตัดคือ ถอนรากมานะโดยสิ้นเชิง. อนึ่ง
 ฟังทราบว่าเป็นพระอหัตตผลก็ชื่อว่า มานส
 เพราะเกิดมาจากอหัตตมรรคนั้น. บทว่า
 มนฺนุ ได้แก่ สัตว์. ก็สัตว์ท่านเรียกว่า มนฺนุ
 ในข้อความพระบาลีนี้ว่า เยน จกฺขุ-
 ปฺสาเทน รูปานิ มนฺนุ ปสฺสตี (สัตว์ย่อม
 เห็นรูปด้วยจักขุประสาทใด). อีกนัยหนึ่ง
 บทว่า มนฺนุ ได้แก่ บุรุษผู้มีนามว่า มนฺนุ ซึ่ง
 ดำรงอยู่ในฐานะเป็นมารดาบิดาของ
 มนุषย์ทั้งหลายในคราวต้นกัปปี้ ซึ่งในทาง
 พระศาสนาท่านเรียกว่าพระเจ้ามหา-
 สัมมตตะ. ก็ บุคคลนั้น ท่านเรียกว่า มนฺนุ

^๑ วิสุทฺธิ. ๓/๑๔.

ยถาพลํ อตฺตโน หิตํ มนุเต
 ชานาตีติ มนุสฺสํ, มนุสฺส วา
 อุตฺตมุตฺตา มนุสฺสํ. อถวา วุตฺตป-
 ปการสฺส มนุโน อปจฺจํ มนุสฺสํ. เอวํ
 มานโว มานโว จ, นการสฺส หิ ฌกาเร
 กเต “มานโว”ติ รูปํ สิชฺฌติ. เกจิ ปนาหุ
 “ทนต์ชนการสฺสหิตโต มานวสทฺโท สพฺพ-
 สตฺตสธารณวจโน, มุทฺตชนการสฺสหิตโต
 ปน มานวสทฺโท กุจฺฉิตมุพฺพาปจฺจ-
 วจโน”ติ, ตํ วิมฺลิตฺวา ยุตฺตญฺเจ,
 คเหตุพฺพํ. น ปเนตฺถ วุตฺตพฺพํ
 “มานวสทฺทสฺส อตฺตญฺฐารวจเน อิทํ
 วจนํ วิรุชฺฌตี”ติ **อนฺตรสทฺทสฺส**
อตฺตญฺฐาเร อนฺตรอนฺตริกาสทฺทานมฺปิ
อาหฺรณสฺส ทสฺสนโต.

ตตฺร ปนายํ วิมฺลิตฺวา : **จฺพฺกมฺ-**
วิภงฺคสฺตฺตสฺมิณฺหิ “สุโก มานโว

เพราะว่ารู้เพื่อทำประโยชน์แก่อกุลแก่ชาว
 โลกทั้งสิ้น.

ชื่อว่า มนุสฺส เพราะอรรถว่ารู้
 ประโยชน์แก่อกุลแก่ตนตามกำลัง, อีกนัย
 หนึ่ง ชื่อว่า มนุสฺส เพราะมีใจสูง. อีก
 นัยหนึ่ง เหล่ากอของมนุมีประการดังกล่าว
 แล้ว ชื่อว่า มนุสฺส. มานว และ มานว
 มีวิเคราะห์เช่นเดียวกัน (คือ มนุโน อปจฺจํ
 มานโว, มานโว), ก็เมื่อแปลง น อักษร
 เป็น ฌ อักษร จึงสำเร็จรูปว่า มานโว.
 ส่วนอาจารย์บางพวกกล่าวว่า มานว
 ศัพท์ประกอบด้วยทนต์ชะ น อักษร
 (อักษรที่เกิดจากฟัน) ระบุถึงสัตว์ทั้งหมด
 ทั่วไป. ส่วน มานว ศัพท์ประกอบด้วย
 มุทฺตชะ ฌ อักษร (อักษรที่เกิดจากศีรษะ
 หรือปุ่มเหงือก) ระบุถึงเหล่ากออันน่า
 รังเกียจและโง่เขลา, คำนั้น พิจารณา
 แล้วหากว่าเหมาะสมก็พึงถือเอา. ก็ใน
 เรื่องนี้ ไม่ควรกล่าวว่า ถ้อยคำนี้ ในการ
 กล่าวอรรถาธิบายของ มานว ศัพท์ ย่อม
 ผิด เพราะในอรรถาธิบายของ อนฺตร
 ศัพท์ ได้พบการนำมาแม้ซึ่ง อนฺตร และ
 อนฺตริกาศัพท์.

อนึ่ง ในเรื่องนั้น มีข้อความพิจารณา
 ดังต่อไปนี้ : ก็ในข้อความนี้ว่า สุโก

โตเทยยุปุตโต"^๑ติ อิมสมิ ปเทเส
 อฏฐกถาจริเยหิ "สุโกติ โส กิร
 ทสฺสนึโย อโหสิ ปาสาทิกิ, เตนสฺส
 องฺคสฺสกตาย 'สุโกเตว นามิ อภิสุ.
 'มาณโว'ติ ปน ตํ ตรุณกาเล โวหริสุ,
 โส มหุลลกกาเลปิ เตเนว โวหาเรน
 โวหริยตี"^๒ติ เอว มุทฺธชณการสฺส
 มาณวสทฺทสฺส อตฺถิ ปกาสิโต,
 ตฎฎีกายมฺปิ ครุหิ "ยิ อปจฺจํ กุจฺฉิตฺ
 มุทฺธิ วา, ตตฺถ โลกเ มาณวโวหาโร,
 เยภฺยฺเยน จ สตฺตา ทหฺรกาเล มุทฺธ-
 ธาตุกา โหนตีติ วุตฺติ 'ตรุณกาเล
 โวหริสุ"^๓ติ, เอว มุทฺธชณการสฺส
 มาณวสทฺทสฺส อตฺถิ ปกาสิโต.

มาณโว โตเทยยุปุตโต (มาณพชื่อว่า
 สุภะบุตรของโตเทยยุพราหมณ์) ใน
 จุฬกัมมวิภังคสูตร พระอรรถกถาจารย์
 ได้อธิบายอรรถของ มาณว ศัพท์ เป็น
 มุทฺธชะ ณ อักษรอย่างนี้ว่า บทว่า สุโก
 มีความหมายว่า ได้ยินว่า มาณพนั้นเป็น
 ผู้นำที่ศนา น่าเลื่อมใส เพราะเหตุนั้น
 ชนทั้งหลายจึงได้ตั้งชื่อเขาว่า สุภ เพราะ
 เป็นผู้มึรูปร่างงาม. อนึ่ง ในเวลาเป็นหนุ่ม
 ชนทั้งหลายเรียกเขาว่า มาณว. แม้ใน
 เวลาแก่ ชนทั้งหลายก็ยังเรียกเขาด้วย
 โวหารนั้นนั่นเทียว, แม้ในฎีกาแห่ง
 จุฬกัมมวิภังคสูตรนั้น พระฎีกาจารย์
 ได้อธิบายอรรถของ มาณว ศัพท์ เป็น
 มุทฺธชะ ณ อักษรอย่างนี้ว่า เหล่ากอดี
 นำรังเกียจ หรือโง่เขลา, การเรียกว่า
 มาณว ในโลกย่อมมี ในเหล่ากอนั้น,
 ด้วยว่า โดยมาก สัตว์ทั้งหลายในเวลา
 เป็นหนุ่ม เป็นผู้มึธาตุแห่งความโง่เขลา
 เพราะเหตุนั้น ครุทั้งหลายจึงกล่าววว่า
 ตรุณกาเล โวหริสุ (ในเวลาเป็นหนุ่ม
 ชนทั้งหลายเรียกเขา).

^๑ ม.ญ. ๑๔/๕๘๑/๓๗๖.

^๒ ม.ญ.ข. ๙/-/๗๘๑.

^๓ ฉ.มชฺฌนิมิกายฎีกา. ๓/๓๗๑.

อรรถกถาของ มาณว ศัพท์

อิทานิ มาณวสททสฺส^๑ อตฺถุทธาโร
ภวติ. มาณโวติ สตุโตปิ โจโรปิ
ตรุณปิ วุจฺจติ.

“จิตฺตา เทวทูเตหิ เย ปมชฺชนฺติ
มาณวา”ติอาทีสุ^๒ หิ สตุโต “มาณโว”ติ
วตุโต.

“มาณเวหิ สห คจฺจนฺติ กต-
กมฺเมหิปี อกตกมฺเมหิปี”ติอาทีสุ^๓ โจโร.

“อมฺพญฺโจ มาณโว”ติอาทีสุ^๔
ตรุณ “มาณโว”ติ วตุโต.

อปฺป^๕ ปาปฺณ. อปฺปเปติ. อาไป.

บัดนี้ ข้าพเจ้าจะแสดงอรรถกถา
ของ มาณว ศัพท์. สัตว์โลกก็ดี โจรก็ดี
คนหมู่มาก็ดี ท่านเรียกว่า มาณว.

ก็ สัตว์โลก ท่านเรียกว่า มาณว
ในประโยคเป็นต้นว่า จิตฺตา เทวทูเตหิ
เย ปมชฺชนฺติ มาณวา (สัตว์เหล่าใด
อันเทวทูตตักเตือนแล้วยังประมาทอยู่).

โจร ท่านเรียกว่า มาณว
ในประโยคเป็นต้นว่า มาณเวหิ สห
คจฺจนฺติ กตกมฺเมหิปี อกตกมฺเมหิปี
(ได้คบกับโจรที่ทำความชั่วบ้าง บางที
ก็ยังมีได้ทำความชั่ว).

คนหมู่ม ท่านเรียกว่า มาณว
ในประโยคเป็นต้นว่า อมฺพญฺโจ มาณโว
(คนหมู่มชื่ออัมพญฺฐะ).

อปฺป ชาติ ใช้ในอรรถแห่ง ปาปฺณ
(ถึง). อปฺปเปติ (ยอมถึง). อาไป (น้ำ).

^๑ ที.สี.อ. ๔/-/๑๑, สรรตฺถที่ปนี. ๑/๙๕.

^๒ ม.ญ. ๑๔/๕๒๕/๓๔๖, อัง.ติก. ๒๐/๔๗๕/๑๘๐.

^๓ ม.ม. ๑๓/๑๗๖/๑๘๐.

^๔ ที.สี. ๙/๑๔๔, ๑๔๕/๑๑๗.

^๕ ไป.อิ. อป.

เอตถ อวาไปติ อปุไปติ ปปุไปติ^๑
 ตํ ตํ จานํ วิสุสสรตีติ อวาไป.

มา ปริมาณ. มิโนติ. อุปมา,
 อุปมานํ, วิมานํ. อญญานิปิ โยเชตพฺพทานิ.

เอตถ จ ยา อจฺจนฺตยา^๒ น
 มิโนติ น วิจฺฉินฺนฺตติ, สจฺจ มานสฺส สมิเป
 วตฺตตีติ อุปมา ยถา “โคณฺเณ วิย
 ควฺโช”ติ. อุปมานนฺตติ อุปมา เอว. ตถา
 หิ “วีโตปฺมานมฺปุปฺมาณมฺนาคฺชนนฺตติ.
 เอตถ วีโตปฺมานนฺตติ อิมสฺส วิโตปมํ,
 นินฺรูปมฺนฺตติ อตฺถโก. อถวา อุปฺมานนฺตติ
 อุปเมตพฺพทกฺกาโร “สีโห วิย ภควา”ติ.
 เอตถ หิ สีโห อุปมา, ภควา อุปเมยฺโย
 เตชฺสปรกฺกมาทํหิ อุปเมตพฺพตฺตา, เตชฺส-
 ปรกฺกมาทโย อุปเมตพฺพทกฺกาโร.

ในที่นี้ บทว่า อวาไป มีวิเคราะห์ว่า
 ชื่อว่า อวาไป เพราะอรรถว่าไปถึงฐานะ
 นั้น ๆ.

มา ธาตุ ใช้ในอรรถแห่ง ปริมาณ
 (นับ, ชั่ง, ตวง, วัด). มิโนติ (ย่อมนับ).
 อุปมา (การเปรียบเทียบ), อุปมานํ
 (การเปรียบเทียบ), วิมานํ (วิมาน).
 พึงประกอบเข้ากับอื่น ๆ.

อนึ่ง ในเรื่องนี้ ที่ชื่อว่า อุปมา
 เพราะอรรถว่า เป็นข้อความที่ยังไม่ได้
 นับ คือ ไม่ได้กำหนดไว้อย่างแน่นอน
 เป็นไปใกล้สิ่งทีควรเปรียบเทียบ เหมือน
 คำว่า โคณเณ วิย ควโช (เวลาน
 คล้ายวัน). บทว่า อุปมานํ ได้แก่
 อุปมานั้นเอง. ดังข้อความที่กล่าววว่า
 วีโตปฺมานมฺปุปฺมาณมฺนาคฺชนนฺตติ (ขอ
 นมัสการพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากอุปมา
 ผู้ทรงปราศจากกิเลส ผู้เป็นที่พึงของชน
 ผู้ไม่มีที่พึ่ง). บรรดาบทเหล่านี้ บทว่า
 วีโตปฺมานํ ความว่า ผู้ปราศจากอุปมา,
 คือ ไม่มีอุปมา. อีกนัยหนึ่ง อากาโร ทีควร
 เปรียบเทียบ ชื่อว่า อุปมาน เช่น สีโห
 วิย ภควา (พระผู้มีพระภาค เปรียบ

^๑ ฉ. อ. อัย ปาโง นตฺถิ.

^๒ ฉ. อจฺจนฺตํ.

เอตถ ปน สาสยตตทา กิณฺจาปี
 สีสฺส เตชาทีหิ ภควโต เตชาทีอุปเม-
 ตพฺพากาโร นตฺถิ, ตถापि หีนฺอุปมาวเสน
 “สีโห วีย ภควา”ติ วุตฺตนฺติ ทฎฺจพฺพ.
 วิมานนฺติ อุตฺตสมฺภูจฺจานตฺเตปี กมฺม-
 ปจฺจยอุตฺตสมฺภูจฺจานตฺตา กมฺเมน วิเสสโต
 มินฺยติ ปริจฺฉินฺนุทฺยตีติ วิมานํ.

กร กรณ. “กโรติ, กยโรติ,
 กุพฺพติ, กุรฺพฺพติ, ปกโรติ, อุปกโรติ,
 อปกโรติ, ปฏิกโรติ, นีรอกโรติ, ปฏฺิ-
 สงฺขโรติ, อภิสงฺขโรติ” อิจฺเจวมาทีนฺ
 กตฺตริ ภวฺนฺติ. กมฺเม ปาพินฺยวเสน
 อิการาคมฺภูจฺจानเน ยการสฺส เทวภาโว.
 ตสมฺมียะว จานเน รยการานํ วิปริยาเย สติ
 น เทวภาโว. ตถา อิการาคมฺภูจฺจानเน

ดังราชสีห์) จริงอยู่ ราชสีห์เป็นอุปมา
 ในเรื่องนี้ พระผู้มีพระภาคเป็นอุปมา
 เพราะเป็นผู้ที่ควรเปรียบด้วยเดช และ
 ความเพียรเป็นต้น, เดชและความเพียร
 เป็นต้น เป็นอาการที่ควรเปรียบ.

ก็ ในข้อนี้ อาการที่ควรเปรียบ ด้วย
 เดชเป็นต้น ของพระผู้มีพระภาคกับเดช
 เป็นต้น ของราชสีห์ย่อมไม่มี เพราะ
 พระองค์ทรงประเสริฐกว่า แม้ก็จริง,
 ถึงอย่างนั้น พึงเห็นว่า ท่านกล่าวว่สีโห
 วีย ภควา (พระผู้มีพระภาคเปรียบ
 เหมือนราชสีห์) ด้วยอำนาจอุปมาอย่าง
 ทราม. บทว่า วิมานํ มีวิเคราะห์ว่า
 ชื่อว่า วิมาน เพราะอรรถว่าเป็นสิ่งที่ถูก
 กรรมนับ คือ กำหนดไว้เป็นพิเศษ เพราะ
 มีอตุที่มีกรรมเป็นปัจจัย เป็นสมุฏฐาน
 แม้ในความมีอตุเป็นสมุฏฐาน.

กร ธาตุ ใช้ในอรรถแห่ง กรณ
 (ทำ). บทกัตตฺวาจก เช่น กโรติ, กยโรติ
 (ยอมทำ). กุพฺพติ, กุรฺพฺพติ (ยอมทำ),
 ปกโรติ (ยอมเริ่มทำ), อุปกโรติ (ยอม
 อุปการะ), อปกโรติ (ยอมเนรคุณ),
 ปฏิกโรติ (ยอมทำปลอม), นีรอกโรติ
 (ยอมปฏิเสธ), ปฏฺิสงฺขโรติ, อภิสงฺขโรติ
 (ยอมปรับปรุง). เมื่อใช้ในอรรถแห่งกัมม

“กรียยุติ, กยิริติ, กรียติ, กยยุติ, ปกรียติ, ปกรียยุติ, ปฏิสงฺขริยุติ, อภิสงฺขริยุติ” อิจฺเจวมาทีนิ กมฺมนิ ภวณฺติ.

ด้วยอำนาจนัยแห่งพระบาลี ในฐานะที่ลง อี อาคม ให้ซ้อน ย อักษร. ในฐานะนั้น นั้นเที่ยว เมื่อมีการสลบ รย อักษร (เป็น ยร) ไม่ต้องซ้อน ย อักษร. ในฐานะที่ลง อี อาคม ก็ไม่ต้องซ้อน ย อักษรเช่นกัน. กัมมวาทก เช่น กรียยุติ, กยิริติ (อันเขาย่อมทำ), กรียติ, กยยุติ (อันเขาย่อมกระทำ), ปกรียติ, ปกรียยุติ (อันเขาย่อมเริ่มทำ), ปฏิสงฺขริยุติ, อภิสงฺขริยุติ (อันเขาย่อมปรับปรุง).

อธิบายบทว่า กยิริติ

เอตฺถ จ กยิริตีติ ปทํ ทฺวีสุ จาเนสุ ทิสฺสตี กตฺตริ กมฺเม จ. เตสุ กตฺตฺวเสน “ปุริโส กมฺมํ กยิริตี”ติ โยเชตพฺพํ, กมฺมวเสน ปน อຍံ ปาพิ “กุฎฺฐิ เม กยิริติ อเทสิตฺวตฺตฺตฺกาทิ.” ตตฺถ จ กตฺตฺวเสน วุตฺตํ กตฺตฺวปทํ ยิรฺปัจเจยฺน สิหฺนํ. กมฺมวเสน ปน วุตฺตํ กมฺมปทํ อิการาคมฺสฺส อาทิอนฺตฺตฺกฺตฺตฺนํ รยการานํ วิปริยาเยนาติ ทฏฺฐพฺพํ. “กาเรติ, การยติ, การวาเปติ, การวาปยตี”ติ จตฺตฺวาริ การิตฺตฺรฺพานิ, ยานิ “เหตุกตฺตฺรฺพานิ”ติ วุจฺจฺนฺติ ตทฺที่ปกตฺตฺตา.

ก็ในที่นี้ บทว่า กยิริติ มีใช้ ๒ ฐานะ คือ กัตตฺวาทกและกัมมวาทก. บรรดาฐานะเหล่านั้น หากใช้เป็นกัตตฺว (กัตตฺวาทก) พึงประกอบรูปประโยคว่า ปุริโส กมฺมํ กยิริติ (บุรุษย่อมทำการงาน). แต่หากใช้เป็นกัมมะ (กัมมวาทก) มีพระบาลีนี้ว่า กุฎฺฐิ เม กยิริติ อเทสิตฺวตฺตฺกาทิ (กุฎฐิมีพื้นที่อันสงฆ์ไม่ได้แสดงให้ อันเราย่อมกระทำ). ก็บรรดาบทกัตตฺว และบทกัมมะเหล่านั้น บทกัตตฺว ที่ท่านกล่าวด้วยอำนาจกัตตฺว พึงเห็นว่า สำเร็จรูปโดยการลง ยิร ปัจจัย. ส่วน บทกัมม ที่ท่านกล่าวด้วยอำนาจกัมมวาทก พึงเห็นว่าสำเร็จรูปโดยการสลบ

อิทานิ ปน ปทมมาลา วุตตพฺพทา.
 ตตฺร ปจฺมํ “กฺุพฺพตี”ติ ปทสฺสเสว ปทมมาลํ
 โยเชตฺตสฺสาม สพฺพทาสุ วิภตฺตีสฺสุ เอกากาเรน
 โยเชตพฺพตฺตา. “กโรตี”ติ โเอการาน-
 นนฺตรตฺยนฺตปทสฺส ปน “กาเรตี”ติ
 เอการานนฺตรตฺยนฺตปทสฺส จ ปทมมาลํ
 ยถาสมฺภวํ ปจฺฉา โยเชตฺตสฺสาม
 เอกากาเรน อโยเชตพฺพตฺตา.

ตตฺร กฺุพฺพตี, กฺุพฺพนฺตี. กฺุพฺพสี,
 กฺุพฺพถ. กฺุพฺพามิ, กฺุพฺพาม. กฺุพฺพเต,
 กฺุพฺพนฺเต. กฺุพฺพเส, กฺุพฺพเวห. กฺุพฺพเพ,
 กฺุพฺพเมห. วุตตมานาวเสน วุตตฺรูปานิ.

ปถจฺมียาทินํ วเสน ปน กฺุพฺพตฺ,
 กฺุพฺพนฺตฺ. กฺุพฺพเยย, กฺุพฺพเยยฺย.

รย อักษร อันเป็นเบื้องต้นและที่สุดของ อิ
 อาคม (กร + อิ + ย). รูปที่ลงการิตปัจจัย
 มี ๔ รูป คือ กาเรตี, การยตี, การาเปตี,
 การापยตี (ย่อมาให้ทำ) ซึ่งท่านเรียกว่า
 เหตุกัตตฺรูป เพราะแสดงเหตุกัตตานั้น.

แบบแจก กร ธาตุที่มีลักษณะเดียว

ก็ บัดนี้ ข้าพเจ้าจะกล่าวแบบแจก
 (ของ กร ธาตุ). ในแบบแจคนั้น ข้าพเจ้า
 จะแจกปทมมาลา ของบทว่า กฺุพฺพตี ก่อน
 เพราะในทุกวิภตฺติ สามารถแจกได้โดย
 ลักษณะเดียว. ส่วนแบบแจกของบท
 ที่ลง ติ วิภตฺติท้าย โอิ อักษร ว่า กโรตี
 และบทที่ลง ติ วิภตฺติท้าย เอ อักษรว่า
 กาเรตี ข้าพเจ้าจักแจกในภายหลัง
 ตามความเหมาะสม เพราะไม่สามารถ
 แจกได้โดยลักษณะเดียว.

รูปของวัตตมานาวิภตฺติ ดังนี้
 กฺุพฺพตี, กฺุพฺพนฺตี. กฺุพฺพสี, กฺุพฺพถ.
 กฺุพฺพามิ, กฺุพฺพาม. กฺุพฺพเต, กฺุพฺพนฺเต.
 กฺุพฺพเส, กฺุพฺพเวห. กฺุพฺพเพ, กฺุพฺพเมห.

ส่วนรูป ของปญฺจมีวิภตฺติเป็นต้น
 มีแบบแจกดังนี้ กฺุพฺพตฺ, กฺุพฺพนฺตฺ.
 กฺุพฺพเยย, กฺุพฺพเยยฺย.

เสส "ภวติ, ภวนฺตี"ติ วุตต-
นยานุสาเรน สพฺพตฺถ วิตุถาเรตพฺพ.

ที่เหลือ ฟังแจกให้ครบทุกวิภัตติ
โดยคล้อยตามนัยที่กล่าวมาแล้วเป็นต้น
ว่า ภวติ ภวนฺตี.

วินิจฉัยแบบแจก กุพฺพติ

"กรียตี"ติอาทีนึปี อการานนฺตร-
ตฺยนฺตปทานิ เอวเมว โยเซตพฺพานิ.
เอตฺถ จ "กุพฺพติ, กุพฺพนฺตี, กุพฺพสิ"ติ-
อาทีนา วุตฺตา อัย ปทมมาลา ปาพิ-
นยทสฺสนโต เอทิสี วุตฺตา. สทฺทสฺตฺถวิหุ-
ปน สาสนิกา สทฺทสฺตฺถเยว อาทํ
กตฺวา "กุพฺพติ, กุพฺพสิ"ติ เอวํปการานิ
รูปานิ ปาพิยํ นตฺถิตฺติ มนฺณนฺตนา น
อิจฺจนฺตี. เตหิ สทฺทสฺตฺถเอ วิย ปาพิยมฺปิ
"อสนฺโต นานุกุพฺพนฺตี"ติอาทีสุ" โยการ-
ปจฺจยสฺสาเทสฺสวโต อุกาโร สเรเยว ปเร
วการํ ปปฺโปตีติ มนฺณมานา "กุพฺพนฺตี,
กุพฺพนฺเต"ติอาทีนึเยว รูปานิ อิจฺจนฺตี,
ปฺรสรสฺสาภาวโต "กุพฺพติ, กุพฺพสิ"ติ-
อาทีนึ ปาพิยํ นตฺถิตฺติ น อิจฺจนฺตี. มยํ
ปน ปาพินยทสฺสนโต ตานิ รูปานิ
อิจฺจาม.

แม้บทที่ลง ติ วิภัตติท้าย อ อักษร
เช่น กรียติ เป็นต้น ควรแจกปทมมาลา
เหมือนอย่างนี้นั้นเทียว. ก็ในที่นี้แบบแจก
นี้ ที่กล่าวไว้โดยนัยเป็นต้นว่า กุพฺพติ,
กุพฺพนฺตี, กุพฺพสิ ข้าพเจ้ากล่าวเช่นนี้
โดยพบนัยแห่งพระบาลี. ส่วนอาจารย์
ทางฝ่ายพระพุทธศาสนา ผู้รู้ไวยากรณ์
สันสกฤต ทำการเอื้อเพื่อในไวยากรณ์
สันสกฤตเท่านั้น สำคัญอยู่ว่า รูปศัพท์
เหล่านั้น ไม่มีในพระบาลี จึงไม่ประสงค์
รูปอันมีประการอย่างนี้ว่า กุพฺพติ, กุพฺพสิ.
ก็ท่านเหล่านั้นสำคัญว่า อ อักษร อันเป็น
อาเทศของ โอ ปัจจัย ถึงความเป็น ว
อักษรในสระหลังนั้นเทียว ในประโยค
เป็นต้นว่า อสนฺโต นานุกุพฺพนฺตี (เหล่า
อัสตบุรุษย่อมไม่ทำ) แม้ในพระบาลี
เหมือนในไวยากรณ์สันสกฤต ย่อม
ปรารถนารูปเป็นต้นเท่านั้นว่า กุพฺพนฺตี,
กุพฺพนฺเต. ไม่ประสงค์รูปเป็นต้นว่า

• วิ.มหาวิภังค. ๒/๗๔๘/๔๙๖

กุกุพติ, กุกุพสิ โดยสำคัญอยู่ว่าไม่มี
ในพระบาลี เพราะไม่มีสระหลัง. ส่วน
ข้าพเจ้าประสงค์รูปเหล่านี้ เพราะพบนัย
แห่งพระบาลี.

การแจกบท

โดยอาศัยการเทียบเคียง

อตร โสตารานํ กงฺขาวิโนทนต์ถํ
กิญฺจิปาพินยํ วทาม : “สีลวฺนฺโต น
กุกุพฺนฺติ, พาโล สีลานิ กุกุพฺตี”^๑ จ,
“กสฺมา ภวํ วิชนมฺรณฺณนิสฺสํสิตฺ, ตโป
อิธ กุกุพฺตี”^๒ จ, “ผฺรฺสหาหิ วาจาหิ
ปฺกุกุพฺพมาโน”^๓ จ. อีทิสฺเสสฺ ปน จาเนสฺ
อการาคโม กาทพฺโพ. อจินฺเตยฺโย หิ
ปาพินโย, เยภฺยฺเยน สทฺทสฺตถนฺยวิฑูโร จ.

ในเรื่องนี้ ข้าพเจ้าจะกล่าวนัยแห่ง
พระบาลีบางอย่าง เพื่อขจัดความสงสัย
ของเหล่านักศึกษาดังต่อไปนี้ : สีลวฺนฺโต
น กุกุพฺนฺติ, พาโล สีลานิ กุกุพฺตี (ผู้มี
ศีลทั้งหลายย่อมไม่ทำอย่างนั้น, คนพาล
ย่อมทำอนาจารอย่างนี้). กสฺมา ภวํ
วิชนมฺรณฺณนิสฺสํสิตฺ, ตโป อิธ กุกุพฺตี
(เพราะเหตุไร ท่านจึงอาศัยป่าอันปราศ-
จากคน ทำความเพียรในที่นี้). ผฺรฺสหาหิ
วาจาหิ ปฺกุกุพฺพมาโน (ชู้เชิญอยู่
ด้วยวาจาอันหยาบคายน). ก็ในฐานะเช่น
นี้ ควรลง อ อาคม (กร + โอ + อ + ตี).
ด้วยว่า นัยแห่งพระบาลีเป็นอจินฺเตย,
ทั้งห่างไกลจากนัย ของไวยากรณ์
สันสกฤต โดยส่วนใหญ่.

^๑ ชุ.ชา. ๒๗/๖๔๕/๑๕๓.

^๒ ส.ส. ๑๕/๗๑๐/๒๖๖.

^๓ ชุ.ชา. ๒๗/๑๔๐๓/๒๘๖. ปกุกุพฺพมาโน.

ตถา हि यथा “अकुक्षिं सम्प्रशुश्रुतिं
 प्रविशन्ति”^๑ पापिकतिहसुसनโต “अकुक्षि,
 अकुक्षि, अकुक्षिनयो. अकुक्षि, अकुक्षि,
 अकुक्षिनयो. अकुक्षिना”^๒ ति पथमाला
 गतपुपा होति, एवमेव “पाले सीलानि
 गुणपति”^๓ पापिकतिहसुसनโต “गुणपति,
 गुणपति, गुणपति”^๔ ति पथमालापि
 योचेत्पुपाव.

यथा च “पहुमुपेतं अस्पृगी खात-
 वेथा”^๕ ति पापिकतिहसुसनโต “सन्तो
 स्पृगीहि सหृธี สत्तं ण्मुमे न खरि उเปตีति
 ปवेทยนन्ति”^๖ ति อฏฐกถาคติहसुसनโต च
 “स्पृगी, स्पृगी, स्पृगीयो. स्पृगी, स्पृगी,
 स्पृगीयो. स्पृगीนา”^๗ ति पथमाला योचेत्पुपा
 होति, एवमेव “पाले सीलानि गुणपति”^๘
 पापिकतिहसुसनโต “गुणपति, गुणपति,
 गुणपति”^๙ ति पथमालापि योचेत्पुपाव.

จริงอย่างนั้น เพราะได้พบแบบ
 อย่างในพระบาลีว่า อकुक्षิ सम्प्रชฺชฺรติ
 ปวิสนฺติ ดังนี้ ฟังแจกปทมาลาได้
 เป็นต้นว่า อकुक्षิ, อकुक्षิ, อकुक्षินโย.
 อकुक्षิ, อकुक्षิ, อकुक्षินโย. อकुक्षินา
 ฉนฺโต, เพราะพบแบบอย่างในพระบาลี
 ว่า ปาเล สีลานิ गुणपति ฟังแจกปทมาลา
 ได้ เป็นต้นว่า गुणपति, गुणपति, गुणपति
 ฉนฺนํ ฉนฺนํ เทยว.

เหมือนอย่างว่า เพราะได้พบแบบ
 อย่างในพระบาลีว่า पहुमुपेतं अस्पृगी
 खातवेथ (ดูกรไฟผู้ชาติชั่ว การบูชาด้วย
 หางวัวนี้มีมาก) และเพราะพบแบบอย่าง
 ในอรรถกถาว่า สन्तो स्पृगीहि सหृธี सत्तं
 ण्मुमे न खरि उเปตีति ปवेทยนन्ति
 (สัตบุรุษย่อมกล่าวกับสัตบุรุษว่า ธรรม
 ของสัตบุรุษย่อมไม่เข้าถึงความเสื่อม)
 จึงแจกปทมาลาได้ว่า स्पृगी, स्पृगी,
 स्पृगीयो. स्पृगी, स्पृगी, स्पृगीयो. स्पृगीนา
 เป็นต้น ฉนฺโต. เกี่ยวกับเรื่องนี้ก็เช่นกัน
 เพราะได้พบตัวอย่าง จากพระบาลีว่า

^๑ บ.สุ. ๒๕/๓๘๗/๔๖๔.

^๒ บ.ชา. ๒๗/๖๔๕/๑๕๓.

^๓ บ.ชา. ๒๗/๑๔๔/๔๖.

^๔ ส.ส.อ. ๑๐/-/๑๘๘.

^๕ บ.ชา. ๒๗/๖๔๕/๑๕๓.

พาไล สีลานิ กุพฺพติ (คนพาลย่อมหา
อนาจารอย่างนี้) ดังนั้น พิงแจกแม่
ปทุมมาลาได้ว่า กุพฺพติ, กุพฺพนฺติ, กุพฺพสิ
ฉัณฉัณฉัณเทียว.

ตถา “กุพฺพติ, กุพฺพนฺติ.
กุพฺพสิ”ติอาทิ สพฺพํ สพฺพตฺถ
โยเขตพฺพํ.

อนึ่ง พิงแจกรูปทั้งหมดในที่ทั้งปวง
เป็นต้นว่า กุพฺพติ, กุพฺพนฺติ, กุพฺพสิ.

อิทานิ ยถาปฏิญฺญาตา ปทุมมาลา
อนุปฺปตฺตา.

บัดนี้ ปทุมมาลาตามที่ได้ปฏิญญาไว้
ถึงลำดับแล้ว.

**แบบแจก กร ธาตุ
ที่มีหลายลักษณะ**

วัตตมานาวิภัตติ

กโรติ, กโรนฺติ, กโรสิ, กโรถ, กโรมิ,
กุมมิ, กโรม, กุมม, กุรุเต, กุพฺพนฺเต,
กุรุเส, กุรุเวห, กเร, กรุเมห, วัตตมานา-
วเสน วุตฺตรูปานิ.

ปรึสสบท	อัตตโนบท
กโรติ กโรนฺติ	กุรุเต กุพฺพนฺเต
กโรสิ กโรถ	กุรุเส กุรุเวห
กโรมิ กุมมิ กโรม กุมม	กเร กรุเมห.

ปัญจมีวิภัตติ

กโรตุ, กุรุตุ, กโรนฺตุ, กโรหิ, กโรถ,
กโรมิ, กุมมิ, กโรม, กุมม, กุรุตี, กุพฺพนฺตี,
กรสุสุ, กุรุสุสุ, กุรุโวห, กเร, กุพฺพามเส,
ปัญจมีวเสน วุตฺตรูปานิ.

ปรึสสบท		
กโรตุ	กุรุตุ	กโรนฺตุ
กโรหิ	กโรถ	
กโรมิ	กุมมิ	กโรม กุมม.

อัตตโนบท

กุรุตี	กุพฺพนฺตี
กรสุสุ	กุรุสุสุ กุรุโวห
กเร	กุพฺพามเส.

วินิจฉัยบทว่า กโรมเส

เอตถ ปน โภจิ วเทยฺย :

น โน วิวาเห นาคเห
กตปุพฺโพ กุทาจนํ
ตํ วิวาหํ อสํยุตฺตํ
กถํ อเมห กโรมเสติ^๑

ปาพิทสุสนโต “กโรมเส”ติ ปทํ กสุมา
อิธ น วุตฺตํ ? นนุ กรธาตุโต ปริ
โองการํ ปฏิจฺจ อามเสวจนสุสาวยวภูโต
อากาโร โลปี ปปุโปตีติ ? ตนฺน,
“กโรมเส”ติ เอตถ “อามเส”ติ วจนสุส
อภาวโต มวจนสุส สพฺภาวโต.

เอตถ हि เสกาโร อาคโม, ตสุมา
“กโรมา”ติ วตุตมานาวจนวเสน อตุโธ
คเหตุพฺโพ, น ปน ปญฺจมีวจนวเสน.
เอวํภูโต จ เสกาโร กตฺถจิ นามิกปทโต
ปโร โหติ “เย เกจิ พุทฺธํ สรณํ คตาเส.”^๒
ยํ พลํ อหฺวมนฺเส”ติอาทีสุ.”^๓

ก็ในเรื่องนี้ เพราะได้พบตัวอย่าง
จากพระบาลีดังนี้ :

พวกเรา ไม่เคยทำการวิวาหกับ
นาคทั้งหลาย ในกาลใด ๆ เลย
พวกเราจะทำการวิวาห อันไม่
สมควรนั้นได้อย่างไรเล่า

หากจะมีใครฟังท้วงว่า บทว่า กโรมเส
ท่านไม่ได้กล่าวไว้ในเรื่องนี้เพราะเหตุไร ?
อา อักษรอันเป็นส่วนหนึ่งของ อามเส
วิภัตติยอมถึงการลบ เพราะอาศัย โอ
อักษร ท้าย กร ธาตุ มิใช่หรือ ?
ตอบว่า คำนั้นไม่ถูกต้อง เพราะในคำว่า
กโรมเส นี้ ไม่ใช่ อามเส วิภัตติ แต่เป็น
ม วิภัตติ.

ก็ในคำว่า กโรมเส นี้ เส อักษร
เป็นอาคม, เพราะเหตุนั้น ฟังถือเอา
ความหมายด้วยอำนาจวัตตมานาวินัตติ
ว่า กโรม, แต่ไม่ควรถือเอาความหมาย
ด้วยอำนาจบัญญัติวิภัตติ. ก็ เส อักษร
อันมีลักษณะอย่างนี้ บางแห่งใช้ลงท้าย

^๑ ชุ.ชา. ๒๘/๖๘๘/๒๔๕.

^๒ ที.มหา. ๑๐/๒๓๙/๒๘๘, ส.ส. ๑๕/๑๒๑/๓๗.

^๓ ชุ.ชา. ๒๗/๕๓๐/๑๓๓.

กตฺถจฺจ ปนาชฺชยาติกปทโต สาเทส-
นिरาเทสวเสน : “อกรรมุหส เต กิจฺจ”^๑
โอกุณฺตามสิ ภูตานิ.^๒ สุตฺติ เนตฺติ
อภินฺนุหฺส. ตสฺมา เอวํ วเทมเส”ติอาทิสฺสุ.^๓

กเรยฺย, กเรยฺยํ. กเรยฺยาสี,
กเรยฺยธาถ. กเรยฺยามี, กเรยฺยาม. กุพฺเพถ,
กุพฺเพริ. กุพฺเพโถ, กุพฺเพยฺยโวห.
กเรยฺยํ, กเร, กเรยฺยาเมห. สตุตฺตมีวเสน
วตุตฺตรูปานิ.

บทนาม ตัวอย่างเช่น เย เกจิ พุทฺธ
สรณํ คตาเส (ชนเหล่าใดเหล่าหนึ่ง ถึง
พระพุทฺธเจ้าเป็นที่พึ่ง). ยํ พลํ อหฺวมุหเส
(กำลังใดได้มีแล้วแก่พวกเรา).

แต่บางแห่ง ลงท้ายบทอาชยาด
ด้วยอำนาจการแปลง หรือไม่แปลงอักษร
ตัวอย่างเช่น อกรรมุหส เต กิจฺจ (พวกเรา
ได้ทำกิจของท่านแล้ว), โอกุณฺตามสิ
ภูตานิ (บุชากราบไหว้เทพเจ้าทั้งหลาย).
สุตฺติ เนตฺติ อภินฺนุหฺส (ข้าพเจ้าได้บูชาเทพ
นั้นอยู่เสมอ). ตสฺมา เอวํ วเทมเส (ฉะนั้น
จึงทูลอย่างนี้).

แบบแจกสัตตมีวิภัตติ

ปรัสนบพ

กเรยฺย	กเรยฺยํ
กเรยฺยาสี	กเรยฺยธาถ
กเรยฺยามี	กเรยฺยาม.

อตุตโนบพ

กุพฺเพถ	กุพฺเพริ
กุพฺเพโถ	กุพฺเพยฺยโวห
กเรยฺยํ กเร	กเรยฺยาเมห.

^๑ ชุ.ชา. ๒๗/๕๓๐/๑๓๓.

^๒ ดูเทียบ ชุ.ชา. ๒๘/๑๑๘๒/๔๒๓.

^๓ ที.ปา. ๑๑/๒๑๐/๒๑๑.

แบบแจกปโรทขาวิภัตติ

ปรัสสบท	อัตตโนบท
กร กรุ	กริตฺถ กริเร
กเร กริตฺถ	กริตฺถเ กริโวห
กริ กริมฺห	กริ กริเมห.

กร, กรุ. กเร, กริตฺถ. กริ, กริมฺห.
กริตฺถ, กริเร. กริตฺถเ, กริโวห. กริ,
กริเมห. ปโรทขาวิภัตติ.

วินิจฉัยบุรุษของบทว่า กร

เอตฺถ กราติ ปุริโส กมฺมํ กริตฺติ
ปจฺมปุริสโยชนาย โยเชตพฺพํ. “อาคํ กร
มหาราช อกริ” กมฺมทุกฺกฏฺฐ”ติ เอตฺถา
ปิ “มหาราช ภาวํ อาคํ กริ”ติ ปจฺมปุริส-
โยชนาย โยเชตพฺพํ. เอวณฺหิ สติ อัย
ปโยโค “มณฺเณ ภาวํ ปตฺถยติ รณฺโณ
ภริยํ ปติพฺพตฺถ”ติอาทโย^๒ วีย ปจฺม-
ปุริสปโยโค ภาวติ.

ในเรื่องนี้ บทว่า กร พึงใช้ร่วมกับ
ปฐมบุรุษว่า ปุริโส กมฺมํ กริ (บุรุษ
ทำงาน). แม้บทว่า กร ในพระบาลีนี้ว่า
อาคํ กร มหาราช อกริ กมฺมทุกฺกฏฺฐ
(ดูกรมหาบพิตร พระองค์ได้ทำความผิด
พระองค์ได้ทำกรรมอันชั่วช้า) พึงใช้ร่วม
กับปฐมบุรุษว่า มหาราช ภาวํ อาคํ กริ
(ดูกรมหาบพิตร พระองค์ได้ทำความผิด).
ก็เมื่อเป็นเช่นนี้ ประโยคนี้ ก็จะประกอบ
ด้วยปฐมบุรุษเหมือนประโยคเป็นต้นว่า
มณฺเณ ภาวํ ปตฺถยติ, รณฺโณ ภริยํ
ปติพฺพตฺถ (เจ้าเห็นจะปรารถนา [จะมาขอ]
พระอัศรมเหสีผู้เคารพนบนอบพระราช
สวามีไปเป็นภรรยา).

^๑ พ.ชา. ๒๘/๔๙๕//๑๘๙. อกริ.

^๒ พ.ชา. ๒๘/๑๔๒๗/๔๐๖.

ชาติกฏจกถาย์ ปน มชฺฌิม-
ปฺริสฺสฺปฺโยโค วุตฺโต “อาคฺุ กราติ
มหาราช ตฺว มหาปฺราธ มหาปาปี กริ.
ทุกฺกฏนฺติ ยํ กตฺ์ ทุกฺกฏํ โหติ, ตํ ลามกํ
กมฺมํ อกรณฺ”ติ,^๑ ตสฺมา ชาติกฏจกถา-
วเสนาปี กทาจิ กรอิติ จ กรีติ จ
อกรณฺติ จ มชฺฌิมปฺริสฺสฺปฺโยโค ภาวตีติ
ทฏฺจพฺพํ. เยภุยฺยวเสน ปน “ปฺริสฺโส กมฺมํ
กร, ปฺริสฺโส กมฺมํ กริ, อหํ กมฺมํ อกรณฺ”ติ
ปจฺมุตฺตมปฺริสฺสฺปฺโยโค ทฏฺจพฺพโ. เอตฺถ
จ กรอิติ ยถาวุตฺตวิภตฺติวเสน. กรีติ
อชฺชตฺตนีวเสน. อกรณฺติ หิยฺยตฺตนีวเสน
วุตฺตํ.

ตตฺถ “กริตฺถโ”ติ ปทํ “อญฺญํ
ภตฺตารํ ปฺริเยส, มา กิลิตฺถโ มยา
วินา”ติ^๒ เอตฺถ “กิลิตฺถโ”ติ ปเทน สมนํ

ส่วนในอรรถกถาชาดก ท่านกล่าว
การใช้มชฺฌิมบุรุษดังนี้ว่า สองบทว่า
อาคฺุ กร ความว่า ดูกรมหาบพิตร
พระองค์ได้ทำความผิดอย่างใหญ่หลวง.
บทว่า ทุกฺกฏํ ความว่า กรรมใดที่บุคคล
ทำแล้วเป็นกรรมชั่วช้า พระองค์ได้ทำ
กรรมอันชั่วช้านั้น. เพราะเหตุนี้ เห็น
ว่า บางครั้ง บทว่า กร กริ และ อกริ
ใช้เป็นมชฺฌิมบุรุษได้ แม้ด้วยอำนาจ
อรรถกถาชาดก. แต่ด้วยอำนาจโดย
ส่วนมาก เห็นว่า ควรใช้เป็นปฐมบุรุษ
และอุตตมบุรุษว่า ปฺริสฺโส กมฺมํ กร (บุรุษ
ทำงาน), ปฺริสฺโส กมฺมํ กริ (บุรุษทำงาน),
อหํ กมฺมํ อกริ (เราทำงาน). ก็ในที่นี้
บทว่า กร ข้าพเจ้ากล่าวด้วยอำนาจ
วิภตฺติที่ได้กล่าวไว้แล้ว. บทว่า กริ
ข้าพเจ้ากล่าว ด้วยอำนาจอชฺชตฺตนี-
วิภตฺติ. บทว่า อกริ ข้าพเจ้ากล่าว
ด้วยอำนาจหิยฺยตฺตนีวิภตฺติ.

บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า กริตฺถโ
ข้าพเจ้ากล่าว ด้วยอำนาจปโรททวิภตฺติ
อชฺชตฺตโนบท มชฺฌิมบุรุษ เอกพจน์ อัน

^๑ พ.ชา.อ.๓๖/๔๙๕/๑๕๕. ตํ ลามกกมฺมํ อกริ อกาสิ.

^๒ พ.ชา. ๒๘/๑๐๗๔/๓๗๒. มา กิลิตฺถ มยา วินา. โป. กิลิตฺถโ เอวมฺปฺริปี.

ปโรกษายตฺตโนปทมชฺฌิมปริเสกวจน-
วเสน, เอทิสฺส ปน นโย อญฺญตฺราปิ
ยถาสมฺภวํ โยเชตพุโฬ.

เสมอกับบทว่า กิลิตฺโต ในพระบาลีนี้ว่า
อญฺญํ ภาตฺตารํ ปริเยส, มา กิลิตฺโต
มยา วินา (พระน้องนาง จงแสวงหา
พระสวามีอื่นเถิด อย่าลำบาก เพราะจาก
พี่เลย). ก็นัยเช่นนี้ ฟังนำไปใช้แม่ใน
ที่อื่นตามสมควร.

แบบแจกหิยัตตนีวิภตติ พร้อมข้อวินิจฉัย

อกา, อกรา, อกร อิติ รสฺสปาโจปิ.
อกรฺ. เอตฺถ “สพฺพาวริวิชัยํ อกา”ติ^๑ ปทํ
นิทฺสฺสนํ. อกราติ ปริโส กมฺมํ อกาสิติ
อดีตกิริยาวาจโก ปจฺมปริสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
ทญฺจพุโฬ. ตถา हि “รชฺชสฺส กิร โส ภิโต
อกรา อาลเย พหุ”ติ ปาพิ^๒ ทิสฺสติ.
“มา เมตฺ”ติ^๓ อกรา กมฺมํ มา เม
อุทกมาหริ”ติ^๔ เอตฺถ ปน สนฺเตปิ
อดีตวาจกปจฺมปริสฺสฺสฺสฺสฺสฺส มา-
สทฺทโยคโต หิยฺยตฺตนชฺชตฺตนีวิภตฺติโย
ปญฺจมีวิภตฺติอตฺเต อนฺตฺตกาสิกา หุตฺวา
“ตฺวํ มา กโรสิ, มา อามหฺสิ”ติ มชฺฌิม-
ปริสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส ภาวนฺติ.

อกา, อกรา, พระบาลีมีรูปเป็น
รัสสะว่า อกร บ้าง. อกรฺ บ้าง. ในบทว่า
อกา นี้ มีบทเป็นตัวอย่างว่า สพฺพาวริวิชัยํ
อกา (ได้กระทำชัยชนะศัตรูทั้งปวง).
บทว่า อกรา ฟังเห็นว่าประกอบด้วย
ปฐมบุรุษระบุนถึงกิริยาที่เป็นอดีตว่า ปริโส
กมฺมํ อกาสิ (บุรุษได้ทำงาน). จริงอย่าง
นั้น พระบาลีย่อมปรากฏว่า รชฺชสฺส กิร
โส ภิโต อกรา อาลเย พหุ (ได้ยินว่า
พระองค์ ทรงกล่าวการครองราชสมบัติ
จึงได้กระทำการลงเป็นอันมาก). แม่เมื่อ
ประกอบด้วยปฐมบุรุษ อันระบุนถึงอดีต
หิยัตตนีและอัชชตตนีวิภตติในพระบาลี

^๑ มหาโพธิวิส. ๑.

^๒ ชุ.ชา. ๒๘/๔๑๗/๑๕๙.

^๓ ไป.อิ. ตฺว.

^๔ ชุ.ชา. ๒๘/๑๑๒๕/๓๙๖.

กิลฺย ภิยฺโย “ชราธมฺมํ มา ชีรตี
 อลฺพฺภเนยฺยํ จานนุ”ติอาทีสุปี^๑ สนฺเตปี
 อตีตฺวาจกปจฺมปฺริสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 สทฺทโยคโต อชฺชตฺตนีวิภตฺติปญฺจมี-
 วิภตฺติอตุเถ อนฺตฺตกาฬิกา หุตฺวา “มา
 ชีรตุ”ติอาทีนา ปจฺมปฺริสฺสฺสฺสฺสฺส
 ภวณฺติ. เตนาหุ อญฺจกถาจารย์ยา “ชรา
 ธมฺมํ มา ชีรตี ยํ มยฺหํ ชราสจฺจวํ, ตํ
 มา ชีรตุ. เอส นโย เสเสสุปี”ติ.^๒ ยํ
 ปนเมหฺนึ “อกร อิติ รสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 ตสฺส “อติกรรมกราวจฺรีย, มยฺหฺมฺเบตํ น
 รุจฺจตี”ติ^๓ อิมาย ปาฬียา วเสน อตุถิตา
 เวทิตพฺพา. ตสฺสสายมตุเถ “อาจฺรีย ภวํ
 อติกฺกนฺตกรณํ อกรา”ติ ปจฺมปฺริสฺส
 คเหตุพฺโพ. อปีจ “ภวณฺ”ติ วตฺตพฺเพ

นี้ว่า มา เมตฺ อกรา. กมฺมํ มา เม
 อุกฺมาหริ (เธออย่าได้ทำกรงาน เพื่อ
 จันฺเลย, อย่าได้ตักน้ำมาเพื่อจันฺเลย)
 เพราะประกอบกับ มา ศัพท์ จึงเป็น
 อนฺตฺตกาฬ ในอรรณฺปิญฺจมีวิภตฺติ ควร
 ประกอบด้วยมัชฌิมบุรุษว่า ตฺวํ มา กโรสิ,
 มา อหฺโรสิ (เธออย่าทำ, เธออย่าตักมา).

นอกจากนี้ อชฺชตฺตนีวิภตฺติ ใน
 พระบาลีเป็นต้นนี้ว่า ชราธมฺมํ มา ชีรตี
 อลฺพฺภเนยฺยํ จานนุ (ฐานะคือสิ่งที่มีความ
 แก่เป็นธรรมดา อย่าแก่ไม่พียงได้) แม้เมื่อ
 มีการประกอบด้วยปฐฺมบุรุษ ที่บ่งถึงอดีต
 เพราะประกอบด้วย มา ศัพท์ จึงเป็น
 อนฺตฺตกาฬ ในอชฺชตฺตนีวิภตฺติ และ
 ปญฺจวิภตฺติ ควรประกอบด้วยปฐฺมบุรุษ
 โดยนัยเป็นต้นนี้ว่า มา ชีรตุ (จงอย่าแก่).
 เพราะเหตุนี้ พระอรรณฺกถาจารย์
 จึงกล่าววว่า คำว่า ชราธมฺมํ มา ชีร
 ความว่า สิ่งใดที่มีความแก่เป็นธรรมดา
 ของเรา สิ่งนั้นจงอย่าแก่. นัยแม่ในบทที่
 เหลือกก็เช่นเดียวกัน. ส่วนคำใดที่ข้าพเจ้า
 กล่าววว่า พระบาลีมีรูปเป็นรัสสะว่า อกร

^๑ ดูเทียบ อจฺ.ปญฺจก. ๒๒/๔๘/๕๙. อลฺพฺพนียํ.

^๒ อจฺ.ติก.อ.๑๓/-/๓๑.

^๓ ขุ.ชา. ๒๗/๑๑๖/๓๘.

อตฺเถ "ตฺวณฺ"ติ วจันํ วตฺตพฺพเมวาทิ
อธิปฺปายวเสน "อาจริย ตฺวํ อติกฺกนฺต-
กฺรณํ กโรสี"ติ โยชนาปี กาทพฺพาว.

บ้าง ฟังทราบว่าคำนั้น มีด้วยอำนาจ
แห่งพระบาลีนี้ว่า อติกรรมกรจริย,
มยฺหมเปตํ น รุจฺจติ (ท่านอาจารย์
ท่าน ทำการกระโดดเกินไป การกระทำ
ของท่านนั้น ไม่ชอบใจแม้แก่ข้าพเจ้า).
ข้อ ความนี้ แห่งคำนั้น ฟังถือเอาด้วย
อำนาจปฐมบุรุษว่า อาจริย ภวํ อติกฺ-
กนฺตกฺรณํ อกร (ข้าแต่ท่านอาจารย์ ท่าน
ได้ทำการกระโดดเกินไป). อีกนัยหนึ่ง
เมื่อควรกล่าวว่่า ภวํ ก็ควรกล่าวว่่า
ตฺวํ ได้ เพราะเหตุนั้น ควรกระทำแม้
การประกอบ ด้วยอำนาจการอธิบายว่่า
อาจริย ภวํ อติกฺกนฺตกฺรณํ กโรสี (ข้าแต่
ท่านอาจารย์ ท่านทำการกระโดดเกินไป).

อกโร, อกตฺถ, อกโรถ. อกโร, อกํ,
อกรมฺห, อกมฺห. เอตฺถ "สํวฑฺฒยิตฺวา
ปฺุพฺพินํ, อกํ ปฺุพฺพินเจตฺยณฺ"ติ^๑ ปาพิ
นิทฺสฺสนํ. อกตฺถ, อกตฺถุ, อกฺุเส, อกรวฺหํ.
อกโร, อกโร, อกรมฺหเส. หิยฺยตฺตนีวเสน
วฺุตฺตรูปานิ.

รูปของหิยยัตตนีวิภัตติ อกโร,
อกตฺถ, อกโรถ. อกโร, อกํ, อกรมฺห,
อกมฺห. ในบทว่่า อกํ นี้ มีพระบาลี
เป็นตัวอย่่างว่่า สํวฑฺฒยิตฺวา ปฺุพฺพินํ อกํ
ปฺุพฺพินเจตฺย (ก่อนทรายสร้างพระเจดีย์
ทราย). อกตฺถ, อกตฺถุ, อกฺุเส, อกรวฺหํ.
อกโร, อกโร, อกรมฺหเส.

ลักษณะของ เส อักขร ๕ อย่าง

เอตฺถ จ ปญฺจวิโร เสกาโร
อาหริตฺวา ทฺสฺเสตพฺโพ. ตถา หิ

ก็ในที่นี้ ข้าพเจ้าจะนำ เส อักขร
๕ อย่างมาแสดง. จริงอย่่างนั้น เส อักขร

^๑ พ.ธ. ๓๓/๘๘/๑๓๓

ปญฺจวิโร เสกาโร ปทาวยวอปทาวยว-
อเนกนุตปทาวยวโสสททตฺตออาเทศวเสน.

ตตฺต ปทาวยโว เสกาโร “ตฺวิ กมฺมํ
กฺุเส, ตฺวิ อตฺตกฺุสโล อภวเส”ติอาทิสฺสุ
ทญฺจพฺโพ.

อปทาวยโว ปน “ตฺสุมา เอวํ
วเทมเส.” มฺุลา อกฺุสลา สฺมุหตาเส”ติ-
อาทิสฺสุ^๒ ทญฺจพฺโพ.

อเนกนุตปทาวยโว “อโรคา จ
ภวามเส.” มณฺเฑี ตาต คณฺุหามเส”ติ-
อาทิสฺสุ^๓ ทญฺจพฺโพ. เอตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
ยทฺธิ ปญฺจมีวิภตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
วยโว, ตทา ปญฺจมีวิภตฺตฺตฺตฺตฺตฺต

มีลักษณะ ๕ อย่าง คือ ปทาวยว (ส่วน
ของบท) ๑ อปทาวยว (ไม่ใช่ส่วนของบท)
๑ อเนกนุตปทาวยว (ส่วนของบทอัน
มิใช่ส่วนเดียว) ๑ โสสททตฺต (อรรถ
ของ โส คัพท) ๑ อาเทศ (อาเทศ) ๑.

บรรดาลักษณะ ๕ อย่างนั้น เส
อักษรที่เป็น ปทาวยว พึงเห็นในประโยค
เป็นต้นว่า ตฺวิ กมฺมํ กฺุเส (ท่าน
ยอมทำงาน), ตฺวิ อตฺตกฺุสโล อภวเส
(ท่านเป็นผู้ฉลาดในอรรถ).

เส อักษรที่เป็น อปทาวยว พึงเห็น
ในประโยคเป็นต้นว่า ตฺสุมา เอวํ วเทมเส
(เพราะเหตุนี้ จึงกล่าวเช่นนั้น). มฺุลา
อกฺุสลา สฺมุหตาเส (ตัดอกุศลอันเป็น
รากเหง้าได้เด็ดขาด).

เส อักษรที่เป็น อเนกนุตปทาวยว
พึงเห็นในประโยคเป็นต้นว่า อโรคา จ
ภวามเส (เราเป็นผู้ไม่มีโรค). มณฺเฑี ตาต
คณฺุหามเส (แน่ะพ่อ เราทั้งหลายจงรับ
แก้วไว้). ก็ในตัวอย่างนี้ ถ้า เส อักษร

^๑ ที.ปา. ๑๑/๒๑๐/๒๑๑.

^๒ ชุ.สุ. ๒๕/๒๙๔/๓๒๗.

^๓ ชุ.ชา. ๒๘/๑๑๙๘/๔๓๒.

^๔ ชุ.ชา. ๒๘/๗๑๘/๒๕๐. คณฺุหามเส มณฺเฑี ตาต.

ปตฺถนาสีสนตฺถานํ “ภวามเส, คณฺหาม-
เส”ติ ปทานํ อวยโว โหติ. ยทิ
ปน อาคโม, ปญฺจมีวิภตฺติยุตฺตานํ
ปตฺถนาสีสนตฺถานํ “ภวาม, คณฺหามา”ติ
ปทานํ อวยโว น โหติ, เอวํ
“ภวามเส”ติอาทิสฺส เสการสฺส อนเกนต-
ปทาวยวตฺตํ เวทิตพฺพํ.

โสสทฺทตฺถอ “เอเส เส เอเก
เอกฺกุเจ”ติ^๑ เอตฺถ ทฺฐจพฺโพ. เอเส เสติ
อิมสฺส หิ “เอโส โส เอโก เอกฺกุโจ”ติ^๒
อตฺถอ.

อาเทโส “อกรรมฺหส เต กิจฺจนฺ”ติ
เอตฺถ, “โอกฺกนฺตามสิ ภูตานิ”ติ เจตฺถ

เป็นส่วนหนึ่งของ อามเส วิภัตติใน
ปัญจมีวิภัตติ, ในกาลนั้น เส อักษร ก็
เป็นส่วนของบทว่า ภวามเส, คณฺหามเส
ซึ่งประกอบด้วยปัญจมีวิภัตติ มีอรรถแห่ง
ปตฺถน (ปรารธนา) และ อาสีสน (หวัง).
แต่ถ้า เส อักษร เป็นอาคม ไม่ใช่เป็น
ส่วนของบททั้งหลาย ว่า ภวาม, คณฺหาม
ซึ่งประกอบด้วยปัญจมีวิภัตติที่ใช้ในอรรถ
แห่ง ปตฺถน (ปรารธนา) และ อาสีสน
(หวัง), พึงทราบว่า เส อักษรเป็นส่วน
แห่ง อนเกนตปทาวยวะ ในประโยค
เป็นต้นว่า ภวามเส อย่างนี้แล.

เส อักษรที่เป็น โสสทฺทตฺถ พึงเห็น
ในพระบาลีนี้ว่า เอเส เส เอเก เอกฺกุเจ
(วินัยอันประเสริฐนี้ เป็นวินัยของสัตบุรุษ
นั้นโดยแท้ เป็นอย่างเดียวกัน มีอรรถ
เหมือนกัน). ก็บทว่า เอเส เส นี้ ความ
ว่า เอโส โส เอโก เอกฺกุโจ (วินัยอัน
ประเสริฐนี้เป็นวินัยของสัตบุรุษนั้นโดยแท้
เป็นอย่างเดียวกัน มีอรรถเหมือนกัน).

เส อักษรที่เป็น อาเทส ด้วยอำนาจ
การแปลง เอ อักษรเป็น อ อักษร และ

^๑ อภ.ก. ๓๗/๗๔/๓๗. เอเส เส เอกฺกุเจ.

^๒ อภ.ป.อ. ๔๘/ - /๑๙๘ เอเส เสติ เอโส โสเยว. เอเส เอเสติปิ ปาโจ เอโส เอเสเยวาติ อตฺถอ
เอกฺกุเจติ เอกฺกุโจ

ทฎจพไพ เอการสฺส อการิการาเทส-
กรณวเสน.

ตตถ “อกรรมหเส เต กิจฺจนฺ”ติ
อิมสฺส “อกรรมหเส เต กิจฺจนฺ”ติ อตฺถเ.
“อกรรมหเส”ติ เจตฺถ สเจ เสกาโร
อาคโม, ตทา “กรรมหา”ติ ปทํ
หิยฺยตฺตนีปรสฺสปเท อุตฺตมปุริสพหุ-
วจนฺตํ. สเจ ปน มหเสวจนฺสสาวยโว,
ตทา “อกรรมหเส”ติ ปทํ หิยฺยตฺตนี-
อตฺตโนปเท อุตฺตมปุริสพหุวจนฺตํ.

เอวํ ปญฺจวิโร เสกาโร ภวตีติ
อวคนฺตพพํ.

อกริ, กริ, อกาสิ, อกรุํ, อกรีสฺสุ,
อกํสุ, อกํสุ.^๑ อกโร, อกริตฺถ, อกาสิตฺถ.

อิ อักษร พึงเห็นในพระบาลีนี้ว่า
อกรรมหเส เต กิจฺจํ (พวกเราได้ทำกิจ
ของท่านแล้ว) และในพระบาลีนี้ว่า
โอกฺกนฺตามสิ ภูตานิ (บุชา กราบไหว้
เทพเจ้าทั้งหลาย).

ในตัวอย่างข้างต้นนั้น ข้อความนี้ว่า
อกรรมหเส เต กิจฺจํ ความว่า อกรรมหเส
เต กิจฺจํ (พวกเราได้ทำกิจของท่านแล้ว).
ก็ถ้าว่า เส อักษร ในบทว่า อกรรมหเส
เป็นอาคมไซร์, ในกาลนั้น บทว่า อกรรมห
ก็เป็นอุตตมบุรุษ พหุพจน์ ในหิยฺยตฺตนี-
วิภตฺติ ปรสฺสปท. แต่ถ้าเป็นส่วนหนึ่ง
ของ มหเส วิภตฺติ ในกาลนั้น บทว่า
อกรรมหเส เป็นอุตตมบุรุษ พหุพจน์
ในหิยฺยตฺตนีวิภตฺติ อตฺตโนปท.

พึงทราบว่ เส อักษรมีลักษณะ
๕ ประการอย่างนี้แล.

แบบแจกอักษรวิภตฺติ

พร้อมข้อวินิจฉัย

อกริ, กริ, อกาสิ, อกรุํ, อกรีสฺสุ, อกํสุ,
อกํสุ. อกโร, อกริตฺถ, อกาสิตฺถ.

^๑ ไป.อิ. อกาสุ.

เอตถ จ อกรโติ ตูว์ อกรโติ
โยเชตพพ. “อกรโ” อิติ หิ ปทํ “วรรณเจ
เม อโท สกุกา”ติ^๑ เอตถ มชฺฌิม-
ปุริเสกวจนนุตํ “อโท”ติ ปทมิว ทฏฺจพพ
ปาฬิยํ อวิชฺชมานตเตปิ นยวเสน
คเหตพพตฺตา. ครุ ปน “อกรโ”ติ
วุตตฏฺจจาเน “อกาสิ”ติ มชฺฌิมปุริสวจนํ
อิจฺจนฺติ. ตาทิสญฺหิ ปทํ เยภฺยฺเยน
ปจฺมปุริสวจนเมว โหติ. ตถา หิ “อทาสี
เม อกาสิ เม”ติ^๒ ปจฺมปุริสปาฬิโย
พหู สนฺทิสฺสนฺติ. “มากาสี มฺขสา ปาปี
มา โข สุกฺกรมฺโข อหฺมุ”ติอาทิสฺสุ^๓ ปน
มาสทฺทโยคโต “ตฺวํ ปาปี มา อกาสิ,
มา สุกฺกรมฺโข อโหสิ”ติ ปทโยชฺนา
กาตพฺพา โหตีติ ทฏฺจพพ.

อนึ่ง ในเรื่องนี้ บทว่า อกรโ
พึงประกอบว่า ตูว์ อกรโ (ท่านได้ทำ
แล้ว). ก็บทว่า อกรโ นี้ พึงเห็นเหมือน
กับบทว่า อโท ซึ่งเป็นมัชฌิมบุรุษ
เอกพจน์ ในพระบาลีนี้ว่า วรรณเจ เม
อโท สกุก (ข้าแต่ท้าวสักกะ หากพระองค์
พึงให้พรแก่หม่อมฉันไซ้) เพราะบทว่า
อกรโ ไม่มีใช้ในพระบาลีก็พึงถือเอาด้วย
อำนาจแห่งนยะ. ส่วนครุทั้งหลายประสงค์
ให้ใช้รูปศัพท์ว่า อกาสิ ให้เป็นมัชฌิมบุรุษ
ในฐานะที่กล่าววว่า อกรโ (คือใช้ อี วิภตติ
แทน โอ วิภตติ). ก็ บทเช่นนั้น (อกาสิ)
ส่วนมากใช้เป็นปฐมบุรุษเท่านั้น. ดังจะ
เห็นได้ว่า พระบาลีที่ใช้เป็นปฐมบุรุษ
ย่อมปรากฏมีจำนวนมาก เช่น อทาสี เม
อกาสิ เม (ผู้นี้ได้ให้สิ่งนี้แก่เรา ได้กระทำ
กิจนี้ของเรา). ส่วนในประโยคเป็นต้นว่า
มากาสี มฺขสา ปาปี, มา โข สุกฺกรมฺโข
อหฺมุ (ขอท่านอย่าทำบาปด้วยปาก อย่าให้
ปากสุกกรเกิดมีแก่ท่าน [เหมือนข้าพเจ้า
เลย]). เพราะประกอบ มา ศัพท์ พึงเห็น
ว่าควรทำการประกอบบทโดยนัยว่า ตูว์

^๑ พ.ชา. ๒๘/๑๐๔๘/๓๖๕.

^๒ พ.พ. ๒๕/๙/๑๐. พ.เปต. ๒๖/๙๐/๑๖๐.

^๓ พ.เปต. ๒๖/๘๗/๑๕๘.

ปาปี่ มา อกาสิ, มา สุกรมุไซ อโหสิ
(ท่านอย่าทำบาป, อย่าให้ปากสุกรเกิดมี
แก่ท่าน [เหมือนข้าพเจ้าเลย]).

รูปของอักษรวิภัติ

อกริ, กริ, อกาสิ, อกริมุห, กริมุห,
อกาสิมุห. อกรา, อกรู. อกรุเส, อกริวุห.
อกริ, อกริเมห. อชชตตนิวเสน วุตต-
รูปานิ.

(ปรัสนบ) อกริ กริ, อกาสิ,
อกริมุห, กริมุห, อกาสิมุห. (อัตรโนบ)
อกรา, อกรู. อกรุเส, อกริวุห. อกริ,
อกริเมห.

แบบแจกภวิสสันต์วิภัติ

พร้อมข้อวินิจฉัย

กริสฺสติ, กริสฺสนฺติ. กริสฺสสิ,
กริสฺสถ. กริสฺสามิ, กริสฺสาม. กริสฺสเต,
กริสฺสนฺเต. กริสฺสเส, กริสฺสเวห. กริสฺสํ,
กสฺสํ อิจฺจปี. ตถา หิ ปาฬิ ทิสฺสติ
“กสฺสํ” ปุริสกิจฺจานี”ติ.^๒ กริสฺสเมห^๓ ตถา
กาหติ, กาหฺนฺติ. กาหสิ, กาหถ.
กาหามิ, กาหาม. กาหิตติ, กาหินฺติ.
กาหิสฺสิ อิจฺจเวมาทินา ยถาสมฺภวํ
โยเชตพฺพํ. ภวิสฺสนฺติวเสน วุตตรูปานิ.

กริสฺสติ, กริสฺสนฺติ. กริสฺสสิ,
กริสฺสถ. กริสฺสามิ, กริสฺสาม. กริสฺสเต,
กริสฺสนฺเต. กริสฺสเส, กริสฺสเวห. กริสฺสํ.
บทว่า กริสฺสํ ใช้เป็น กสฺสํ บ้าง. จริง
อย่างนั้น ย่อมปรากฏพระบาลีว่า กสฺสํ
ปุริสกิจฺจานิ. กริสฺสเมห (จักทำความ
เพียรที่บุรุษพึงทำ). โดยทำนองเดียวกัน
พึงแจกรูปตามสมควรโดยนัยเป็นต้นว่า
กาหติ, กาหฺนฺติ. กาหสิ, กาหถ. กาหามิ,
กาหาม. กาหิตติ, กาหินฺติ. กาหิสฺสิ.

^๑ ฉ. ... การีย.

^๒ ดูเทียบ พ.ชา. ๒๘/๔๔๕/๑๖๖.

^๓ ไป.อิ. กริสฺสาเมห.

แบบแจกกาลาติปัตติวิภัติ

อกวิสุสา, อกวิสุส, อกวิสุสฺสูติ. เสสฺ
สพฺพํ โยเชตพฺพํ. กาลาติปัตติวเสน
วุตฺตรูปานิ.

อกวิสุสา, อกวิสุส, อกวิสุสฺสู. รูป
ที่เหลือพึงแจกให้ครบ.

**แบบแจก กร + ยิร ปัจจัย
ด้วยอำนาจวัตตมานาวิภัติ**

กยิริติ, กยิรฺนฺติ. กยิริสฺ, กยิราถ.
กยิรามิ, กยิราม. กยิรเต. เสสฺ โยเชตพฺพํ.
วัตตมานาวเสน วุตฺตรูปานิ.

กยิริติ, กยิรฺนฺติ. กยิริสฺ, กยิราถ.
กยิรามิ, กยิราม. กยิรเต. รูปที่เหลือ
พึงแจกให้ครบ.

**แบบแจก กร + ยิร ปัจจัย
ด้วยอำนาจปัญญาวิภัติ**

กยิริตุ, กยิรฺนฺตุ. เสสฺ โยเชตพฺพํ.
ปัญญาวิวเสน วุตฺตรูปานิ.

กยิริตุ, กยิรฺนฺตุ. รูปที่เหลือพึงแจก
ให้ครบ.

**แบบแจก กร + ยิร ปัจจัย
ด้วยอำนาจสัตตมวิภัติ**

กยิรา, กุยิรา. กยิริ. อตฺตฺราญํ ปาฬิ
“กุมภิมฺหิปัญญาชฺลี กุยิรา จาตญฺจาปิ
ปทกฺกฺชินฺนํ”ติ.^๑ ตตฺถ กุมภิมฺหิปี
อญฺชลินฺติ เชโต. กยิราสฺ, กยิราถ.
กยิรามิ, กยิราม. กยิเรถ, กยิเรริ.

กยิรา, กุยิรา. กยิริ. ในแบบแจกนี้
รูปว่า กุยิรา มีตัวอย่างจากพระบาลีว่า
กุมภิมฺหิปัญญาชฺลี กุยิรา จาตญฺจาปิ
ปทกฺกฺชินฺนํ (พึงทำอัญชลีแม้ในหม้อน้ำ
และพึงทำประทักษิณแม้หนักแอนด์ลม).

^๑ ชุ.ชา. ๒๘/๙๗๒/๓๔๐.

กยิเรถ, กยิราโวห. กยิร, กยิราเมห.
 สตุตมีวเสน วุตตรูปานิ.

ตตถ กยิราติ อิท "ปุณฺณญเจ
 ปุริโส กยิรา"ติ^๑ ทสฺสนโต ปจฺมปุริสวเสน
 โยเชตพฺพ, "อธฺมํ สารถิ กยิรา"ติ^๒
 เอตฺถาปี "สารถิ ภาวํ อธฺมํ กเรยฺยา"ติ
 ปจฺมปุริสวเสน โยเชตพฺพ, น มชฺฌิม-
 ปุริสวเสน. อถฺวา "กยิราสี"ติ วุตตพฺพ
 สีการโลปี กตฺวา "กยิรา"ติ มชฺฌิม-
 ปุริสวจันํ วุตตนฺติ คเหตุพฺพ.

เอตฺถ ปน ลียา: ยถา "ปุตฺตํ ลภถ
 วรทฺน"ติ^๓ ปาพิยํ "ลภถา"ติ อิมสฺส
 ปทสฺส "สพฺภิเรว สฺมาเสถ สพฺภิ กุพฺเพถ
 สนฺถวณฺ"ติอาทีสุ^๔ "สฺมาเสถา"ติอาทีนํ วย

ในบทว่า กุมฺภิมฺหิปฺนฺชลี นั้น ตัดบทเป็น
 กุมฺภิมฺหิปี + อยฺชลี. กยิราสี, กยิราถ.
 กยิรามิ, กยิราม. กยิเรถ, กยิเรว. กยิเรถ,
 กยิราโวห. กยิร, กยิราเมห.

บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า กยิรา
 นี้ พึงประกอบใช้ด้วยอำนาจปฐมบุรุษ
 เพราะพบพระบาลีว่า ปุณฺณญเจ ปุริโส
 กยิรา (ถ้าว่าบุรุษพึงทำบุญไซ้). แม้ใน
 พระบาลีนี้ว่า อธฺมํ สารถิ กยิรา
 พึงประกอบใช้ ด้วยอำนาจปฐมบุรุษว่า
 สารถิ ภาวํ อธฺมํ กเรยฺย (แนะนำสารถิ
 ท่านพึงทำสิ่งที่ไม่ใช่ธรรม). ไม่พึงประกอบ
 ใช้ด้วยอำนาจมัชฌิมบุรุษ. อีกนัยหนึ่ง
 พึงถือเอาว่า เมื่อควรกล่าววว่า กยิราสี
 ท่านก็ลบ สี อักษรแล้ว กล่าวเป็นรูป
 มัชฌิมบุรุษว่า กยิรา.

ก็ในเรื่องนี้ พึงมีคำท้วงดังนี้ :
 บทนี้ว่า ลภถ ในพระบาลีว่า ปุตฺตํ ลภถ
 วรทํ (หม่อมฉันพึงได้พระราชโอรสผู้ให้สิ่ง
 ที่ประเสริฐ) พระอรรถกถาจารย์ทั้งหลาย

^๑ พ.ธ. ๒๕/๑๙/๓๐.

^๒ พ.ชา. ๒๘/๓๙๘/๑๕๓.

^๓ พ.ชา. ๒๘/๑๐๔๗/๓๖๕.

^๔ ส.ส. ๑๕/๘๓/๒๕, ๒๗๙/๘๐, ๘๑, พ.ชา. ๒๘/๓๔๒/๑๓๖.

ปจฺมปริสฺวเสณ อตฺถิ อคฺคเหตฺวา ปุริส-
 วิปลฺลลสฺสํ กตฺวา “ลภฺยฺยนฺ”ติ อุตฺตม-
 ปริสฺวเสณตฺถิ อญฺจกถาจรียะหิ คหิโต,
 ตถา ตฺเมหิปี “อธฺมมํ สารถิ กยิรา”ติ
 เอตฺถ “กยิรา”ติ ปทสฺส ปุริสฺวิปลฺลลสฺสํ
 กตฺวา “กเรยฺยาสี”ติ มชฺฌิมปริสฺวเสณตฺถิ
 วตฺตพฺโพ. อญฺจกถาจรียะหิปี “กเรยฺยาสี”ติ
 ตทตฺถิ วุตฺโตติ ? สจฺจํ, เอวํ สนฺเตปี
 อญฺจกถาจรียะหิ โวหารตฺถุสฺส ปรม-
 โกสลฺลสมนฺนาคตฺตฺตา “ตฺวณฺ”ติ วตฺตพฺเพ
 อตฺถุ ภาวฺสทฺโท ปวตฺตติ, “ภวณฺ”ติ
 วตฺตพฺเพ อตฺถุ ตฺวฺสทฺโท ปวตฺตติ
 จินฺเตตฺวา อธิปฺปายตฺถวเสณ “กเรยฺยาสี”ติ
 อตฺถุ วุตฺโต, น ปุริสฺวิปลฺลลสฺวเสณ.

ไม่ถือเอาความหมายด้วยอำนาจปฐม-
 บุรุษ แต่ถือเอาความหมายด้วยอำนาจ
 อุตตมบุรุษว่า ลภฺยฺยํ โดยใช้เป็นบุรุษ-
 วิปลาสเหมือนบทเป็นต้นว่า สมาส
 ในประโยคเป็นต้นว่า สพฺภิเรว สมาส
 สพฺภิ กุพฺเพถ สนฺถวํ (เราพึงอยู่ร่วมกับ
 สัตบุรุษเท่านั้น พึงทำความสนิทสนม
 กับสัตบุรุษ) ฉนฺโต, บทว่า กยิรา ใน
 พระบาลีนี้ว่า อธฺมมํ สารถิ กยิรา (แนะนำ
 นายสารถิ ท่านพึงทำสิ่งที่ไม่ใช่ธรรม)
 ท่านควรกล่าวความหมาย ด้วยอำนาจ
 มัชฌิมบุรุษว่า กเรยฺยาสี โดยใช้เป็นบุรุษ-
 วิปลาส ฉนฺนํ. ถาไมว่า แม้พระอรธ-
 กถาจารย์ทั้งหลายกล่าวความหมายของ
 บทนี้ว่า กเรยฺยาสี มิใช่หรือ ? ตอบว่า
 คำที่กล่าว นั้น เป็นความจริง แม้เมื่อ
 เป็นเช่นนี้ พระอรธกถาจารย์คิดว่ ภาวฺ
 ศัพท์ ใช้ในอรธที่พึงกล่าวว่ ตฺวํ ก็ได้,
 ตฺวํ ศัพท์ ใช้ในความหมายที่พึงกล่าวว่
 ภาวฺ ก็ได้ จึงกล่าวความว่ กเรยฺยาสี
 ด้วยอำนาจอรธที่อธิบายความ เพราะ
 เป็นผู้ฉลาดถึงในอรธบัญญัติ, มิได้กล่าว
 ด้วยอำนาจบุรุษวิปลาส.

ตถา हि “पुतुत् लघा वरुणु”ति
 อิมสฺส อฏฺฐกถายํ “ลภธา”ติ อุลฺลสิงฺคิตฺวา
 “ลภยฺยณฺ”ติ ปุริสฺวิปฺลฺลาสวเสน วิวฺรณํ
 กตํ. “อธมฺมํ สารถิ กยิรา”ติ อิมสฺส
 ปน อฏฺฐกถายํ “กยิรา”ติ อุลฺลสิงฺคิตฺวา
 “กเรยฺยาสี”ติ วิวฺรณํ กตํ, ตสฺมา “อธมฺมํ
 สารถิ กยิรา”ติ เอตฺถ ปุริสฺวิปฺลฺลาโส น
 จินฺนเตตฺตพฺโพ. อถวํ ยถา “ปुतुत् लघा
 वरुणु”ติ เอतฺถ จ “กาเย रणे न
 लिभेत्”ติอาทิสฺส^๑ เถวจฺนํ คหิตํ, เอว
 เถวจฺนํ อคฺคเหตฺวา “ลภ อถา”ติ
 ปทจฺเจโท กรณฺเีย. เอวญฺหิ สติ
 ปุริสฺวิปฺลฺลาเสน กิจฺจํ นตฺถิ. ตตฺถ ลภติ
 สत्ตมฺมिया อุตฺตมฺมปุริสฺวจฺนํ “วชฺฌญฺจาปิ
 ปโมจเย”ติ^๑ ปทมิว. อถาติ อธิการนฺตเร
 นิปาโต ปทปุรณฺ วา. เอตฺถ จ อธิ-
 การนฺตรวเสน อปรมฺปิ วริ ปุตฺตุ
 ลภยฺยณฺติ อตฺถโธ. ยสฺมา ปเนตฺถ
 ทฺวินฺนมตฺถานํ อฺปฺปตฺติ ทิสฺสติ, ยสฺมา
 เจเตสฺ ทฺวิสฺ ทฺชฺชาโน ภควโต อธิปฺปาโย,
 ตสฺมา เทวปี อตฺถา คเหตุพฺพาว.

จริงอย่างนั้น ในคัมภีร์อรรถกถา
 พระอรรถกถาจารย์ได้ยกบทว่า ลภ
 แห่งพระบาลีนี้ว่า ปุตฺตุ ลภธ วรทํ ขึ้น
 เป็นบทตั้ง แล้วทำการอธิบายด้วยอำนาจ
 ใช้เป็นปุริสฺวิปฺลฺลาสว่า ลภยฺย. อนึ่ง
 ในคัมภีร์อรรถกถา พระอรรถกถาจารย์
 ได้ยกบทว่า กยิรา แห่งพระบาลีนี้ว่า
 อธมฺมํ สารถิ กยิรา แล้วทำการอธิบายว่า
 กเรยฺยาสี. เพราะเหตุนั้น ในพระบาลีนี้
 ว่า อธมฺมํ สารถิ กยิรา ไม่ควรคิดว่าเป็น
 ปุริสฺวิปฺลฺลาส. อีกอย่างหนึ่ง ก็ ในพระบาลี
 เป็นต้นว่า กาเย รणे น ลิभेत् (ธุลี
 ไม่พึงแปดเปื้อนในกาย) ท่านถือว่าลง
 เถธ วิภตฺติ จันใด ในพระบาลีนี้ว่า ปุตฺตุ
 ลภธ วรทํ ไม่ควรถือว่าลง เถธ วิภตฺติ
 พึงทำการตัดบทว่า ลภ + อถ จันนั้น.
 ก็เมื่อเป็นเช่นนี้ กิจด้วยปุริสฺวิปฺลฺลาส
 ย่อมไม่มี, ในข้อนั้น บทว่า ลภ เป็น
 สัตตมฺมวิภตฺติ อุตฺตมฺมบุรุษ เหมือนบทว่า
 วชฺฌญฺจาปิ ปโมจเย (พึงปล่อยผู้ที่ควร
 ฆ่า). ศัพท์ว่า อถ เป็นนิบาต ใช้ในอรรถ
 แห่งอถิการันตฺระ หรือใช้ในอรรถแห่งปท-
 ปุรณะ. ก็ บรรดาอรรถทั้งสองนี้ ที่ใช้ใน
 อรรถแห่งอถิการันตฺระ เช่น อปรมฺปิ วริ

^๑ พ.ชา ๒๘/๑๐๔๘/๓๖๕.

ปุตต์ ลมัยย (เราพึงได้บุตรที่ประเสริฐ
แม่อื่น). อนึ่ง เพราะในคำว่า ลมถ นี้
ปรากฏว่าใช้ได้ทั้ง ๒ อรรถ (คือเป็น
ปฐวิปลาสและไม่ใช่วิปลาส) และ
เพราะในอรรถทั้งสองนั้น ความประสงค์
ของพระผู้มีพระภาค ก็เข้าใจได้ยาก.
เพราะฉะนั้น อรรถแม่ทั้ง ๒ ควรถือเอา
นั้นเทียว.

วินิจฉัยบทว่า กยิราถ

เอตถ ปน กิญจาปี ลิงควิปุลลาโส
วิภตติวิปลลาโส วจนวิปลลาโส กาล-
วิปลลาโส ปฐวิปลลาโส อกฺขร-
วิปลลาโสติ ฉพฺพิโธ วิปลลาโส อานริตฺวา
ทสฺเสตพฺโพ, ตถาปี โส อฺปฺริ อวิ-
ภวิสฺสตีติ น ทสฺสีโต.

ก็ ในที่นี้ วิปลาส ๖ ประการ คือ
ลึงควิปลาส ๑ วิภตติวิปลาส ๑ วจน-
วิปลาส ๑ กาลวิปลาส ๑ ปฐวิปลาส ๑
อักขรวิปลาส ๑ ข้าพเจ้าควรนำมาแสดง
แม้ก็จริง, ถึงอย่างนั้น วิปลาส ๖
ประการนั้น จักปรากฏข้างหน้า เพราะ
เหตุนั้น ข้าพเจ้าจึงไม่แสดงไว้.

ตตฺร กยิราถาติ ปทํ สตฺตมฺมียา
ปรสฺสปทวเสน อตฺตโนปทวเสน จ
ทฺวิธา ภิชฺชติ, ตถา มชฺฌิมปฐพฺพวจน-
วเสน ปจฺมปฐเสกฺวจนวเสน จ. ตถา หิ
“ยถา ปุณฺณานิ กยิราถ ททฺนฺตา
อปราราปนฺน”ติ^๑ เอตฺถ “กยิราถา”ติ อิทํ

ในแบบแจกนั้น บทว่า กยิราถ
แยกเป็น ๒ ฝ่าย คือ ฝ่ายปรัสนบทและ
อตฺตโนบท สตฺตมฺมียิวภตติ. โดยทำนอง
เดียวกัน แยกเป็นมชฺฌิมบุรุษ พหุพจน์
และปฐุมบุรุษ เอกพจน์. จริงอย่างนั้น
บทนี้ว่า กยิราถ ในพระบาลีนี้ว่า ยถา

^๑ พ.ชา. ๒๘/๑๒๑๑/๔๓๖.

สตุตมียา ปรสฺสพทวเสน มชฺฌิมปริส-
พหฺวจนวเสน ๑ วุตฺตํ. ยถานรฺรูปิ
ปฺญณานิ กเรยฺยาถเยวาทิ หิ อตฺถ.
“กยิราถ ธีโร ปฺญณานิ”ติ^๑ เอตฺถ ปน
“กยิราถา”ติ อิทํ สตุตมียา อตฺตโนปท-
วเสน ปจฺมปริสเสกฺวจนวเสน ๑ วุตฺตํ.
กเรยฺยาติ หิ อตฺถ. อธิ ปโรกฺขาทิวเสน
ยิรปจฺจยสฺหิตานิ รูปานิ เยภฺยฺเยน สาสเน
อปฺปสฺสิทฺธานิตี น ทสฺสิตานิ.

ปฺญณานิ กยิราถ ททนฺตา อปฺราปริ
(พระองค์ทรงทำบุญไว้แล้ว ฉันทใด จงให้
ท่านทำบุญเรื่อยไป ฉันทนั้น) ท่านกล่าวไว้
ด้วยอำนาจปรัสนบพ และด้วยอำนาจ
มัชฌิมบุรุษ พหุพจน์ สัตตมีวิภัตติ.
ความหมายก็คือ ยถานรฺรูปิ ปฺญณานิ
กเรยฺยาถเยว (จงทำบุญตามสมควร
นั้นเทียว). ส่วนคำนี้ว่า กยิราถ ใน
พระบาลีนี้ว่า กยิราถ ธีโร ปฺญณานิ
(บัณฑิตควรทำบุญ) ท่านกล่าวด้วย
อำนาจอตฺตโนปท และด้วยอำนาจ
ปจฺมบุรุษ เอกพจน์ สัตตมีวิภัตติ. ความ
หมายก็คือ กเรยฺย (ควรทำ). ในแบบแจก
ของ กร ชาตินี้ รูปที่ลง ยิร ปัจจัย ด้วย
อำนาจปโรกขาวิภัตติเป็นต้น ส่วนมาก
ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาไม่มีใช้ เพราะ
เหตุนั้น จึงไม่ได้แสดงไว้.

อรรถของ การณ ศัพท์ เป็นต้น

อตฺตโน ผลํ กโรตีติ การณํ.
กโรตีติ กตฺตา. เอวํ การโก การกํ วา.
เอตฺถ หิ การกสทฺโท ยตฺถ กตฺตุการก-
กมฺมการกาทิวาจโก, ตตฺถ ปฺลฺลึงฺโคปิ
โหติ, เยภฺยฺเยน นปฺปฺสฺกฺลึงฺโคปิ. ยตฺถ

ชื่อว่า การณ เพราะอรรถว่า
กระทำผลของตน. ชื่อว่า กตฺตา เพราะ
อรรถว่ากระทำ. การโก หรือ การกํ ก็เช่น
เดียวกัน. ก็ในเรื่องนี้ การก ศัพท์ บ่งบอก
ถึงกตฺตุการก และกัมมการกเป็นต้น ใน

^๑ บ.พ. ๒๕/๙/๑๒.

ปน ฆตการกมฺมการโลหการาทิวาจโก,
ตตถ ปุณฺณลึงฺโค เอว. การาเปตีติ
การาปโก. กริ, กุพฺพ, กุรุพฺพ, กโรนฺโต,
กุพฺพนฺโต, กุพฺพาโน, กุรุมาโน,
ปกุรุพฺพมาโน. การิกา, การापिका. กโรนฺตี,
กุพฺพนฺตี. การกั กุลฺ. การापกั, กโรนฺตี,
กุพฺพนฺตี, กุรุมานิ. สงฺขารो, ปริกฺขารो,
ปริกฺขโต, ปุรฺกฺขโต, กรณฺ, กิริยา.

ที่ใด ในที่นั้น ใช้เป็นปุงลึงค์บ้าง แต่
โดยมากใช้เป็นนปุงสกलिंगค์. ส่วนในที่ใด
บ่งบอกถึงช่างทอง, คนงานและช่างโลหะ
 เป็นต้น ในที่นั้น ใช้เป็นปุงลึงค์อย่างเดียว.
ชื่อว่า การापก เพราะอรรถว่าให้ทำ. กริ,
กุพฺพ, กุรุพฺพ (บุรุษกระทำอยู่), กโรนฺโต,
กุพฺพนฺโต (บุรุษกระทำอยู่), กุพฺพาโน,
กุรุมาโน (บุรุษกระทำอยู่), ปกุรุพฺพมาโน
(เบียดเบียนอยู่). การิกา (สตรีผู้ทำ),
การापिका(สตรีผู้ให้ทำ). กโรนฺตี, กุพฺพนฺตี
(สตรีผู้กระทำอยู่). การกั กุลฺ (ตระกูล
ผู้กระทำ). การापกั (ตระกูลผู้ให้กระทำ),
กโรนฺตี, กุพฺพนฺตี (ตระกูลผู้กระทำอยู่),
กุรุมานิ (ตระกูลผู้กระทำอยู่). สงฺขารो
(การปรุงแต่ง), ปริกฺขารो (บริหาร),
ปริกฺขโต, ปุรฺกฺขโต (แวดล้อมแล้ว),
กรณฺ, กิริยา (การกระทำ).

อกฺขรจินฺตกา ปน “กิริยา” อิจฺจปิ
ปทมิจฺจนฺติ. เอตถ กิริยาสทฺโท กิณฺจาปิ
“อผลา โหติ อกุรุพฺพโต”ติอาทีสุ^๑
กการรการสํโยควนฺตานิ ปทานิ ทิสฺสนฺติ,
ตถापि เกลสสทฺโท วिय ปาพียํ น ทิสฺสติ,
อทิสฺสมาโนปิ โส อฏฺฐกถาจรियाที่หิ

อนึ่ง นักไวยากรณ์ประสงค์เอาแม้
บทว่า กิริยา. ในเรื่องนี้ ในพระบาลี
 เป็นต้นว่า อผลา โหติ อกุรุพฺพโต จะมี
บทสังโยคระหว่าง ก อักษรกับ ร อักษร
(กร) ใช้แม้ก็จริง. ถึงอย่างนั้น กิริยา ศัพท์
ก็ไม่มีปรากฏในพระบาลีเหมือน เกลส

^๑ พ.ธ. ๒๕/๑๔/๒๑. อผลา โหติ อกุรุพฺพโต.

ครูหิ คหิตตตฺตา คเหตุพฺโพว. ตถา หิ
“กิริยากิริยาปตฺติวิภาคเทสโก”ติอาทิกกา
สทฺทธรจนา ทิสฺสติ.

กาตุ้. กตฺตุ้. กาทเว. กาเรตุ้.
กตฺวา. กตฺวาน. กาทฺน. กริตฺวา. กริตฺวาน.
กจฺจ. อธิกจฺจ. กรีย. กรียาน. ปฺรกุชิตฺวา.
กาเรตฺวา. อญฺณานิปี ตฺมนฺตาทีนิ
โยเชตพฺพานิ.

ตตฺร กจฺจาทิ กตฺวา. อธิกจฺจาทิ
อธิกั กตฺวา. อกฺขรจินฺตกา ปน
สทฺทสฺตถนยั นิสฺสาย “อธิกจฺจ” อิติ
รูปิ อิจฺจนฺติ. มยั ปเนตาทิสั รูปิ
ปาฬิยา อญฺกุลั น โหตีติ น อิจฺฉาม.
ตถา หิ เถริกาคาถายั โคตมียา
ปรินิพฺพานวจนเ “ปทฺกฺขินั กจฺจ นิปจฺจ
ปาเท”ติ^๑ ปาฬิ ทิสฺสติ. ตตฺถ หิ ปทฺกฺขินั

ศัพท์ (ที่มีปรากฏในพระบาลี). กิริยา
ศัพท์นั้น แม้จะไม่ปรากฏ ก็ควรถือเอา
นั้นเที่ยว เพราะครูทั้งหลายมีพระอรธ-
กถาจารย์เป็นต้นนำมาใช้แล้ว. จริงอย่าง
นั้น ย่อมปรากฏการรจนาศัพท์เป็นต้นว่า
กิริยากิริยาปตฺติวิภาคเทสโก (ผู้ทรงแสดง
โดยจำแนกอาบัติที่เป็นกิริยสมุฏฐาน.
อกิริยสมุฏฐาน และกิริยากิริยสมุฏฐาน).

กาตุ้. กตฺตุ้. กาทเว (เพื่อทำ).
กาเรตุ้ (เพื่อให้ทำ). กตฺวา. กตฺวาน
(ทำแล้ว). กาทฺน. กริตฺวา (ทำแล้ว).
กริตฺวาน. กจฺจ (ทำแล้ว). อธิกจฺจ
(กระทำยิ่งแล้ว). กรีย. กรียาน (ทำแล้ว).
ปฺรกุชิตฺวา (แหวดล้อมแล้ว). กาเรตฺวา (ให้
ทำแล้ว). พิงฺประกอบ ตู ปัจจยเป็นต้น
แม้อื่น ๆ.

บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า กจฺจ
ได้แก่ กระทำแล้ว. บทว่า อธิกจฺจ ได้แก่
กระทำยิ่งแล้ว. อนึ่ง นักไวยากรณ์อาศัย
นัยจากคัมภีร์ไวยากรณ์สันสกฤต ย่อม
ปรารณารูปว่า อธิกจฺจ. ส่วนข้าพเจ้า
ไม่ประสงค์รูปเช่นนั้น เพราะเห็นว่า
ไม่คล้อยตามพระบาลี. จริงอย่างนั้น ใน
เถริกาคาถา ตอนว่าด้วยการปรินิพพาน

^๑ ขุ.ธ. ๓๓/๒๘๖. ฉ. เถริกาถาอฏฺฐกถา ๑๕๑

กตฺวาติ อตฺถโ. กจฺจฺจติ ปทสฺส ทสฺสเนน
อธิกจฺจฺจติ ปทมฺปิ ทิฏฺฐเมว โหติ, เอส
นโย อญฺญตฺตราปิ ยถารหํ เวทิตพฺโพ.

ของพระนางโคตมี มีพระบาลีปรากฏว่า
ปทกฺขิณํ กจฺจ นิปจฺจ ปาทะ (กระทำ
ประทักฺษิณ หมอบลงแทบพระบาท).
ก็ในพระบาลีนั้น มีอธิบายว่า ปทกฺขิณํ
กตฺวา (กระทำประทักฺษิณ). เพราะได้พบ
บทว่า กจฺจ แม้บทว่า อธิกจฺจ ก็เป็น
อันได้พบเช่นกัน, ฟังทราบนัยนี้ แม้ใน
ที่อื่นตามสมควร.

อรรถาธิบายโยคะของ กร ธาตุ

อิทานิ กโรติสฺส ธาตุสฺส อปฺป-
มตฺตํ อตฺถาติสยโยคํ กถยาม :
ตณฺหํกโร. การณา. ผรุสฺสาหิ วาจาหิ
ปฏฺฐพฺพมาโน.^๑ สนฺเต น กุรฺเต ปิยนฺติ.^๒

บัดนี้ ข้าพเจ้าจะกล่าวอรรถาธิบาย-
โยคะ ของ กร ธาตุสักเล็กน้อย :
ตณฺหํกโร (พระพุทฺธเจ้าทรงพระนามว่า
ตณฺหังกร). การณา (การทรมาน).
ผรุสฺสาหิ วาจาหิ ปฏฺฐพฺพมาโน (เบียด-
เบียนอยู่ด้วยวาจาอันหยาบคายน). สนฺเต
น กุรฺเต ปิยํ (ยอมไม่ทำสัตบุรุษให้เป็น
ที่รัก).

ตตฺร ตณฺหํกโรติ เวเนยฺยานํ
ตณฺหํ โลกํ กโรติ นีสตีติ ตณฺหํกโร.
อถวา รูปกายธมฺมกายสมฺปตฺติยา อตฺตนิ
สกลโลกสฺส ตณฺหํ สินฺหนํ กโรติ ชเนตีติ

บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า ตณฺหํ-
กโร มีวิเคราะห์ว่า ชื่อว่า ตณฺหํกร
เพราะอรรถว่าทำ คือ เบียดเบียนตณฺหา
คือความโลภ ของเหล่าเวไนยสัตว์.

^๑ ชุ.ชา. ๒๗/๑๔๐๓/๒๘๖. ผรุสฺสาหิ วาจาหิ ปฏฺฐพฺพมาโน.

^๒ ชุ.สุ. ๒๕/๓๐๓/๓๔๖.

ตณฺหฺงฺกโร. การณฺนาติ หีสนา. ปกฺรฺพฺพ-
 มาโนติ หีสมาโน. สฺนฺเต น กฺรฺเต
 ปิยนฺติ สฺปฺปริเส อตฺตโน ปิเย อิกฺุเจ
 กนฺเต มนาเป น กโรตีติ อตฺถ. อถวา
 ปิยํ ปิยาเยมาโน ตฺสฺสฺมาโน โมหมาโน
 สฺนฺเต น กฺรฺเต น เสวตีติ อตฺถ. ยถา
 “ราชานํ เสวตี”ติ. เอตฺสฺมี อตฺถ ราชานํ
 ปิยํ กฺรฺเตติ สทฺทสฺตฺถวิฑฺฒ มนฺเตนฺติ.
 ทฺลฺลภาเย นีติ สาธุกํ มนฺสิกาตพฺพา.

อีกนัยหนึ่ง ชื่อว่า ตณฺหฺงฺกร เพราะ
 อรรถว่ากระทำคือก่อให้เกิดตณฺหา คือ
 ความรักแก่ชาวโลกทั้งมวลในตน เพราะ
 ถึงพร้อมด้วยรูปกายและธรรมกาย
 บทว่า การณฺนา ได้แก่ การเบียดเบียน.
 บทว่า ปกฺรฺพฺพมาโน ได้แก่ เบียดเบียน
 อยู่. บทพระคาถาว่า สฺนฺเต น กฺรฺเต
 ปิยํ ความว่า ไม่ทำสัตบุรุษให้เป็นที่รัก
 คือ เป็นที่ปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ
 ของตน. อีกนัยหนึ่ง อธิบายว่า รักใคร่อยู่
 ยินดีอยู่ ชอบใจอยู่ ย่อมไม่คบหาสัตบุรุษ.
 เหมือนคำว่า ราชานํ เสวตี (ย่อมคบ
 พระราชา) ในอรรถนี้ นักไวยากรณ์กล่าว
 ว่า ย่อมทำพระราชาให้เป็นที่รัก. หลักการ
 เช่นนี้หาได้ยาก ควรใส่ใจให้ดี.

อรรถุทธาระของ ปริกฺขาร ศัพท์

เอตฺถ ๑ ปริกฺขารสทฺทสฺส อตฺถุ-
 ธาโร^๑ นียเต.

“ปริกฺขาโรติ สตฺตฺหิ นคร-
 ปริกฺขาโรหิ สฺปริกฺขิตฺตํ^๒ โหตี”ติอาทิสฺสุ
 ปริวาโร วุจฺจติ.

ก็ในที่นี้ ข้าพเจ้าจะแสดงอรรถุ-
 ฐาระของ ปริกฺขาร ศัพท์.

ปริวาร (เครื่องแหวดล้อม) ท่านเรียก
 ว่า ปริกฺขาร ในประโยคเป็นต้นว่า สตฺตฺหิ
 นครปริกฺขาโรหิ สฺปริกฺขิตฺตํ โหติ

^๑ วิสุทฺธิ. ๑/๔๒, ที.มหา.อ. ๕/ - /๖๐๙. ปรมตฺถมณฺยฺชฺสา. ๑/๑๒๑. ๖ อังคตฺตรนิกายฎีกา ๓/๑๖๙

^๒ อัง.สตฺตฺก. ๒๓/๖๔/๑๐๗-๘-๙.

(แหวดล้อมดีแล้ว ด้วยเครื่องแหวดล้อม
พระนคร ๗ ประการ).

“รโถ เสตปริกฺขารโ, ฌานกฺโข
จกุกวโร”ติอาที่สุ^๑ อลงกาโร.

อลงการ (เครื่องประดับ) ท่านเรียก
ว่า **ปริกฺขาร** ในประโยคเป็นต้นว่า รโถ
เสตปริกฺขารโ, ฌานกฺโข จกุกวโร (รถ
มีศีลเป็นเครื่องประดับ มีฌานเป็นเพลา
มีความเพียรเป็นล้อ).

“เย จิเม ปพฺพชิตน ชีวิต-
ปริกฺขารา สมฺทาเนตพฺพา”ติอาที่สุ^๒
สมฺภาโร.

สมฺภาโร (เครื่องค้ำจุน) ท่านเรียก
ว่า **ปริกฺขาร** ในประโยคเป็นต้นว่า
เย จิเม ปพฺพชิตน ชีวิตปริกฺขารา
สมฺทาเนตพฺพา (เครื่องอุดหนุนชีวิต
เหล่าใด อันบรรพชิตพึงแสวงหา).

เอตฺถตถนฺนิ วุจฺจติ :

ในเรื่องนี้ ข้าพเจ้าจะกล่าวสรุป
เป็นคาถาดังนี้ :

สาสนนฺนฺนิ วิญญฺนิ
ปริกฺขารโติ สาสนน
ปริวารโ อลงกาโร
สมฺภาโร จ ปวฺจฺจติ.

วิญญฺชนผู้รู้พระศาสนา กล่าว
ปริวาร (เครื่องแหวดล้อม) อลงการ
(เครื่องประดับ) สมฺภาโร (เครื่อง
ค้ำจุน) ว่า ปริกฺขาร.

ชาคร นิทฺทกฺขเย. ชาครโติ.
ปฏฺชาครโ. ชาครํ. ทีมา ชาครโต
รตฺติ.

ชาคร ธาตุ ใช้ในอรรถแห่ง
นิทฺทกฺขย (ตื่น). ชาครโติ (ย้อมตื่น).
ปฏฺชาครโ (ผู้ตื่น). ชาครํ (ตื่นอยู่). ทีมา
ชาครโต รตฺติ (ราตรีของผู้ตื่นอยู่ยาวนาน).

^๑ ส.ม.นา. ๑๙/๒๔/๗.

^๒ ม.ม. ๑๒/๒๓๕/๒๑๒.

ตนาที เอตตกา ทิฏฐา
 ชาติโว เม ยถาพลี
 สุตเตสุวณฺณเปปี เปกฺขิตฺวา
 คณฺหโวห อตฺถยฺตุติโตติ.

ตนาทิกณเณย.

รฐาทิกกํ วิวิธตฺถสํ
 มตฺตํกรํ วิญญฺชนาธิรามํ
 อุพฺพารณฺนเทหิ สุเสวนียํ
 สุวณฺณนํเสหิ สุจิว จานํ.

อติ

นวงฺเค สาฏฺจกเถ
 ปิฏกตฺตเย พฺยปฺปลคฺคีสุ
 วิญญฺนํ โกสลฺลตฺถาย
 กเต สทฺทนีติปฺปรณเ
 รฐาทิกกํ นาม
 สฺตฺตรสโม ปรีจฺเจโท.

ข้าพเจ้าได้แสดงชาติมี ตน ชาติ
เป็นต้นไว้เพียงเท่านี้ ตามกำลัง
ท่านทั้งหลาย พึงตรวจดูชาติแม่
เหล่าอื่นในพระบาลีแล้ว ถือเอา
ตามความเหมาะสมแห่งอรรถเกิด.

หมวด ตน ชาติเป็นต้น จบ.

หมวดชาติ ๖ หมวดมี รฐ ชาติ
เป็นต้น อันมีข้อความที่เป็นสาระ
หลายประการ ก่อให้เกิดความรู้
อันเป็นที่ยินดียิ่งของวิญญูชน อันผู้
มีฉันทะประเสริฐ พึงเสพด้วยดี
เปรียบดังรมณียสถานทีสะอาด
อันพญาหงส์ทอง เสพคุ่นด้วยดี
ฉะนั้น.

ปรีจเจทที่ ๑๗

ชื่อว่า รฐาทิกกะ

ในสัททนีติปกรณ์ที่ข้าพเจ้ารจนเอาไว้
เพื่อให้วิญญูชนเกิดความชำนาญ
ในโวหารแห่งพระพุทธพจน์
ในพระไตรปิฎกพร้อมทั้งอรรถกถา
อันประกอบด้วยองค์ ๙
จบเพียงเท่านี้.

**สหุทธิติปกรณ์ ชาติมาลาย
 ชาติญ์ ปทานุกุโม**

ปทานุกุโม	(อ)	องฺเก	ปทานุกุโม	องฺเก
อกั		๓๗๓	อกวิ	๓๗๖
อกัสุ		๓๗๖	อกวิตฺถ	๓๗๖
อก		๒๐๐	อกวิมุห	๓๗๘
อกติ		๒๐๐	อกวิเมห	๓๗๘
อกตฺถ		๓๗๓	อกวิวุห	๓๗๘
อกตฺถุ		๓๗๓	อกวิ	๓๗๖
อกมฺมกั		๑๐๘	อกวิ	๓๗๑
อกมฺมโก		๙๘, ๒๖๗	อกวิเส	๓๗๘
อกมฺห		๓๗๓	อกวิ	๓๗๘
อกวิ		๓๗๓, ๓๗๘	อกวิ	๓๗๓, ๓๗๖, ๓๗๗
อกวิ		๓๗๑, ๓๗๒	อกวิ	๓๗๓
อกวิ		๓๗๐	อกวิ	๗๙
อกวิ		๑๕๓, ๓๗๓	อกวิ	๓๗๑
อกวิ		๑๕๒, ๓๗๖	อกวิ	๘๒
อกวิ		๓๗๓	อกวิ	๕๖
อกวิ		๓๗๓	อกวิ	๑๘๔
อกวิ		๓๗๑, ๓๗๘	อกวิ	๑๘๕
อกวิ		๓๗๓	อกวิ	๓๗๖
อกวิ		๓๗๖	อกวิ	๓๗๖

อกาสิมฺห	๓๗๘	อคฺฉฺฉิเมห	๑๘๔
อกาสี	๓๗๘	อคฺฉฺฉิวฺห	๑๘๓
อกิณฺจณํ	๒๑๘	อคฺฉฺฉิสฺสํ	๑๘๔
อกรุเส	๓๗๓	อคฺฉฺฉิสฺสณ	๑๘๔
อกุสฺสมุลํ	๗๔	อคฺฉฺฉิสฺสเวห	๑๘๔
อกุสฺสา	๒๗๒, ๓๗๔	อคฺฉฺฉิสฺสํสํ	๑๘๔
อกุสฺเส	๒๑๕, ๓๑๒	อคฺฉฺฉิสฺสเส	๑๘๔
อกุสฺโส	๖๗	อคฺฉฺฉิสฺสา	๑๘๔
อกุโณสฺติ	๓๒๘	อคฺฉฺฉิสฺสามุหเส	๑๘๔
อกุโณเส	๕๒, ๑๗๓	อคฺฉฺฉิสฺสามุหา	๑๘๔
อภฺษรจฺฉินฺตภา	๓๘๕, ๓๘๖	อคฺฉฺฉิสฺสํสํ	๑๘๔
อภฺษรานิ	๔๗	อคฺฉฺฉิสฺเส	๑๘๔
อภฺษรตา	๒๔๙	อคฺฉฺฉุ	๑๘๓
อภฺษรพฺพโต	๓๘๕	อคฺฉฺฉโณ	๑๘๓
อฆาทนฺตฤาย	๘๐	อคฺตี	๑๙๑
อชินฺนมฺติ	๒๔๘	อคฺตี	๒๐๐
อค	๒๐๐	อคฺมา	๑๘๖
อคฺฉฺฉํ	๑๘๓, ๑๘๔	อคฺมาคฺมิ	๑๘๗
อคฺฉฺฉนฺตํ	๑๘๓	อคฺมิ	๑๘๖
อคฺฉฺฉณ	๑๘๓	อคฺมุ	๑๘๖, ๑๘๗
อคฺฉฺฉมุห	๑๘๓	อคฺมุ	๑๘๖
อคฺฉฺฉมุหเส	๑๘๓	อคฺวารานิ	๑๖๐
อคฺฉฺฉเส	๑๘๓	อคฺวาริโน	๑๑๐
อคฺฉฺฉา	๑๘๓	อคฺวาริยมนฺนิ	๓๒๒
อคฺฉฺฉี	๑๘๓	อคฺ	๑๘๗
อคฺฉฺฉิ	๑๘๔	อคฺโณ	๘๖

อคฺคคมนํ	๕๓	อชฺชตฺตนิยา	๑๓๗, ๑๕๓, ๑๘๔, ๑๘๖
อคฺคคมนเน	๕๓	อชฺชตฺตติกา	๓๒๑
อคฺคคคฺโค	๒๘๔, ๓๕๕	อชฺชตฺตยคฺติ	๑๙๑, ๑๙๒
อคฺคคหีสฺสุ	๓๓๙	อชฺชตฺตโย	๒๘, ๓๔
อคฺคคหีสฺสํสฺสุ	๓๓๙	อชฺชตฺตคไฟฺห	๓๓๗
อคฺคคหีสฺสา	๓๓๙	อชฺชตฺตหรรณํ	๒๑๑
อคฺคคหฺ	๓๓๙	อชฺชตฺตหรรणे	๗๘
อคฺคคหฺสฺ	๓๓๙	อชฺชตฺตหรรณฺติ	๗๘
อคฺคคิ	๑๖๐, ๒๔๙, ๒๗๗	อชฺชตฺต	๑๗๗
อคฺคคินโย	๓๖๕	อชฺชตฺตภาวา	๓๕
อคฺคคินา	๑๖๐	อชฺชตฺตภาณ	๖๗
อคฺคคินิ	๓๖๕	อชฺชตฺตโ	๖๗
อชฺชตฺตคปฺลลํ	๒๓๘	อชฺชตฺตคปฺลลํ	๔๘
อชฺชตฺตคปฺลลเ	๒๓๙	อชฺชตฺตคปฺลลเ	๓๐๑
อชฺชตฺตคปฺลลํ	๑๒๔	อชฺชตฺตคปฺลลํ	๓, ๒๐๑
อชฺชตฺตค	๕๐, ๘๒	อชฺชตฺตค	๒๐๙
อชฺชตฺตค	๑๓๙	อชฺชตฺตค	๑๘๙, ๑๙๐
อชฺชตฺตค	๑๔๗	อชฺชตฺตค	๓๕๐
อชฺชตฺตค	๑๔๗	อชฺชตฺตค	๓๕๐
อชฺชตฺตค	๒๐๕	อชฺชตฺตค	๓๕๐
อชฺชตฺตค	๑๕๘	อชฺชตฺตค	๓๕๐
อชฺชตฺตค	๒๑๙	อชฺชตฺตค	๓๕๐
อชฺชตฺตค	๒๓๑	อชฺชตฺตค	๓๕๐
อชฺชตฺตค	๒๙๑	อชฺชตฺตค	๒๐๐
อชฺชตฺตค	๓๑๒	อชฺชตฺตค	๓๐๙
อชฺชตฺตค	๒๗๒	อชฺชตฺตค	๓๐๙

อดีตจขุติ	๑๘๑	อดีตชาติสยโยคโต	๘๔
อดีตตา	๓๐๙	อดีตภภิสมยา	๑๑
อดีตโต	๓๐๙	อดีต	๙๒, ๑๓๓, ๑๓๔
อดีตภยานกั	๑๗	อดีติตา	๑๓๓
อดีตมณฺเฑติ	๒๖๕	อดีตภาโม	๑๓๓
อดีตวตฺตติ	๑๔๑	อดีต	๑๓๔
อดีตชฺชเน	๑๔๓	อดีตทฺธาริ	๒๕๓, ๒๙๔
อดีตสิตฺ	๙๕	อดีตทฺธาริ	๕, ๑๓๑, ๑๓๕, ๒๘๑, ๓๕๘
อดีตเสติ	๙๕	อดีตทฺธาริโรภินัน	๒๐๕
อดีตตี	๑๙๖	อดีตเถ	๙๖, ๑๒๔, ๑๕๙
อดีตตฺนียิ	๓๔๙	อดีตเถ	๓๘, ๑๕๒, ๑๖๐, ๑๘๑, ๒๐๑
อดีตตฺนเ	๑๓, ๑๖๒, ๑๖๗, ๑๙๔, ๑๙๖	อดีตโร	๓๒๕
อดีตตา	๓๔๙	อทกฺขิ	๑๐๘
อดีตถิ	๒๘, ๔๓, ๖๐, ๑๑๘, ๑๓๔, ๓๐๔	อทกฺขิสฺสา	๑๐๘
อดีตถกฺสโล	๓๗๔	อทนฺติ	๗๘
อดีตถชาปีกา	๒๖๗	อทเน	๗๘, ๑๒๗, ๓๕๒
อดีตถโต	๑๒	อทยาปนฺโน	๑๖
อดีตทฺหุຍิ	๗๐, ๗๑	อทສฺสนิ	๒๕๗
อดีตทฺปฺปกาสนา	๖๔	อทສฺสเน	๒๕๑, ๒๗๔
อดีตทฺมตฺตี	๑๔	อทສฺສิ	๑๐๘
อดีตทฺยฺตฺติโต	๒๒๖, ๒๙๒	อทສฺສิสฺสา	๑๐๘
อดีตทฺโยชนา	๒๑๐	อทສฺສุ	๑๐๘
อดีตทฺรูปิ	๑๑๑	อทาสทฺนฺติ	๑๔๒
อดีตทฺวตี	๑๐๒	อทิ	๒๐๐
อดีตทฺสฺวณฺณกา	๒๙๒	อทิฏฺจตฺตา	๑๑๓
อดีตทา	๑๔, ๑๑๕, ๒๘๑	อทินฺนํ	๔๕, ๒๔๕

ปทานุกรกโม

๓๙๕

อทิสฺสา	๑๐๘	อริวาเสติ	๑๘๑
อททกฺขา	๑๐๘	อริสีลาทิสฺสิกฺขตฺตยสงฺคหิตฺตสาสนํ	๑๓๘
อททเน	๑๖๑	อโร	๑๐๙
อททา	๒๘๑	อโรคตียํ	๖๐
อทฺทิ	๕๐	อโรจารี	๒๘
อทฺธานมคฺคปฺปฏิปฺนุโน	๒๔๘	อนคาริยมนฺนิ	๓๒๒
อทฺธานเน	๑๕๕	อนคาเร	๒๑
อทฺเทสิตวตฺตูกา	๓๖๑	อนนฺญา	๑๙๒
อธมฺมํ	๓๘๐, ๓๘๒	อนตฺถเ	๖๖, ๑๑๖
อธมฺโม	๒๔๘	อนนฺกุลตา	๒๐๘
อธโม	๒๘๘	อนปฺปกํ	๒๒๑
อธิกํ	๓๘๖	อนภิกฺขุโต	๓๑๒
อธิกกรณํ	๑๒	อนภิสิตฺเต	๖๓
อธิกิจฺจ	๓๘๖	อนริยไวหารา	๔๔
อธิกจฺจติ	๑๘๐, ๒๔๗	อนวชฺชอภิกฺขวิปากลกฺขโณ	๓๓๐
อธิกณฺหาติ	๓๓๖	อนวภูจานํ	๓๗
อธิกโต	๑๑๔, ๒๗๘	อนวฺหิตโต	๑๕๖
อธิกมาย	๕	อนสนเนน	๑๓๑
อธิกมียติ	๑๘๘	อนสฺสาสกํ	๑๗
อธิกมฺม	๑๘๘	อนากุลา	๒๐๕
อธิกมฺมติ	๑๘๘	อนาคตตฺถเ	๒๑๔
อธิปตฺติยภูจํ	๒๕๐	อนาคตผโล	๒๙๔
อธิปฺปาโย	๑๕, ๑๖๐	อนาทรํ	๓๘
อธิปฺเปโต	๓๘, ๑๗๙, ๓๒๑	อนาทรติ	๓๘
อธิมฺตฺติ	๒๓๗	อนาทรเ	๑๗๓, ๑๗๔, ๒๖๐
อธิวจฺนํ	๑๓๓, ๑๔๗, ๑๖๘, ๑๗๑	อนาลาปกรณํ	๓๕๒

อนาสโว	๑๖๙	อนุพुरुตุ	๒๔
อนิน္ญจ	๑๔๗	อนุภวนัน	๒๑๗
อนิปนุชปาปฏิปทิก	๓๔๙	อนุमतตुता	๒๙๑
อนิมิส	๒๓๔	อนุยุญชติ	๒๑๐
อนियต	๑๘๔	อนุยุญชิตุ	๒๑๐
อนิลญชส	๑๐๐	อนุโยค	๒๔๕
อนียปัจจโย	๓๒๗	อนุโยโค	๒๑๐
อนุकरण	๒๖๓	อนุรกุชณตถ	๑๖
อนุกุล	๓๘๖	อนุรกุชนติ	๑๗
อนุกุลตา	๒๖๕	อนุรุกชณติ	๒๖๕
อนุกุลโ	๒๕๖	อนุรุกุโ	๒๖๔
อนุคจจติ	๑๘๐, ๑๘๑	อนุโรโ	๒๖๔
อนุคคณหาติ	๑๗	อนุวิจโร	๒๗
อนุจจติ	๒๗	อนุวิธา	๒๖๓
อนุชานนติ	๗๑	อนุวิปुโพ	๒๖๓
อนุตตกาสิก	๓๗๒	อนุวิโรโ	๒๖๓
อนุตตราย	๑๑๔	อนุสาสโก	๑๓๗
อนุทยติ	๑๗	อนุสาสติ	๑๓๘
อนุทยमतต	๑๗	อนุสาสน	๑๓๗
อนุปปตติโต	๒๒๒	อนุสาสน	๑๓๗
อนุปริณุ	๓๒๖	อนุสาสิก	๑๓๗
อนุปริเยยยุ	๑	อนุสิญจ	๑๓๗
อนุปสคโค	๒๙๔	อนุสิญจย	๑๓๗
อนุปปตต	๓๖๖	อนุสิญจ	๑๓๘
อนุพुरुเวย	๒๔	อนุสุมา	๒๖๔
อนุพुरुติ	๒๔	อนุสุสติ	๓๕

ปทานุกรกโม

๓๙๗

อนุสรุติ	๓๕	อเนกคุณสมลงกต์	๑๗
อนุนนาโม	๑๕๖	อเนกตฤตา	๑๔,๑๙๘
อนุดิ	๑๑,๒๐๐	อเนกตฤตาภิธานิ	๑๔
อนุดกมุนิ	๒๘๔,๓๔๑	อเนกปุปวตฺตินิมิตฺตา	๘๘
อนุดโก	๕๘	อเนกสุสุรา	๒๒๓
อนุดติ	๒๐๐	อโนธิชิโน	๓๑๓
อนุดรธา	๒๕๑	อป	๓๐๔
อนุดรธานิ	๒๕๑	อปกุกมู	๘๗
อนุดรธายติ	๒๕๑	อปคจฺจติ	๑๘๐,๑๘๑
อนุดรณฺดรา	๑๘๙	อปคโม	๑๓
อนุดรหิตา	๒๕๑	อปจายติ	๒๑
อนุดราปิตายติ	๒๕๑	อปจิติ	๒๑
อนุดลิกฺขจโร	๓๕๔	อปจจํ	๓๕๖,๓๕๗
อนุดลิกฺขมมํ	๑๐๐	อปเจ	๒๑
อนุดเววาสโก	๒๙๔,๓๒๔	อปณฺทิต	๖๗
อนุดโตคริ	๑๘	อปโถ	๑๐๐
อนุดโตนิติ	๑๖	อปนยนํ	๔๕,๓๕๒
อนุดทติ	๒๐๐	อปรชฺฌติ	๒๖๑
อนุดทุ	๒๐๐	อปราชิตสงฺฆํ	๑๐๙
อนุดพาโล	๖๗	อปราโธ	๒๖๑
อนุนปานวตฺถทา	๑๑๐	อปสุสํ	๖๘
อนุนเนน	๑๓๑	อปสุสโต	๓๒๘
อนุนวคิ	๑๘๕	อปสุสา	๑๐๘
อนุนวคฺมุห	๑๘๕	อปสุสิ	๑๐๘
อนุนวิจฺจนา	๑๒๑	อปสุสิสุสา	๑๐๘
อนุนเวติ	๑๒๒	อปหฺรติ	๔๖

อพายัม	๑๘๑	อเปติ	๑๘๑
อพายคณินัย	๑๘๑	อเปโต	๒๐
อพายทวารัม	๘๐	อโปหติ	๑๖๕, ๑๖๗
อพายา	๒๐	อโปโห	๑๖๔, ๑๖๗
อปาโย	๒๐	อผลา	๓๘๕
อปป	๓๕๘	อพทฐสีมา	๓๓๑
อปปกฺขรณัม	๓๕	อพลา	๘๔
อปปตฺตมานโส	๓๕๔	อพฺโพจฺฉินฺนัม	๒๙๙
อปปตฺตวาทโก	๓๔๙	อพฺภัม	๑๐๐
อปปทานัม	๒๐๗	อพฺภาสวิสเย	๒๒๖, ๒๙๓
อปปทานโต	๖๒	อพฺยตฺตสทฺทํ	๑๒๕
อปปมตฺตา	๒๕๑	อพฺยตฺตสทฺทเท	๗๕, ๑๒๒, ๑๗๖
อปปมตฺโต	๑๑๔	อพฺยยตฺเต	๑๓๖
อปปมาโท	๒๕๑	อพฺยยปฺทํ	๑๓๖
อปปวตฺติ	๑๓	อพฺรวั	๒๔, ๒๕
อปปสิทฺธัม	๒๕	อพฺรวตฺถ	๒๔
อปปสิทฺธตฺตา	๑๒๖	อพฺรวตฺถุ	๒๔
อปปสิทฺธานิ	๑๓๗	อพฺรวมฺหา	๒๔
อปปสุสฺสตาโย	๒๕, ๑๙๘	อพฺรวเส	๒๔, ๒๕
อปปหानโต	๑๑๓	อพฺรวา	๒๔, ๒๕
อปปิยายนสีโล	๑๔๑	อพฺรวิตฺถ	๒๕
อปปิโย	๑๔๒	อพฺรวิมฺหเส	๒๔
อปปิตฺติโย	๑๔๐, ๒๘๖	อพฺรวิมฺหา	๒๕
อปปเปสฺสทฺตฺตา	๒๔๖	อพฺรวิมฺเห	๒๕
อปปโปติ	๓๕๘	อพฺรวิวฺหํ	๒๕
อเปกฺขิตะ	๑๔	อพฺรวิสฺสํ	๒๕

ปทานุกรกโม

๓๙๙

อพรวิสุสา	๒๕	อภินีหฺรติ	๑๑๔
อพรวิ	๒๔,๒๕	อภินีหาโร	๔๒
อพรวิ	๒๕,๕๒	อภิกวณฺตฺโถ	๘๔
อพรวิ	๒๔,๒๕	อภิกฺว	๓๑๒
อพรวิ	๒๔	อภิมโต	๖๖
อพรวิ	๒๔,๒๕	อภิมุขิ	๑๔
อพรหมจารี	๓๑	อภिरุจิ	๙๑
อภพฺพา	๑๑๔	อภิลลฺลิตฺติ	๑๒๙
อภยํ	๑๖	อภิสงฺขารมาโร	๕๙
อภวิทฺ	๑๗๙	อภิสมยภูจฺ	๑๑
อภวิสฺสํ	๑๓๗	อภิสมยสทฺโถ	๑๒
อภวิสฺสา	๑๓๗	อภิสมฺภุณฺนาติ	๓๐๔,๓๐๕
อภวิ	๑๓๙	อภิสฺสิญฺจิ	๒๐๙
อภาวคฺมณํ	๒๗๗	อภิสฺเสโก	๒๐๙
อภาสี	๔๐	อภฺยโต	๑๒
อภิกฺกนฺตตาย	๒๓๓	อภมฺตํ	๒๕๑,๒๕๔
อภิกฺขณํ	๗๗	อภมฺตมฺหานิพฺพานํ	๒๓๑
อภิกฺขณเณ	๓๓๒	อภมฺตมฺหานิพฺพานสฺสฺเช	๒๓๑
อภิจฺฉา	๑๔๖	อภมฺนาไป	๒๖๗
อภิชฺฌณํ	๒๑๘	อภมฺโร	๒๓๔,๓๒๘
อภินฺนุทาย	๔๐	อภมฺิตฺตา	๕๑
อภิตฺถวณียา	๒๒๘	อภมฺิตฺโต	๑๔๓
อภิธมฺมฏีกายํ	๑๖	อภมฺิเนตฺตพฺพโต	๗๓
อภิธมฺเม	๑๓๔,๑๓๕	อภมฺพภูจ	๑๖๐
อภิธียนฺตติ	๑๔	อภมฺพภูจฺสฺสฺตฺเต	๒๓
อภินิวิสนฺตติ	๑๔	อภมฺพภูจฺ	๓๕๘

อมุพริ	๑๐๐	อรรหโต	๑๙๒
อมุพา	๑๗๗	อรรหา	๑๖๑, ๑๖๒
อมุพูไซ	๓๒๘	อรรหิณี	๖๓
อมุห	๑๓๔	อริยธมฺโม	๑๗๑
อมุหิ	๑๓๔	อริยมคฺเค	๒๙๙
อຍ	๗	อริยมคฺโค	๒๘, ๓๔
อຍติ	๗, ๘	อริยโฆหารา	๔๔
อຍโต	๑๕, ๒๐	อริยสาวโก	๒๕๔
อຍนํ	๑๓	อริยา	๑๐๐, ๑๗๑
อຍตุตฺติโต	๖๓	อริยาย	๒๙๔
อຍยเกน	๖๓	อริโย	๓๒
อຍยิกํ	๑๖๐	อริหิ	๒๐๘
อຍยิกา	๑๖๐	อรุปธมฺมา	๓
อโย	๗, ๘	อรุปสณฺณี	๒๗๒
อโยคา	๓๐๓	อรุปสหนคตานิ	๑๙๐
อร	๖๐	อรุปา	๒๗๒
อรณฺณคตํ	๑๐๔	อโรคา	๓๗๔
อรติ	๖๐	อรัม	๘๗
อรนฺติ	๓๖	อรัมสทฺโท	๖๙
อริโย	๑๗๙, ๓๑๒	อสิ	๖๙
อริหํ	๑๖๑, ๓๒๓	อสิงฺกโต	๖๘
อริห	๑๖๑	อสิงฺกสทฺโท	๖๙
อริหณฺนีย	๑๖๒	อสิงฺกาเร	๙๙
อริหติ	๑๖๑	อสิงฺกาโร	๖๘, ๓๘๙
อริहतฺตํ	๓๕๔	อสิติ	๖๘
อริहतฺตผลํ	๑๗	อสิมตฺโต	๑๑๐

ปทานุกรกโม

๔๐๑

อลมรียภาณทสุสนวิเสโส	๑๑๔	อวหริติ	๔๕
อลหุมหิ	๕๖	อวหาโร	๔๖
อลีนสตุตฺชาตเก	๕๗	อวาจยี้	๑๕๗
อว	๕๔,๙๒	อวาปุริ	๕๔
อวชนฺทเน	๒๔๖	อวาปุรณํ	๕๓,๕๔
อวคฺจฺฉติ	๑๘๐,๑๘๑	อวาปุรติ	๕๓,๕๔
อวคมนํ	๒๕๒	อวาปุเรตี	๕๓
อวคโม	๑๘๗	อวาสรี	๓๗
อวคฺคฺนฺตา	๑	อวิจฺกฺขโณ	๖๗
อวคฺคฺนฺตีกฺธาตฺ	๑	อวิชฺชชา	๒๔๙,๒๕๐
อวจ	๖๒	อวิชฺชชาโสโต	๒๙๘
อวจฺฉาตี	๒๓๙	อวิญญู	๖๗
อวจฺฉิตฺตี	๒๓๙	อวิทิตฺตี	๒๕๐
อวตี	๙๒	อวิทู	๖๗
อวติ	๙๒,๑๙๘	อวิทฺทสุ	๖๗
อวตฺถาเน	๕๙	อวิทฺธฺสเน	๔๗
อวมณฺณติ	๒๖๕	อวิทฺวา	๖๗,๓๓๐
อวยวานํ	๑๓	อวิปริโต	๑๔
อวยเว	๑๔๔	อวิปากฺชีโน	๓๑๓
อวยโว	๓๗๕	อวิปฺปกิณฺณตา	๗๐,๒๔๐
อวรุทฺโธ	๒๐๗,๒๐๘	อวิภตฺติกํ	๑๓๓
อวรุณฺธิยติ	๒๐๘	อวิโรธโต	๖๖
อวรุณฺเธติ	๒๐๗	อวิสุสาสีโก	๓๐๕
อวเลโป	๒๑๙,๒๖๖	อวฺหา	๑๕๖
อวสฺสเน	๑๒๘	อวฺหาเน	๑๒๘
อวสฺสํ	๒๔๑	อวฺหายติ	๑๕๕

อวุหายนั	๑๕๗	อสาธุ	๗๗
อวุหายนุตติ	๑๕๗	อสิ	๑๐๗,๑๓๔
อวุหายเน	๑๕๕	อสิยติ	๓๓๒
อวุหายิกา	๑๑๐	อสีติหตุถมฺพุเพโธ	๗๖
อวุหาสิ	๑๕๖	อสุ	๒๘๗
อวุหิตโต	๑๕๖	อสุยิตถ	๒๙๓
อเวหติ	๑๕๕,๑๕๗	อสุรกาโย	๒๐
อเวหตุถ	๑๕๗	อสุรสสุ	๕๒
อสังยุตฺตํ	๓๖๗	อสุรวา	๕๒
อสน	๑๒๙,๑๓๓,๑๓๗	อสุโร	๕๐,๕๑
อสนกฺขิ	๓๐๒,๓๕๐	อสนนาถ	๓๓๒
อสนฺขตํ	๒๕๔	อสนม	๑๓๔
อสนติ	๑๒๙	อสนฺ	๑๓๔
อสนตฺต	๒๑๘	อสนฺตโร	๗
อสนฺทโท	๘๑	อสนฺสติ	๒๘๗
อสนํ	๙๑,๓๓๒	อสนฺสทฺธิเย	๘๔
อสนี	๗๕	อสนฺสไปโต	๗
อสนฺปุริโส	๗๗	อสนฺสเม	๒๔๓
อสนฺพฺภิ	๓๖๕	อสนฺสลกฺขณํ	๓๔๒
อสนฺมานนฺตिका	๑๗๗	อสนฺสสติ	๘๕,๑๓๓
อสนฺมานปฺปวตฺตนิมิตฺตา	๘๘	อสนฺสาม	๑๓๔
อสนฺมานสฺสูติกา	๑๗๗	อสนฺสุ	๑๓๔
อสนฺยโห	๑๖๕	อสนฺโส	๖,๗,๑๖๔,๑๗๓
อสนฺสมิ	๑๓๓	อสนฺโสสิ	๒๙๓
อสนฺโห	๑๖๕	อสนฺโสสุ	๒๙๓
อสนฺชาธาณํ	๒๕๙,๒๖๔	อสนฺเกฯมฺนิ	๓๒๒

อหงกาโร	๑๕๕,๒๑๙,๒๖๖	อหุโว	๑๕๒
อหติ	๑๖๒	อหเส	๑๕๓
อหีสโก	๒๒๐	อหิส	๑๕๓
อหิ	๑๖๒,๑๙๕	อหิสิตถ	๑๕๓
อหุ	๑๗๗	อหิสิมหา	๑๕๓
อหุมหา	๒๙,๑๕๓	อพี	๑๗๓
อหุวิ	๑๕๓	อพีติ	๑๗๓
อหุวตถ	๑๕๒	อการภาเว	๕๖
อหุวรุหิ	๑๕๒	อกาไส	๑๐๐,๒๗๒
อหุวเส	๑๕๓	อชฺชยาตตตี	๒๒๒,๒๒๓
อหุวา	๑๕๓,๑๗๗	อชฺชยาตปท	๑๓๓
อหุวาสี	๑๕๓	อาคจฺจติ	๑๘๑
อหุวิตถ	๑๕๓	อาคณฺฉิ	๔๓
อหุวิเมห	๑๕๓	อาคตผล	๒๙๔
อหุวิรุหิ	๑๕๓	อาคมยติ	๑๘๑
อหุวิสฺส	๑๕๕	อาคมฺม	๑๘๘
อหุวิสฺสถ	๑๕๕	อาคเมติ	๑๘๑
อหุวิสฺสมหา	๑๕๕	อาคโม	๑๘๗,๓๗๕
อหุวิสฺสเวห	๑๕๕	อาคา	๑๘๖
อหุวิสฺสํสุ	๑๕๕	อาคุ	๑๘๖,๓๖๙
อหุวิสฺสเส	๑๕๕	อาคุมฺห	๑๘๕
อหุวิสฺสา	๑๕๕	อจฺริยวาทฺตเต	๕๖
อหุวิสฺสามฺหเส	๑๕๕	อจฺริยา	๑๑๐,๑๔๕,๒๘๖
อหุวิสฺสึ	๑๕๕	อจาเม	๑๑๗
อหุว	๑๕๓	อจฺกฺขติ	๑๓๘
อหฺว	๑๕๒	อชานียา	๑๐๓

อาชานีโย	๗	อาโป	๓๐๕,๓๕๘
อาชีวกโก	๑๕๑	อามสติ	๑๔๕,๑๔๖
อาททาทิ	๖๑,๖๖,๑๑๖	อามสเน	๑๔๕
อาทปยติ	๒๔๕	อามุตตมณิกุณฺฑลํ	๒๕๘
อาทเปติ	๒๔๕	อาโมทิตา	๔๑
อาทโย	๑๖๐	อายตน์	๓๔๘
อาทริ	๓๖๓	อายตนฏฺฉิ	๒๕๐
อาทริติ	๓๘	อายภูเต	๓๔๘
อาทรานาทรวาจโก	๓๙	อายวณฺติ	๓,๔
อาทโร	๓๘	อายาติ	๑๘๑
อาทานํ	๓๓๖	อายุ	๓,๔
อาทิตฺตํ	๓๙	อายุหติ	๑๖๔
อาทียติ	๒๔๕,๒๘๗	อายุหนํ	๑๖๔
อาเทวติ	๙๓	อารญญกํ	๑๒๒
อาเทวนา	๙๓	อารมฺภปจฺจยา	๑๕ ๑๖
อาเทวิตตฺตํ	๙๓	อารมฺมณํ	๑๔๕,๓๒๗
อาเทโว	๙๓	อาราธน์	๒๖๑,๓๐๔
อาธารภาโว	๗๐	อาราเชติ	๑๑๔
อาธาวติ	๙๔	อาราเม	๑๐
อาณนุทีย	๑๑๗	อาโรคฺยวาจโก	๒๐๓
อาณฺภาวสมฺปตฺติยา	๒๓๐	อาโรจยติ	๒๓๗
อาป	๓๐๕	อาลเป	๑๗๔
อาปชฺชติ	๒๔๘,๒๖๙	อาลเย	๓๗๑
อาปตฺตี	๒๔๘	อาลึงฺคเน	๒๘๕
อาปตฺติ	๑๓๕	อาลึงฺเค	๑๐๓
อาปฺณชาติ	๓๐๕	อาลึงฺโค	๑๐๓

อาโลกั	๑๑๖	อาหภู	๔๖
อาวรรณ	๒๐๗	อาหฤติ	๔๕
อาวรติ	๗๒	อาหริยยุติ	๔๖
อาวาโฏ	๑๒๓	อาหารตฤ	๕๔
อาวาสา	๑๓๒	อาหาโร	๔๖, ๓๓๒
อาวาโส	๔๓, ๑๐๑, ๒๓๘	อาหุ	๒๔
อาวุโธ	๑๙๕	อาหุติ	๑๔๙
อาส	๑๓๙	อาฬาริโก	๕๔
อาสติ	๑๔๐	อาฬาริ	๑๑๕
อาสนั	๑๓๙	อาธิจจุโก	๕๔
อาสมั	๓๔๘	ธิจจัน	๑๔๖
อาสมภูจानุจายี	๒๔๒	ธิจจติ	๑๔๖
อาสมานโน	๑๒๗	ธิจจนติ	๖๙, ๒๑๐, ๒๓๐
อาสวภูขยั	๓๑๒	ธิจจนา	๑๒๑, ๑๔๖, ๒๖๔
อาสโว	๙๖	ธิจจนายั	๑๒๗, ๑๔๖, ๑๕๙
อาสีสนา	๑๒๗	ธิจจัน	๒๔๐
อาสีสนุโต	๑๒๗	ธิจจันเต	๑๕๙
อาสีสุ	๑๓๗	ธิจจันโต	๑๕๙
อาสีเส	๑๒๗	ธิจจันยติ	๑๕๙
อาสี	๑๓๗	ธิจจันติ	๓๐, ๒๖๒
อาสีตฤ	๑๓๗	ธิจจันนั	๒๖๒
อาสีมहा	๑๓๗	ธิจจันนติ	๒๖๒
อาสีสติ	๑๒๗	ธิจจันกาวฑุคคิ	๓๑๐
อาสีสตุต	๑๒๗	ธิจจัน	๓๕๒
อาสีโน	๑๓๙	ธิจจันยิโก	๓๕๒
อาสุคติ	๗๘	ธิจจัน	๓๕๒

อิโนติ	๓๕๒	อิสฺสนุติ	๙๘,๑๑๗
อิติวุตฺตํ	๑๙๗	อิสฺสรภาโว	๑๓๙
อิติห	๑๓๗	อิสฺสรีย์	๑๓๙,๒๓๐
อิติหาโส	๓๔๒	อิสฺสโร	๑๓๙
อิตุถิ	๑๖๐	อิสฺสา	๙๘,๑๑๗
อิตุถิ	๑,๑๖๐,๑๘๕,๑๙๙, ๒๖๗	อิสฺสาयนา	๙๘,๑๑๗
อิทฺธ	๓๓	อิสฺสาโส	๒๘๗
อิทฺธา	๒๖๒	อิร	๔๘
อิทฺธิ	๒๖๒	อิรติ	๔๘
อิทฺธิชฺฐติพลววิชัยปฺตติ	๒๙	อิรเย	๑๕
อิทฺโธ	๒๖๒	อิริตํ	๔๘
อินฺทคฺ	๑๘๗,๑๙๓	อิสฺหฺสเน	๑๔๘
อินฺทติ	๘๘	อิสฺ	๑๑๗,๑๓๙
อินฺทผลิ	๓๒๘	อิสฺติ	๕๑,๑๑๗,๑๓๙
อินฺทวโล	๓๒๘	อิสฺโส	๑๑๗,๑๓๙
อินฺทฺริยสํวโร	๒๘๐,๒๘๑	อิห	๑๖๒
อิรฺนฺตติ	๒๖๐	อิหติ	๑๖๒
อิลติ	๘๖,๘๙	อิหา	๑๖๒
อิส	๙๙,๑๔๗	อิฬ	๑๗๔
อิสติ	๑๔๔	อิฬติ	๑๗๔
อิสโย	๑๐๐	อุ	๑๙๘
อิสสิ	๙๙,๑๐๐,๑๔๔,๑๔๗	อุกฺก	๒๓๘
อิสสิวฺหฺย	๑๙๔	อุกฺกํสคตา	๒๖๒
อิสฺนาติ	๓๓๒	อุกฺกา	๒๓๗
อิสฺส	๙๘	อุกฺกาปาโต	๒๓๙
อิสฺสติ	๙๘,๑๑๗	อุกฺกามุข	๒๓๘

อุกกาสดิ	๑๒๒	อุทปาที	๑๑๕
อุกกาสุ	๒๓๘	อุทาทริตปทสุสตุถภาวโต	๑๗๙
อุคฺคจฺจติ	๑๘๑	อุที	๒๑๗
อุคฺคณฺหิยนฺติ	๓๓๘	อุทีกฺขติ	๑๔๘
อุคฺคตา	๕๕	อุทีทิสติ	๑๔๓
อุคฺคเม	๕๕, ๑๖๗, ๑๗๓	อุทีทิสฺส	๓๒๙
อุคฺคาหโก	๓๓๗	อุทีเทโส	๑๔๓
อุจ	๒๓๗	อุทีฏิ	๑๒๘
อุจฺจติ	๒๓๗	อุทีฏคฺคิ	๓๒๖
อุจฺจิทฺทติ	๒๒	อุทีฏเน	๒๓๙
อุญฺเฉ	๘๙, ๙๙, ๓๓๒	อุทีฏรติ	๑๖๔
อุญฺโฉ	๓๓๒	อุทีฏเรยฺย	๗๔
อุณาปจฺจโย	๓๐๒	อุทีฏสุนาติ	๓๓๒
อุณฺหิ	๓๓๙	อุเทติ	๙๕
อุณฺหสมโย	๑๐	อุณฑติ	๒๑๗
อุณฺหาสทฺทโต	๓๔๖	อุณฑุโร	๒๑๗
อุณฺเฬน	๒๖๙	อุณฺนติ	๒๖๖
อุตุ	๖๐	อุมฺมีสติ	๓
อุตุตฺตมพฺรหฺมา	๑๗๑		
อุตุตฺตริ	๓๗	กุกฺกสา	๓๔๑
อุตุตฺตริมนุสฺสธฺมโม	๑๑๔	กุกฺกสิยิ	๑๗๓
อุตุตฺติณฺเณ	๓๖	กุกฺกสุสฺสิ	๑๗๓
อุทกั	๗๒, ๘๗, ๒๓๘, ๓๔๕	กงฺโก	๑๘
อุทกธารายิ	๒๙๙	กจฺจายโน	๑๕๖
อุทกปิฏฺเจ	๓๗	กจฺจเป	๙๒
อุทเก	๑๙๙	กจฺจโป	๙๒

(ก)

กจุจุ	๒๑๖	กเถติ	๑๙๖
กฏจ็	๒๘๙	กนิฏฐภาตา	๑๑๘
กฏจານิ	๒๑๕	กนิฏฐเจ	๑๑๙
กณฐวารีขั	๘๗	กนุตวา	๑๙
กณฐโก	๓๒๘	กนุโต	๑๙
กณฐโท	๗๘	กนุยติ	๑๙
กณณนาสั	๑๒๕	กนุयी	๑๙
กณณฐลั	๗๓	กนุตติ	๒๑๔, ๒๒๒, ๒๒๓
กโณห	๕๘, ๕๙	กนุตัน	๒๒๓
กตกลุยาโน	๒๔๔	กนุติ	๙๑, ๒๒๗
กตภีรุตตาโน	๒๔๔	กนุติกรณ	๑๒๗
กติ	๒๑๔	กนุติยั	๑๒๙, ๑๓๒
กติเชทเน	๒๒๒	กนุทปโป	๕๘
กตตพพกิจจั	๑๑๓	กนุทผลิ	๓๒๘
กตตตรา	๖๘	กปโน	๒๔๓
กตตโร	๖๗	กปุปฎจาย	๒๔๒
กตตตา	๓๘๔	กปุปินอุโปสถั	๑๓๑
กตตูปทั	๒๖๘, ๓๖๑	กปุปेतติ	๙๒
กตตูปทานิ	๒๖๘	กปุปेतติ	๘๔
กตตฎโต	๒๗๐	กปุปेमมิ	๒๔๒
กตตุดตเถ	๒๗๐	กพพจรณายั	๖๙
กเต	๒๐๖	กมนั	๒๒๖
กถน	๑๐๑, ๑๑๖	กมนียตา	๒๒๗
กถยาม	๑๘๒, ๑๘๖	กมนียา	๒๒๘
กถิตโต	๒๐๑	กมุ	๒๒๖
กถียติ	๕๐	กมุปติ	๘๔

ปทานุกรกโม

๔๐๙

กมุปนั	๘๘	กยิรุ	๓๗๙
กมุปนเ	๘๒,๘๖,๘๘,๒๐๑	กยิเรถ	๓๗๙
กมุเปติ	๔๘,๘๐	กยิเรโถ	๓๘๐
กมุเปนุติ	๘๘,๒๐๑	กยิเรวั	๓๗๙
กมุม่	๔๙,๓๖๑,๓๖๙,๓๗๔	กโย	๓๐๙
กมุมทุกุกฏั	๓๖๙	กวิ	๓๖๙
กมุมนิ	๒๐๗,๒๑๐,๓๓๘,๓๔๘,๓๕๐	กวิ	๓๖๘
กมุมนุติ	๑๓๗	กวิณั	๑๒,๓๘๕
กมุมปทั	๒๕,๒๖๘,๓๖๑	กวิณวณั	๒๗๐
กมุมภูโต	๒๗๐	กวิณโย	๓๘๒
กมุมารา	๒๖๘	กวิธาตุโต	๓๖๗
กมุมารุทุณั	๒๓๘	กวิมหา	๓๗๖
กมุเม	๑๐๘,๑๘๘,๒๔๕,๒๙๓	กวิสุสุ	๓๖๖
กโม	๒๒๖	กวิ	๓๖๙,๓๗๘
กยิรุ	๓๘๐	กวิ	๓๗๐,๓๗๖
กยิรติ	๓๖๑,๓๗๙	กวิตุถ	๓๖๙
กยิรเต	๓๗๙	กวิตุโถ	๓๖๙,๓๗๐
กยิรนุติ	๓๗๙	กวิมุห	๓๖๙,๓๗๘
กยิรนุตุ	๓๗๙	กวิเมห	๓๖๙
กยิรา	๑๔๑,๓๘๐,๓๘๑	กวิยติ	๑๔๐
กยิราถ	๓๗๙,๓๘๓	กวิเร	๓๖๙
กยิราม	๓๗๙	กวิโวห	๓๖๙
กยิรามิ	๓๗๙	กวิสุสั	๓๗๘
กยิราเมห	๓๘๐	กวิสุสเต	๓๗๘
กยิราโวห	๓๘๐	กวิสุสถ	๓๗๘
กยิราสิ	๓๗๙	กวิสุสนุติ	๓๗๘

กริสฺสสิ	๓๗๘	กฤษ	๘๑
กริสฺสาม	๓๗๘	กฤษฺตี	๘๑
กรุ	๓๖๙	กว	๙๓
กรุณา	๑๖,๑๗	กวฺตี	๙๓,๑๙๘
กรุณามูลกา	๑๗	กวาฎา	๓๕
กรุเมห	๓๖๖	กวีณํ	๖๘
กรเ	๑๔๑,๑๘๗,๓๖๖,๓๖๘,๓๖๙	กส	๑๐๐,๑๐๑
กรเษย	๓๖๘	กสฺตี	๑๐๐,๑๐๑,๑๓๐,๑๔๐
กรเษยฺญํ	๓๖๘	กสฺการโก	๑๐๐,๑๑๗
กรเ	๑๒๖,๓๑๑	กสฺณนิมิตฺเต	๒๗๒
กรเฐ	๖๑	กสฺตี	๑๐๐,๑๑๗
กรเตี	๑๖๐,๓๖๖	กสฺรา	๑๕๒
กรเตุ	๓๖๖	กสฺ	๑๔๐
กรเถ	๓๖๖	กสฺส	๓๗๘
กรเฑ	๑๒๕,๑๖๔,๓๖๖	กสฺสโก	๑๐๐
กรเฑยา	๗๖	กสฺสฺตี	๑๐๐,๑๑๗,๑๒๘
กรเฑโย	๑๕๘	กสฺสโป	๒๖
กรเมิ	๓๖๖	กพ	๑๗๓,๑๗๔
กรเสี	๓๖๖	กพฺตี	๑๗๓,๑๗๔
กสฺตี	๘๑	กพฺณํ	๑๗๔
กสฺสโต	๓๔๘	กาโก	๑๘๖
กสฺห	๑๖๓	กาณ	๓๒๘
กสฺหตี	๑๖๓	กามคิฑุโร	๒๖๓
กสฺหา	๑๕๐,๑๗๘	กามทโท	๓๐
กสฺโห	๑๖๓,๑๙๔	กามเทโว	๕๘,๑๑๖
กสฺา	๘๑	กามภเว	๒๑๘

ปทานุกรกโม

๔๑๑

กามรติยา	๒๑๗	กาส	๑๒๒
กาโม	๕๘,๒๖๔	กาสติ	๑๒๒,๑๒๓
กายติ	๑๙๖	กาสนา	๑๒๔
กายทรเถ	๓๙	กาสุ	๑๒๒,๑๒๓
กายสมุผลุส	๑๔๔	กาสุยา	๑๒๓
กาเย	๓๘๒	กาไส	๑๒๒
กาโย	๖๐,๒๗๗,๓๐๑	กาหติ	๓๗๘
การกั	๓๘๔,๓๘๕	กาหถ	๓๗๘
การณาการณั	๑๑๒	กาหนุติ	๓๗๘
การณาการณญญ	๗	กาหสิ	๓๗๘
การณ	๕	กาหาม	๓๗๘
การาปกั	๓๘๕	กาหามิ	๓๗๘
การาปโก	๓๘๕	กาหิติ	๓๗๘
การาปิกา	๓๘๕	กาหิनुติ	๓๗๘
การิกา	๓๘๕	กาหิสิ	๓๗๘
การিতে	๒๖,๑๐๘,๑๖๗,๑๘๑,๑๘๘	กาฬโลห	๘
การุณิกั	๑๗	กาฬ	๓๔๐
กาลั	๓๕๔	กีสูโก	๗๖
กาลตุเถ	๑๔	กิจจัน	๑๓๖,๑๕๒,๑๕๓,๒๓๐,๓๖๘
กาลมาคมยามเสติ	๒๒๑	กิจจนิปุตตติยา	๑๑๓
กาลวิปลุลาไส	๓๘๓	กิจเจ	๑๖๔
กาลาติปตติยา	๑๓๗,๑๘๔	กิณนุติ	๓๐๑,๓๐๙
กาลาโม	๑๑๕	กิณาติ	๓๐๑,๓๐๙
กาเล	๙,๗๔	กิณิตุ	๓๐๙
กาโล	๑๐,๑๒,๕๘,๘๑	กิณเติ	๓๐๑
กาสิ	๑๒๒	กियाทีโต	๓๓๕

กีริยัม	๒๖๓	กีฟ้า	๘๖,๑๗๓,๒๒๗
กีริยา	๓๔๕,๓๘๕	กีฟ้าวิชิคิสา	๒๒๙
กีริยาปทัม	๒๐,๓๔๕,๓๔๙	กู	๑๙๘
กีริยาปทตตัม	๒๒๕	กูกูกู	๒๖๐
กีริยาวิชิ	๓๔๒	กูกูกูรชาตเก	๓๐๑
กิลัม	๗๒	กูกูกูรา	๓๐๑
กิลติ	๗๒,๘๖	กูกูกูรี	๓๐๐
กิลมนัม	๒๗๗	กูกูกูโร	๓๐๐
กิลินฺจวตตัม	๒๘๕	กูงกูตโล	๓๒๘
กิลิสติ	๑๑๖, ๒๘๕	กูจฺจเน	๑๖๓
กิลิสฺนาติ	๓๓๒	กูจฺจิตัม	๘๐,๓๕๗
กิลิสฺสติ	๒๘๕	กูจฺจิตเต	๘๐,๒๐๑
กิลเทนมัม	๒๑๗	กูชฺฌมติ	๒๖๐
กิลเสทธรเถ	๓๙,๔๐	กูชฺฌมนา	๒๖๐
กิลเสสมาโร	๕๙	กูชฺฌมิตตตัม	๒๖๐
กิลเสวูปสเม	๒๗๘	กูญฺจิกา	๕๔
กิลเสสา	๒๖๗	กูญฺ	๓๖๑
กิลเสวูปสเม	๒๗๙	กูญฺจายัม	๒๐๐
กิลเสเส	๑๕ ๑๖	กูทาจนมัม	๓๖๗
กิลเสโส	๑๑๖,๒๘๕,๓๓๒	กูทฺทาลो	๖๐
กิลโสโร	๗	กูทฺโธ	๒๖๐
กี	๓๐๙	กูธ	๒๖๐
กีฟ	๑๗๓	กูป	๒๗๓
กีฟติ	๑๗๓	กูปฺปติ	๒๖๙,๒๗๓
กีพนัม	๘๖	กูปฺปนัม	๒๖๘
กีพนฺติ	๒๒๘	กูปฺปนฺติ	๔๘,๒๗๓

กพฺพติ	๓๖๒,๓๖๓,๓๖๔,๓๖๕	กมุภิมฺหิปลฺยชฺฉิ	๓๗๙
กพฺพตุ	๓๖๒	กมุม	๓๖๖
กพฺพถ	๓๖๒	กมุมิ	๓๖๖
กพฺพนฺตุ	๓๖๖,๓๘๕	กมุมี	๕๒
กพฺพนฺติ	๓๖๒,๓๖๕	กมุโม	๕๒
กพฺพนฺตุ	๓๖๒	กฺยิรา	๓๗๙
กพฺพนฺเต	๓๖๒,๓๖๖	กฺร	๕๒
กพฺพเมห	๓๖๒	กฺรติ	๕๒
กพฺพเวห	๓๖๒	กฺรวิ	๕๒
กพฺพสิ	๓๖๒,๓๖๓,๓๖๕	กฺรวิ	๕๒
กพฺพเส	๓๖๒	กฺรุตฺ	๓๖๖
กพฺพาม	๓๖๒	กฺรุตฺ	๓๖๖
กพฺพามเส	๓๖๖	กฺรุต	๓๖๖,๓๘๘
กพฺพามิ	๓๖๒	กฺรเวห	๓๖๖
กพฺพเพ	๓๖๒	กฺรวเห	๓๖๖
กพฺพเพถ	๓๖๘	กฺรฺสฺ	๓๖๖
กพฺพเพยฺย	๓๖๒	กฺรฺเส	๓๖๖,๓๗๔
กพฺพเพยฺยวฺโห	๓๖๘	กฺลํ	๑,๘๕,๑๘๗,๓๒๔,๓๕๑,๓๘๕
กพฺพเพยฺยํ	๓๖๒	กฺลปฺตฺโต	๒๔๙
กพฺพเพรํ	๓๖๘	กฺลโล	๑๘
กมุติ	๖๗	กฺลิสฺ	๓๒๘
กุมารา	๒๒๘,๓๐๒	กฺเล	๑๑๐
กุมาริ	๕๔	กฺลํ	๖๖,๑๑๖,๒๐๒
กุมาริ	๖๒,๑๕๖,๒๓๒	กฺล	๑๒๘
กฺมินิ	๓๒๗,๓๒๘	กฺลยติ	๒๘๕
กฺมฺชาตเก	๕๑	กฺลํ	๕๘,๑๑๖,๒๐๑,๓๐๓,๓๓๐

กุศลกมมัม	๓๒๓	เกเล	๗๙
กุสลา	๒๐๑,๒๐๒,๒๐๓	เกวติ	๙๓
กุสโล	๒๐๓	เกว	๙๓
กุสา	๒๐๒	เกสรสีไห	๑๒๔
กุสุ	๒๘๕	เกสา	๓๕๐
กุสุมายุโร	๕๘	โกฏิลลัม	๓๖
กุเส	๒๐๒	โกฏจาเส	๖
กุโส	๓๓๐	โกติ	๑๙๘
กุฬ	๑๗๕	โกธ	๒๓๕,๒๖๐
กุฬติ	๑๗๕	โกเป	๒๖๐,๒๗๓
กุชติ	๑๗๖	โกมลา	๓๐๑
กุลัม	๗๒	ไกลติ	๘๕
กุล	๗๒	โกเลยุกา	๓๐๑
กุลติ	๗๒	โกโล	๘๕
กुरुพพติ	๓๖๔,๓๖๖	โกสติ	๑๒๘
กुरुพพนุติ	๓๖๖	โกสัย	๑๗๐
กुरुพพสิ	๓๖๖	โกสัยา	๑๕๗
กฤษิสติ	๒๘๕		(บ)
กุลเสสทโท	๓๘๕	ขัม	๓๐๙
กุลเส	๒๘๕	ขสิ	๒๒๒
เก	๑๙๖	ขณชติ	๒๒๒,๒๒๓
เกตุ	๓๐๙	ขณไช	๒๒๓,๒๒๖
เกตุ	๒๖๖	ขณิกา	๓๒๖
เกลายติ	๗๙	ขณทมูลลปฏิสงขรณัม	๗๖
เกลายสิ	๗๙	ขณ	๙,๑๒
เกลู	๗๗	ขตติเย	๒๓๒

ขตฺติโย	๒๐๙	ขาทติ	๑๙๗, ๒๑๒
ขนฺสี	๑๒๓	ขาทถ	๓๓๒
ขนฺติ	๑๖๕, ๒๘๐, ๒๘๑	ขาทน์	๙๑
ขนฺตฺยา	๒๘๐	ขาทนียํ	๒๑๒
ขนฺธโกฏฺจาไส	๕	ขาทยี	๒๕๐
ขนฺธปญฺจกํ	๓๔๙	ขาทส	๒๒๓
ขนฺธมาโร	๕๙	ขานิ	๓๐๙
ขนฺธา	๓๒๑	ขายติ	๑๙๗
ขนฺธ	๒๗๓	ขาวิกาञ्च	๔๕
ขมาตวา	๑๙	ชิ	๒๓๕, ๓๐๙
ขมาโต	๑๙	ชิชฺชติ	๒๔๘
ขมาทิจฺจปฺถ	๑๐๐	ชิณฺนาติ	๓๐๙
ขมายติ	๑๙	ชิณฺ	๓๕๒
ขยํ	๑๙๗	ชิโนฺตติ	๓๕๒
ขเย	๔๗, ๑๙๗, ๒๓๕, ๒๔๗, ๓๐๓	ชิตฺโต	๒๓๘
ขโย	๒๓๕	ชิตฺติ	๒๔๘
ขร	๔๗	ชินฺโน	๒๔๘
ขรณํ	๔๗	ชิป	๒๗๔, ๓๐๕
ขรติ	๔๗	ชิปติ	๒๘๗
ขลํ	๗๗	ชิปนํ	๒๘๗
ขล	๗๗	ชิปฺณฺนาติ	๓๐๕
ขลติ	๗๗	ชิปฺปี	๓๐๕
ขลนฺติ	๗๗	ชิปฺปติ	๒๗๔
ขลิไส	๓๒๘	ชิพฺพติ	๒๘๔
ขไล	๗๗	ชียติ	๒๓๕
ขฬฺงโก	๗	ชียนํ	๒๓๕

ชียนุตติ	๒๓๕	เขตรุไซ	๓๒๔
ชียยมนุตติ	๔๗	เขท	๑๗
ชิวติ	๙๓	เขทงคโต	๒๔๘
ชิวุ	๙๑,๙๓,๒๘๔	เขโท	๒๔๘,๒๗๗
ชีนเมโธ	๑๒๒	เขเป	๒๘๗,๓๐๕
ชีนนา	๓๐๓	เขไป	๒๘๗
ชีนนาสว	๒๑๕	เขล	๗๗
ชีนนาสวา	๒๒๘	เขวติ	๙๑,๙๓
ชีนนาสโว	๑๖๒,๓๒๓	เขว	๙๓
ชีนเณ	๓๐๓	เขฬพิณฺหุณฺนิปาทวิวิทํ	๘๗
ช็ร	๓๔๕	เขฬ	๘๗
ช็รา	๑๓๓	เขติ	๑๙๘
ชุ	๑๙๘	เขภปริยาโย	๒๘๓
ชุเณติ	๓๕๒	เขภยติ	๒๗๖
ชุททกปุปานิ	๒๑๒	เขภติ	๒๗๖
ชุททกาปัติ	๓๒๖	เขล	๗๘
ชุพุมติ	๒๗๖	เขลติ	๗๘
ชุพุมิตถ	๒๗๖	(ค)	
ชุภ	๒๗๖	ค	๑๘๕,๒๔๔
ชุร	๕๓	คคณ	๑๐๐
ชุรติ	๕๓	คจฺกาย	๒๙๙
ชุโร	๕๓	คจฺจ	๑๘๒,๑๘๓
ชุฬ	๑๗๕	คจฺจํ	๑๘๓,๑๘๗
ชุฬติ	๑๗๕	คจฺจตํ	๑๘๒
เข	๑๙๗	คจฺจติ	๑๔,๕๓,๘๐,๑๘๑,๑๘๒,๑๙๕
เขตต	๗๗	คจฺจตุ	๑๘๒

คจฺจนฺตํ	๑๘๒,๑๘๗	คณฺหาติ	๑๗,๓๓๖
คจฺจนฺตึ	๓๖,๑๘๒,๑๘๗	คณฺหาปยติ	๓๓๗
คจฺจนฺตึ	๑๘๗	คณฺหาเปติ	๓๓๗
คจฺจนฺยติ	๑๘๘	คณฺหิยติ	๓๓๘
คจฺจนฺเว	๑๘๒	คณฺหิยนฺติ	๓๓๘
คจฺจนฺเวห	๑๘๒	คณฺเ	๒๐๗
คจฺจนฺโวห	๑๘๒	คณฺเ	๒๐๔,๓๑๑,๓๓๔
คจฺจนฺมเส	๑๘๒	คตึ	๑๙๑
คจฺจนฺมิ	๑๘๒,๑๙๑	คติ	๙๑,๑๘๗,๑๙๑,๒๒๗
คจฺจนฺเมห	๑๘๒	คตฺติคตฺยํ	๑๙๓
คจฺจนฺมิ	๑๘๒	คตฺติเชกภาโว	๒๖
คจฺจึ	๑๘๓	คตฺตินิวตฺตฺยํ	๒๔๒
คจฺจึ	๑๘๔	คตฺติปฏฺิฆาตํ	๒๖
คจฺจิตฺถ	๑๘๓	คตฺติปฏฺิหนนํ	๒๖
คจฺจิวโห	๑๘๓	คตฺติเปกฺขโก	๑๕,๑๒๙
คจฺจิสฺสํ	๑๘๔	คตฺติมา	๑๙๒
คจฺจิสฺสํสาเมห	๑๘๔	คตฺตฺยํ	๒๒,๑๖๒,๑๗๓,๑๘๐,๒๐๐
คจฺจฺ	๑๘๓	คตฺติยา	๒๓๑
คจฺจเ	๑๘๒,๑๘๓	คตฺติโย	๑๙๒
คณฺจฺ	๑๘๓	คตฺติเวกฺลฺลเ	๒๒๒
คณฺ	๓๓๖	คตฺติสทฺโท	๑๙๓
คณฺหติ	๓๓๙	คตฺติสทฺธิยํ	๙๔
คณฺहनฺติ	๓๓๙	คตฺตฺตฺวิกฺเขโป	๒๔๔
คณฺหโวห	๒๒๖,๒๙๒,๓๓๓,๓๔๗	คตฺตฺตฺวินาโม	๒๔๔
คณฺหโวห	๓๙๐	คตฺตฺยตฺถา	๑๙๖
คณฺหสิ	๓๓๙	คโต	๑๘๗,๒๐๓

คนุตตา	๑๘๗	คยฺหติ	๓๓๘
คนุตฺ	๑๘๘	คฺร	๓๖
คนุเถ	๘๓	คฺรติ	๓๖, ๕๕
คนุโ	๒๑๘	คฺรโว	๕๒
คนุํ	๒๓๕	คฺรห	๑๖๓
คฺมติ	๑๘๐, ๑๘๔	คฺรหติ	๑๖๓
คฺมตฺ	๑๘๔	คฺรหา	๑๖๓
คฺมนํ	๑๕, ๕๓, ๙๑, ๑๘๗, ๑๙๙, ๒๒๗	คฺรํ	๑๕๘
คฺมนีํ	๑๘๗	คฺรํ	๕๕, ๕๖, ๖๑
คฺมนฺติ	๑๘๔	คฺรํ	๖๑
คฺมนตฺ	๑๘๔	คฺรํ	๒๘, ๒๙, ๓๔, ๓๗
คฺมเน	๘๖	คฺล	๗๘
คฺมยติ	๑๘๑	คฺลติ	๗๘
คฺมิตุํ	๑๘๘	คฺลนฺติ	๗๘
คฺมีย	๑๘๘	คฺล	๗๘
คฺมิสุสาม	๑๓๑	คฺวติ	๑๙๘
คฺมฺ	๑๘๐	คฺสติ	๑๒๗
คฺมฺวํ	๓๓๕	คฺสุ	๑๒๗
คฺมฺวโร	๒๗๘	คฺห	๑๖๕, ๓๓๖
คฺมฺมํ	๑๘๗	คฺหณํ	๗๙
คฺมฺม	๑๘๘	คฺหณ	๙๐, ๑๖๕, ๒๔๕
คฺมฺมติ	๑๘๘	คฺหติ	๑๖๕
คฺมฺเมติ	๑๘๘	คฺหโต	๓๔๖
คฺเมติ	๑๘๑	คฺหธาตฺ	๓๓๖
คฺเมยฺย	๑๘๔	คฺหปติ	๑๘
คฺโม	๑๘๗	คฺหเสสามิ	๓๓๗

คโห	๖๕	คิทธิย์	๒๗๔
คโฬีลิตา	๓๐๑	คิทธิ	๒๖๓
คา	๑๙๘	คิฏ	๒๖๓
คาติ	๑๙๘	คิร	๕๐
คานัน	๑๙๙	คิรณโต	๕๐
คามณิ	๓๓	คิรติ	๕๐
คามโภชโก	๒๑๑	คิริ	๕๐
คามวาสี	๑๑๓	คิริพุพเช	๑๑๗
คายนติ	๑๙๖	คิล	๗๘
คายนัน	๑๙๗	คิลติ	๗๘
คายนุตติ	๑๕๗	คิลมกข์	๗๘
คายนุต	๑๙๖	คิลานปัจจุยเมสชชุปริกขาร	๒๑๓
การวยตตปคคลา	๕๕	คิลาน	๗๙
คาวี	๑๖๖,๒๘๕	คิลายติ	๗๙
คาวุต	๒๑๑	คิเล	๔๘,๗๙
คาโว	๒๒๑	คิเลวติ	๙๓
คาหโก	๖๕,๓๓๘	คิเลว	๙๓
คาหติ	๑๖๕	คิเลสติ	๑๒๑
คาหยติ	๓๓๗	คิหิ	๑๑๐
คาหาปยนติ	๓๓๗	คิต	๑๕๘,๑๙๖,๑๙๗
คาหาเปสฺสติ	๓๓๗	คิวา	๗๘
คาหุ	๑๖๕	คิ	๑๘๖
คาเหติ	๓๓๗	คิ	๑๘๕,๑๘๗
คาโห	๑๖๕,๓๓๘	คิขุณติ	๒๖๕
คิขุณติ	๒๖๓	คิโน	๓๔๐
คิขุณ	๑๘,๒๖๓	คิตุ	๑๘๕,๑๘๗

			(ม)
คุมุห	๑๘๕, ๑๘๗		
คุษโก	๑๖๖	สมุภา	๓๑๑
คुरु	๕๖	สมุภูณ	๑๕๕, ๑๕๗, ๒๖๘
คุหติ	๑๖๖	สมุภูยติ	๒๖๙
คุหุ	๑๖๖	สมตลิตต	๓๙
คุโ	๑๖๖	สมมมติ	๑๘๐, ๑๘๑
คุพ	๑๗๕	สมร	๓๖, ๑๘๕, ๑๘๕
คุพติ	๑๗๕	สมรติ	๓๖
คุโพ	๑๗๕	สมรมาค	๑๘๕
เค	๑๙๖, ๓๐๓	สมรมาคตถ	๑๘๕
เคโ	๒๖๓	สมวติ	๑๙๘
เคลณณ	๗๙	สมสนเน	๑๗๕
เควติ	๙๓	สมสุ	๑๐๓
เคว	๙๓	สมสุสติ	๑๐๓
เคห	๕๔, ๑๔๕, ๑๖๐, ๓๓๘	สมา	๒๓๕
โค	๘๘, ๑๘๗, ๑๙๓	สมาน	๒๓๕
โคจโร	๑๐๑	สมายติ	๒๓๕
โคโซ	๗	สมินุ	๓๕๒
โคตมียา	๓๘๖	สมิเนติ	๓๕๒
โคตโม	๒๓	สมุ	๑๙๘
โคตต	๒๔๓, ๒๔๔	สมุร	๕๓
โคตรภู	๑๑๒	สมุรติ	๕๓
โคธา	๒๖๕	สมุส	๙๘
โคมยปิญฑ	๒๔๖	สมุสติ	๙๘, ๑๒๗
โควินุโท	๒๑๗	สมุส	๑๒๗
โคหตุถิ	๑๒๐	สมุปปติ	๓๓๖, ๓๓๘

โฆฏโก	๗	จวติ	๒๘,๒๑๕,๓๕๔
โฆริ	๑๙๕	จวิตัม	๑๙๖
โฆร	๒๖	จวิตา	๒๗
โฆรติ	๒๖	จวิยา	๒๗
โฆรวิส	๑๙๕	จวิเย	๕๕
โฆโร	๕๓	จล	๘๒,๒๐๑
โฆสติ	๙๘	จลติ	๘๒,๒๐๑
(จ)		จลนัม	๘๒,๙๑
จกาโร	๘๐,๑๐๒,๑๐๗,๑๒๙,๑๖๑	จลเน	๗๗,๘๐,๘๒,๑๒๙
จกุกวีริโย	๓๘๙	จลยติ	๘๐
จกขุมุสโน	๙๙	จลยนฺติ	๒๐๑
จกขุวิญญานัม	๑๑๒,๒๗๒	จลิต	๘๒
จงกโม	๒๒๖	จวติ	๑๙๘
จตุคาวุตัม	๒๑๑	จวณัม	๑๙๙
จตุสจจัม	๑๑๘	จส	๑๓๐
จนุทกุลโ	๓๒๘	จสติ	๑๓๐
จนุทคคาโ	๑๖๕	จห	๑๖๑
จนุทสวุหโย	๑๕๖	จหติ	๑๖๑
จมุर्म	๑๒๐,๓๔๘	จาคา	๒๘๐
จย	๗	จาเค	๑๔๘,๑๖๑,๑๖๗
จยติ	๗	จาโค	๑๔๑
จโย	๓๑๐	จาปโต	๓๐๙
จร	๒๗,๒๘๘	จาปาติ	๓๐๙
จรณัม	๒๗	จายุ	๒๑
จรณายุโ	๒๖๐	จารโก	๒๗,๒๘,๒๐๘
จรณ	๒๗	จารโ	๒๗

จาเลติ	๘๒	จุมพเน	๑๕๐
จาโล	๘๒	จุมพเน	๗๑, ๑๘๑, ๒๖๖
จิ	๓๐๓, ๓๑๐	จุมพเนโก	๒๓๖
จิต	๓๐๓	จุมพเน	๗๖
จิตต์	๔๒, ๗๒, ๑๑๔, ๑๔๑, ๒๗๙, ๓๕๕	จุมพเน	๗๖
จิตตทระ	๓๙	จุมพเน	๙๘
จิตตวิภูเขไป	๒๕๐	จุมพเน	๙๘
จิตตจาวรี	๒๓๑	จุมพเนปริพพาชโก	๓
จิตเต	๔๓	เจตนา	๔๓
จิตเตกคคตา	๑๐๖	เจตนาตุลเย	๙๔
จินาติ	๓๑๐	เจตนาโวหาโร	๔๔
จินุตาย์	๓๕	เจตียมโ	๑๖๑
จินุเตนุติ	๓๕	เจลิ	๗๗
จิโนติ	๓๐๓	เจลติ	๗๗
จิล	๘๙	เจลู	๗๗
จิลติ	๘๙	เจวติ	๙๔
จิลล	๗๗	เจวิ	๙๔
จิลลติ	๗๗	เจทเน	๒๙๒
จิวติ	๙๔	เจทิตา	๓๕๘
จิว	๙๔	เจริกา	๙๙
จิวรี	๑๗๙, ๒๑๓, ๓๒๙	เจโร	๓๕๘
จ	๑๙๘		(จ)
จุนุณเน	๒๒๐	จุนุณเทติ	๑๖๕, ๒๘๗
จุนา	๕๑	จุนุณพิสาณ	๑๑๐
จุนิ	๕๘, ๑๙๙	จุนุณยา	๗๔, ๓๒๗
จุนิโต	๑๙๓	จุนุณชติ	๒๔๘

ปทานุกรกโม

๔๒๓

ฉิษุชเน	๒๔๘	ชเนสุโต	๓๕๔
ฉิทิ	๒๑๖,๒๔๘	ชยน์	๓๑๑
ฉินุทติ	๒๒๓	ชเย	๓๑๑
ฉินุทน์	๒๒๓	ชโย	๓๑๑
ฉินุทนุติ	๒๐๒	ชรุ	๑๙๘,๓๖๕
ฉินุทียติ	๒๑๖	ชร	๓๘
ฉเ	๒๓๙	ชรติ	๓๘
ฉेतุดา	๒๑๖	ชรโรโค	๓๘
ฉेतุดุ	๒๑๖	ชรสิงคาโล	๓๐๑
ฉेतโก	๒๑๖	ชรา	๓๘
ฉेतเน	๕๓,๒๑๔,๒๓๙,๓๓๐	ชราธมม	๓๗๒
ฉेतยิ	๑๒๕	ชราย	๓๕๑
ฉетаเปติ	๒๒๓	ชราสมาว	๓๗๒
ฉेतติ	๒๒๓	ชโร	๓๘
ฉेत	๒๒๓,๓๗๙	ชล	๘๑,๘๒
	(๒)	ชล	๘๑,๘๒
ชค	๑๘๗,๑๙๓	ชลติ	๘๑,๘๒
ชค	๑๙๓	ชลโต	๘๑
ชคคโต	๑๖๓	ชวติ	๑๙๘
ชณุณติ	๒๖๖	ชวน์	๘,๑๙๙
ชณุณุก	๒๗๔	ชโว	๘,๑๙๙
ชนโก	๒๖๖	ชส	๑๐๑
ชนน์	๙๖,๒๖๗	ชสติ	๑๐๑
ชนปเทโส	๑๓๙	ชหติ	๑๔๘
ชนยติ	๒๖๖	ชหตเว	๑๔๘
ชเนติ	๗๓,๙๖,๒๑๖,๒๖๖	ชหาย	๑๔๘

ชหิตุ์	๑๔๘	ชาปยติ	๒๖๗
ชโพ	๖๗	ชาเปติ	๒๖๗
ชาคร	๓๘๙	ชายติ	๑๙๗, ๒๖๗
ชาคริ์	๓๘๙	ชายนั	๖๒
ชาครณั	๔๗	ชายนุติ	๒๖๗
ชาครติ	๔๗	ชาลี	๓๓๗
ชาครโต	๔๗, ๓๘๙	ชิ	๓๑๑
ชาคโร	๔๗	ชิมจุนาย	๒๖๙
ชาคโรติ	๓๘๙	ชินนุณปญฺจตติโย	๖๗
ชาตั	๑๙๖	ชินนุณปุริโส	๖๗
ชาตกั	๑๙๖, ๑๙๗	ชินนุณา	๖๘
ชาตกปาฬิ	๑๙๗, ๑๙๙	ชินนุณเณ	๖๗
ชาตกรูปี	๒๓๙, ๒๖๘	ชิตั	๓๑๑
ชาตเวททา	๓๖๕	ชิตพุโพ	๓๑๑
ชาตเวโท	๒๔๙	ชิตวา	๓๑๑
ชาตสหุทสมุพฺนุรุ	๖๓	ชิตาวี	๓๑๑
ชาตสาสนั	๖๕	ชิตโต	๓๑๑
ชาตา	๕๒	ชินวจฺจโย	๑๓๒
ชาติ	๑๑๕, ๒๖๗, ๓๐๓	ชินสหุโท	๓๑๓
ชาติยั	๑๙๗	ชินสาสนเน	๓๓๔
ชาติยา	๒๙๔	ชินาติ	๓๑๑
ชาติ	๑๙๓, ๒๓๗	ชินียติ	๓๑๑
ชาโต	๑๓๙, ๑๕๖, ๒๔๙, ๒๙๔, ๓๒๕	ชินเวิโต	๔๘
ชานนั	๒๕๒	ชินเ	๓๑๑, ๓๑๒
ชานามิ	๑๙๒	ชิวหา	๑๙๕
ชานาหิ	๓๓, ๔๔	ชิสุ	๑๐๒

ปทานุกรกโม

๔๒๕

ชัร	๒๕	ชุต	๒๐๐,๓๔๑
ชัร	๒๕	ชุตี	๑๙๒
ชัรณ	๒๕	ชุตี	๒๒๗
ชัรติ	๒๕,๓๘,๑๙๘	ชุต	๑๐๑
ชัรตุ	๓๗๒	ชุตติ	๑๐๑
ชัว	๙๒	ชูลิ	๑๔๗,๓๔๐
ชัวติ	๘๕,๙๒	ชูป	๑๗๕
ชัวน	๘๓	ชูปติ	๑๗๕
ชัวนติ	๘๔,๘๕	ชเ	๑๙๗
ชัวิกา	๙๒,๑๕๒	ชเฏจเก	๑๑๘
ชัวิต	๔,๘๔,๘๕,๙๒,๒๔๒,๓๓๐	ชเฏจภาตา	๑๑๘,๑๑๙
ชัวิตปริกขาร	๓๘๙	ชเตา	๓๑๑,๓๑๒
ชัวิตเหตุ	๓๔๒	ชเตุ	๑๗๙
ชัวิตินุทริย	๔	ชเฎโย	๓๑๑
ชัโว	๙๒	ชเอสติ	๑๐๒,๑๒๑
ชุ	๑๙๘	ชเอส	๑๒๑
ชุนุหา	๓๔๑	ชเอส	๑๒๑
ชัวิกา	๙๒,๑๕๒	ชเอสติ	๑๒๑
ชัวิต	๘๔,๘๕,๙๒,๒๔๒,๓๓๐	ชเหติ	๑๖๔
ชัวิตปริกขาร	๓๘๙	ชเห	๑๖๔
ชัวิตเหตุ	๓๔๒	ชเตติ	๒๐๐,๓๔๑
ชัวิตินุทริย	๕	ชเตนติ	๒๓๐
ชัโว	๙๒	ชเตติสตุ	๓๔๒
ชุ	๑๙๘	ชเสติ	๑๔๗
ชุนุหา	๓๔๑	ชเเสติ	๓๔๐
ชุนุห	๓๔๐	ชเฬติ	๑๗๕

	(ณ)		จายติ	๒๔๒
ณส	๑๐๑		จายามิ	๒๔๒,๒๔๓
ณสติ	๑๐๑		จายี	๒๔๒
ณานกีฬาย	๒๓๐		จิติ	๔,๒๔๒
ณานกฺโข	๓๘๙		จิตโต	๕๖
ณายติ	๒๓๘		(ท)	
ณานํ	๖๖,๑๑๓,๒๑๘,๒๔๙,๓๔๑		ทหติ	๑๖๐
ณานคฺติ	๑๙๑		ทหนฺตํ	๑๖๐
ณานชฺตฺติยา	๒๓๐		ทาทเส	๑๖๐
ณานทสฺสนํ	๑๐๙,๑๑๓,๑๑๔		ทฺ	๒๔๓
ณาเน	๑๙๓,๒๑๙,๒๖๕,๓๒๑		ทฺโน	๒๔๓
ณาตุํ	๑๕๙		ทฺยติ	๒๔๓
ณาปฺยติ	๒๔๙		ทฺมาน	๒๔๓
ณายนฺติ	๑๒๑		ทฺมานโน	๒๔๓
ณอยฺยํ	๑๒๔,๒๕๒		(ณ)	
	(จ)		ณตฺตํ	๓๒๙
ณฺล	๘๒		(ค)	
ณฺลติ	๘๒		ตกฺกํ	๒๒๐
ณฺกฺกา	๑๙๖		ตกฺโก	๓๔๒
ณฺล	๘๒		ตณฺหํ	๓๘๗
ณฺลติ	๘๒		ตณฺหํกโร	๓๘๗
ณฺก	๑๙๖		ตณฺหา	๓๕,๑๘๙,๒๗๕,๓๔๐
ณฺกติ	๑๙๖		ตณฺหาโสโต	๒๙๘
	(จ)		ตถาคโต	๑๖๘,๓๑๒,๓๒๓
จานํ	๒๔๒,๓๙๐		ตทภิกฺษานานิ	๕๒
จाने	๘๓		ตทหุไปสเถ	๑๓๒

ตทธารูปบุคคล	๑๒	ตาณั	๒๐,๒๐๐,๒๔๓
ตทาสี	๑๒๖	ตายติ	๒๐,๒๐๐,๒๔๔
ตททิ	๒๑๖	ตายนั	๒๐
ตททุ	๒๑๖	ตารก	๒๓๔
ตททธิเต	๑๒๔	ตารกา	๒๓๔
ตทวยั	๒๑๑	ตาราปโถ	๑๐๐
ตนิตุ	๓๔๘	ตารพ์เน	๒๖๕
ตนิยยุติ	๓๔๘,๓๕๐	ตารพ์ติ	๒๖๕
ตนิยยนุติ	๓๔๘,๓๕๐	ตารไฟ	๕๔
ตนิยยสิ	๓๕๐	ติกฺขตา	๓๔๑
ตป	๒๗๔	ติฏฺจติ	๔๐, ๒๗๔
ตปฺปติ	๒๗๔	ติฏฺจามิ	๒๔๓
ตปฺปนั	๑๓๐,๒๗๔,๓๒๕	ติณฺยเต	๓๕๒
ตไป	๓๖๔	ติณฺ	๓๕๒
ตย	๗	ติณฺเณติ	๓๕๒
ตยติ	๗	ติณฺเณห	๓๔๑
ตริ	๓๗	ติตฺติกฺขติ	๓๔๑
ตริณั	๓๗,๑๙๙	ติตฺติ	๑๓๐
ตริติ	๓๖,๓๗	ติตฺติยั	๑๓๐
ตริณฺติ	๓๗	ติตฺติริยั	๓๐
ตริโต	๓๗	ติตฺถั	๓๖
ตริณเ	๓๐๑,๓๕๘	ติทโส	๒๓๔
ตส	๒๘๖	ติทวา	๕๑
ตสิณนา	๓๕,๒๗๕,๒๘๖	ติณฺตตา	๒๑๗
ตสิโต	๒๘๖	ติณฺทูกาจีเร	๑๐
ตสฺสติ	๒๘๖,๓๔๐	ติมิ	๓๒๘

ติมิงฺคโล	๓๒๘	ตุสฺติ	๑๐๕
ติยฺยติ	๒๒	ตุสฺสิตา	๒๘๙
ติร	๖๐	ตุสฺสฺติ	๒๘๙
ติรจฺฉา	๖๐	ตุหฺติ	๑๖๑
ติรจฺฉานโยนิ	๒๐	ตุหิ	๑๖๑
ติรจฺฉาโน	๖๐	ตุลฺ	๗๓
ติรฺติ	๖๐	ตุลฺติ	๗๓
ติลฺ	๘๙	ตุยาทนฺตานิ	๒๐๔
ติล	๗๗,๘๙	ตุวาทนฺตานิ	๒๐๕
ติลฺติ	๗๗,๘๙	เต	๒๐๐
ติลฺิงฺคิโก	๒๐๓	เตไซ	๑๒๒
ติลฺิงฺโค	๑๑๘	เตนิโต	๑๔๐
ติโล	๘๙	เตปิฏกั	๙๖,๓๔๗
ติว	๙๒	เตลฺ	๘๙
ติวฺติ	๙๒	โตเทยฺยปฺตฺโต	๓๕๗
ติส	๑๓๐	โตสนั	๒๘๙
ติสฺติ	๑๓๐	โตเสติ	๒๘๙
ตฺฏจึ	๖๑	โตฬฺติ	๑๗๓
ตฺมฺนฺตฺตา	๑๒๔	โตฬฺเน	๑๗๓
ตฺมุโล	๑๗๗		
ตฺรโค	๗	ถร	๕๙
ตฺรฺงฺโค	๗,๓๗	ถรฺติ	๕๙
ตฺริโต	๓๗	ถล	๘๓
ตฺลั	๓๒๑	ถลฺติ	๘๓
ตฺลฺยเสวี	๙๕	ถเส	๒๓๘
ตฺส	๑๐๕,๒๘๙	ถโล	๘๓

(๓)

ปทานุกรกโม

๔๒๙

ถห	๑๖๗	ทกฺขตฺ	๑๐๘
ถหติ	๑๖๗	ทกฺขินฺนา	๑๑๐
ถายติ	๑๙๙	ทกฺขิตาเย	๑๐๙
ถียติ	๑๙๙	ทกฺขิยํ	๘๖,๒๔๘,๓๐๒
ถิว	๙๑	ทกฺขิสฺสติ	๑๐๘
ถึ	๑๙๙	ทชฺชชาสี	๑๑๘
ถุติ	๒๒๗,๒๒๙	ทชฺชํ	๒
ถุติกํ	๒๒๙	ทญฺจํ	๒๓๐
ถุติยํ	๑๐๗,๑๗๔	ททฺฒํ	๑๖๐
ถูลสรโร	๙๒	ททาทิ	๑๖
ถุลิเย	๙๒	ทนฺตกญฺจํ	๓๒๕
ถุเล	๙๒	ทนฺตโปณํ	๓๒๓
ถเ	๑๙๙	ทนฺตึ	๑๒๒
ถณนํ	๙๙	ทนฺโต	๑๑๖,๒๗๙
ถยฺยํ	๙๙	ทปฺปโก	๕๘
ถเริ	๖๘	ทปฺปติ	๒๗๔
ถเโร	๖๗	ทพฺพวาทกํ	๖๔
ถเวติ	๙๑	ทพฺพวินิมโย	๓๐๙
ถเวนฺตึ	๙๑	ทมนํ	๒๗๙
ถเมนา	๒๒๗	ทมยติ	๒๗๙
ถเมียํ	๒๓๐	ทมสา	๒๘๐
ถเมียนฺตึ	๒๓๐	ทมา	๒๘๐
		ทมฺมติ	๒๗๙
ทกรกฺขินฺ	๑๑๘	ทเมติ	๒๗๙
ทกฺข	๑๐๘	ทโม	๒๗๙,๒๘๐
ทกฺขติ	๑๐๘	ทย	๑๕

(ท)

ทยติ	๑๕,๑๖	ทสุสิสุสติ	๑๐๘
ทยนุติ	๑๗	ทสุเสติ	๒๑,๑๐๘
ทยา	๑๕,๑๖,๑๗,๒๐๐	ทท	๑๖๐,๑๖๗
ทยฺหติ	๑๖๐	ทหติ	๑๖๐,๑๖๑,๑๖๗,๓๓๙
ทเยสิ	๑๘	ทหฺนุติ	๑๖๐
ทริ	๓๘,๓๙,๑๒๒	ทหฺรา	๓๒
ทร	๓๘,๖๐	ทหิ	๑๖๑
ทรวติ	๓๘,๖๐	ทพฺหคฺคฺหนฺ	๓๓๖
ทรโถ	๖๐	ทา	๒๔๕,๒๔๖
ทรธาตุ	๓๙	ทาจา	๑๙๕
ทรี	๓๘	ทาจาวุโ	๑๙๕
ทรีสยา	๓๘	ทานิ	๒๘,๒๙,๓๔,๒๔๕,๓๕๑
ทโร	๖๐	ทานปตี	๒๙
ทล	๖๘	ทานโว	๕๑
ทลติ	๖๘	ทานาทิกิริยา	๔๙
ทลิตโต	๖๘	ทานเ	๑๒๙,๑๔๖,๑๔๙,๓๕๓
ทํส	๑๑๖	ทายกา	๑๑๑
ทํสเน	๑๑๖	ทายติ	๒๐๐,๒๔๕
ทสุส	๑๖๐	ทารุกฺขนุ	๒๙๙
ทสุสนิ	๑๑๒,๑๑๕	ทาสกมฺมกรา	๑๑๐
ทสุสนกิริยา	๑๑๒	ทาสติ	๑๒๙
ทสุสนโต	๑๐๓,๑๕๑,๑๕๕	ทาสุ	๑๒๙
ทสุสนิโย	๓๕๗	ทาหติ	๑๖๔
ทสุสยติ	๑๐๘	ทาเห	๖๐,๓๓๙
ทสุสิตา	๑๑๒	ทาโ	๓๓๙
ทสุสิตานิ	๕๙,๒๐๒,๒๐๔	ทาฬ	๑๗๔

ปทานุกรกโม

ทาทิ	๑๗๔	ทิสี	๑๔๐
ทิวจัน	๒๙๖	ทิสุส	๑๐๘
ทิวจา	๒๙๒	ทิสุสติ	๙,๔๕,๒๒๒,๓๒๘,๓๓๘
ทิวจิ	๑๐,๑๓	ทิสุสตุ	๑๐๘
ทิวโจ	๑๔๐,๑๔๓	ทิสุสนุติ	๑๑๑,๑๕๙,๑๘๔,๒๓๗
ทิตติ	๑๒๒,๑๔๓,๒๘๕	ทิสุสเว	๓๓๖
ทิตติยัม	๘๑,๑๒๒,๒๗๔,๓๔๑,๓๕๒	ทิสุเส	๑๐๘
ทิตติรุจัน	๒๓๖	ทิสุเสยย	๑๐๘
ทินนโก	๓๒๔,๓๒๕	ทิสเ	๑๔๐,๑๔๑,๑๔๓
ทินนโน	๓๒๕	ทิส	๑๖๖
ทิปปติ	๒๗๔	ทิสัม	๒๔๗
ทิวพจกขุ	๑๑๓,๑๑๕	ทิสมา	๒๑๐
ทิวพติ	๒๒๗,๒๓๓,๓๔๑	ทิสมาเยโก	๓๘๙
ทิวพนุติ	๒๒๘,๒๓๐	ทิสนภาโว	๕๗
ทิวยติ	๒๔๖	ทิสนิยัม	๒๔๘
ทิวยนุติ	๒๔๖	ทิสนิเย	๒๔๘
ทิววาทิคนัม	๑๑๗,๒๑๖	ทิสโน	๒๔๗
ทิววารตุตี	๒๕๘	ทิสป	๒๗๔
ทิว	๒๒๗,๒๒๙	ทิสปงุโร	๗๖
ทิวธาตุ	๒๒๙	ทิสปรุกุไซ	๗๖
ทิวโกมตปายี	๒๓๔	ทิสปีกา	๒๓๘
ทิสัม	๑๔๑	ทิสไป	๒๗๔
ทิส	๑๐๑,๑๐๘,๑๒๙,๑๔๓	ทิสยเต	๒๔๗
ทิสตา	๑๐๙	ทิส	๑๓๖,๒๔๗
ทิสติ	๑๐๑,๑๔๓	ทิสกัม	๓๗๐
ทิสา	๑๑๐,๒๓๔		

ทุกข์	๓๔, ๑๑๖, ๒๔๗	ทุกฺหิติ	๑๖๑
ทุกฺขโต	๒๓๗	ทุกฺหิ	๑๖๑
ทุกฺขปุปฺปโมจณํ	๒๐๙	ทุกฺขโต	๙๖, ๒๔๗
ทุกฺขชา	๑๕๒	ทุกฺสโก	๒๘๖
ทุกฺขชิตโต	๒๔๗	ทุกฺสนา	๒๘๖
ทุกฺคคตํ	๓๔	ทุกฺสิโต	๒๖๔, ๒๘๖
ทุกฺคคณฺเฑ	๑๙	ทฺวารติ	๓๕
ทฺจฺจวิตฺตเสโต	๒๙๘	ทฺวารนฺตติ	๓๕
ทฺชิวฺโห	๑๙๕	ทฺวาทสํคฺคฺลโย	๒๑๑
ทฺชฺชโน	๗๗	ทฺวารํ	๓๕, ๕๓, ๕๔
ทฺชฺชเว	๕๖	ทฺวารา	๓๖, ๑๗๐
ทฺฏฺจ	๒๘๖	ทฺวิภาโว	๓๐๕
ทฺทฺทฺส	๒๗๘	ทฺวิรสณฺณ	๑๙๕
ทฺทฺทฺทฺโข	๙๙	ทฺวิลิงฺคตา	๓๖
ทฺโน	๒๔๗	เท	๒๐๐
ทฺโม	๑๓๖	เทติ	๗๒
ทฺปุปฺปณฺโณ	๖๗	เทว	๙๓
ทฺมฺเมธํ	๖๗	เทวตา	๒๒๗, ๒๓๔, ๒๕๑
ทฺมฺเมโธ	๖๗, ๑๘๖	เทวตาริปุ	๕๒
ทฺยเต	๒๔๗	เทวติ	๙๓, ๙๔
ทฺรณฺุโพโธ	๒๗๘	เทวทตฺตํ	๑๘๑
ทฺโรปิโต	๖๖	เทวทตฺโต	๘๑
ทฺลฺลภายํ	๓๘๘	เทวธิตา	๒๓๓, ๒๓๔
ทฺส	๒๘๖	เทวนียา	๒๒๘
ทฺสฺสติ	๒๘๖	เทวปฺตฺตมาโร	๕๙
ทฺห	๑๖๖	เทวปฺตฺโต	๒๓๓

ปทานุกรกโม

๔๓๓

เทวราชา	๓๐๒,๓๕๑	โทสนั	๒๘๖
เทวโลก	๒๒๘	โทสเน	๒๘๖
เทวสทโท	๒๒๙,๒๓๑	โทสโต	๒๘๖
เทวสุโต	๙๖	โทโส	๘๖,๒๔๗,๒๘๖
เทวา	๙๘,๑๑๗,๑๘๖,๒๒๘,๒๓๐	(ธ)	
เทวานมินุโท	๓๕๑	ธัสติ	๑๒๘
เทวาริธานานิ	๕๑	ธัส	๑๒๘
เทวियो	๒๒๘	ธัน	๑๗๗,๒๑๘
เทวิสสุริย์	๕๑	ธนมตฤ	๑๓๖
เทวี	๒๒๗,๒๓๓	ธนิยยุติ	๒๖๐
เทว	๙๓,๙๔	ธนู	๒๖๐
เทเว	๒๓๑	ธนูคฺคโ	๒๘๗
เทโว	๕๑,๕๗,๑๐๐,๑๔๔,๒๒๗	ธนูพฺเพโ	๓๔๒
เทสติ	๑๒๒	ธมฺ	๑๔๐,๑๗๑,๒๑๕,๒๘๗
เทสุ	๑๒๒	ธมฺกถิ	๑๔๑
เทสุสั	๑๔๒	ธมฺกโม	๑๔๑
เทสุสติ	๑๔๐	ธมฺเทศนา	๒๘,๓๑
เทสุสนสิโล	๑๔๑	ธมฺเทศุสิ	๑๔๒
เทสุสา	๑๔๒	ธมฺปฺปวตฺติยา	๑๒
เทสุสิ	๑๔๑	ธมฺเมวาทปฺยนฺติ	๑๔๑
เทสุสิโย	๑๔๐,๑๔๒	ธมฺมราชา	๓๑๒
เทสุสิ	๑๔๐,๑๔๑	ธมฺมเวท	๒๑๗
เทสุโส	๑๔๐,๑๔๒	ธมฺมสมย	๑๐๙
เทหติ	๑๖๖	ธมฺมา	๑๒,๑๓๖,๑๔๑,๒๗๒,๓๑๒
เทโ	๓๔๙	ธมฺโม	๔๕,๑๑๘,๒๗๘,๓๓๐,๓๖๕
โทสั	๔๕	ธมฺ	๕๙

ชรณ	๔๖	ธี	๒๖๐
ชรติ	๔๖,๕๙	ธีโน	๒๖๐
ชรเต	๔๖	ธียเต	๒๖๐
ชาติโว	๒๑๔,๒๒๖,๒๙๒,๓๓๓,๓๔๗	ธีร	๒๙
ชาติตุ	๒๐,๖๙,๑๐๓	ธีรา	๒๙๖
ชาติตุ	๔๗,๔๘,๒๖๖	ธีโร	๑๑
ชาติตุกา	๓๕๗	ฐิ	๓๖
ชาติตุโย	๒,๑๗๗	ฐิติ	๓๖
ชายติ	๑๙๙	ธิ	๑๙๙
ธารณ	๘๐,๑๖๐	ธิวติ	๙๑
ธารเวติ	๗๒,๑๑๖,๑๖๐	ธิว	๒๖
ธาวโก	๙๔	ธิวเวติ	๒๖
ธาวติ	๙๔	ธิวติ	๙๓
ธาวุ	๙๔	ธิวเน	๙๓
ธัพ	๑๗๔	ธิวุ	๙๓
ธัพติ	๑๗๔		
ธิติ	๑๔๑	(น) นกฺขตฺตคฺคาโห	๑๖๕
ธิติมา	๑๙๒	นกฺขตฺตปโถ	๑๐๐
ธิพฺพติ	๒๘๔	นกฺขตฺตานิ	๔๗
ธิมฺจุจติ	๒๓๗	นกฺขรณฺติ	๔๗
ธิมฺห	๑๗๒	นคฺริ	๕๓,๒๗๖
ธิมฺหติ	๑๗๒	นเค	๑๐๘,๒๘๑
ธิมฺหามิ	๑๗๒	นโค	๕๐
ธียติ	๑๙๙	นจฺจ	๑๕๘,๒๔๔
ธิวุ	๙๑,๒๘๔	นจฺจติ	๒๔๔
ธิสติ	๑๔๓	นญฺโจ	๒๘๘

ปทานุกรกโม

๔๓๕

นต	๒๔๔	นริยติ	๔๑
นตฺตา	๖๒	นรุตฺตโม	๔๑
นทติ	๑๗๖	นโร	๑๙,๔๐,๔๑,๔๙
นที	๓๗	นล	๘๓
นทียา	๒๙๙	นลติ	๘๓
นนฺทิวาคภูตา	๑๘๙	นล	๑๒๖, ๒๘๘
นนฺทิวาคสหคตา	๑๘๙	นลติ	๑๒๖
นปฺปิยายติ	๑๔๐	นลฺลติ	๒๘๘
นภํ	๑๐๐,๑๑๗	นลฺลนณฺมมํ	๒๘๘
นมนํ	๙๘	นลฺลนฺติ	๔๗
นมนฺลฺลติ	๙๘	นหานํ	๒๙๑
นมุจฺ	๕๘,๕๙	นเหตุเย	๑๗๙
นมุธาตุ	๙๘	นาคํ	๑๒๒
นย	๑๕	นาค	๒๙
นยติ	๑๕	นาคนาสุร	๑๒๕
นยนํ	๑๕	นาคปาโส	๑๒๙
นยนฺติ	๑๕	นาคโยนิโย	๕
นยเน	๔๐,๔๙	นาคราชา	๑๑๐,๑๓๒
นโย	๑๕,๒๓,๑๕๑	นาคาริ	๖๑
นร	๔๙	นาฏปฺตฺโต	๒๔๔
นรติ	๔๐	นาถ	๒๐๐
นรทมฺมสารถิ	๒๓๒	นาถติ	๒๐๐
นรมฺร	๔๑	นาถ	๒๔๘
นรวิรเสฏฺจํ	๑๗๗	นาถ	๒๐๐
นรา	๑๐๐,๑๒๔	นาถติ	๒๐๐
นรินฺโท	๘๘	นามานิ	๗

นามิกตตัม	๒๒๒,๒๒๓	นิกคหิตาคมัม	๒๒๖
นามิกปทัม	๑๓๓	นิกคหิตาคโม	๑๒๗,๑๔๐
นารีโย	๔๘,๑๕๘	นิกคิรณัม	๕๐
นารี	๔๐	นิกคิรณ	๕๐
นารัม	๒๐๙	นิกคหติ	๑๖๖
นาวา	๓๗,๑๙๙	นิกคโมโส	๙๘
นาส	๑๒๕	นิจจัม	๑๑๘
นาสตี	๑๒๕	นิจจธมุตตา	๑๑๒
นาสนุตติ	๑๒๕	นิจจรnutti	๓๕
นาสยตี	๒๘๘	นิจจโร	๒๓๔
นาสา	๑๒๕,๑๒๖	นิจจตโต	๑๐๒
นาสิกา	๑๒๕,๑๒๖	นิจจมาปีโต	๑๐๒
นาสินัม	๑๐๖	นิจจสุภเน	๑๗๒
นาเสตี	๒๘๘	นิจจสุภามิ	๑๗๒
นาพิยา	๓๒๗	นิจจสนัม	๓๗,๑๒๒,,๑๙๔,๓๓๒,๓๗๓
นิกกวีรสัม	๗๓	นิจจทกขโย	๒๕๙
นิกกวีเส	๗๓	นิจจทา	๒๔๕
นิกกอรุณตัม	๑๖	นิจจทายตี	๒๔๕
นิกกิลเสตตตา	๑๖๒	นิจจทายนัม	๒๔๕
นิกขมตี	๑๘๑	นิจจทิจจา	๒๒๒
นิกขมิต्तัม	๗๒	นิจจทิสตี	๑๔๓
นิกจจตติ	๑๒๒,๑๘๑	นิจจทิสเส	๕๒
นิกคณโจ	๒๔๔	นิจจเทสปาพิ	๓๓๘
นิกคจจตติ	๑๘๑	นิจจเทเส	๑๙๕
นิกคณหาตี	๓๓๗	นิจจปาตปทัม	๑๓๓
นิกคณหมัม	๒๘๗	นิจจปาตปทnutti	๓๔๙

ปทานุกรกโม

๔๓๗

นิปาตภูโต	๖๙	นิมีลนํ	๖๙
นิปฺปญฺโถ	๖๗	นิมีสติ	๑๐๖
นิปฺปภา	๓๔๑	นิมุมีสติ	๒
นิปฺปาโท	๑๖๒	นิเมลเน	๖๙
นิปฺปตฺตํ	๑๙๑, ๑๙๒	นियโม	๓๔๗
นิปฺปตฺตํ	๑๙๓	นियสกมมํ	๒๘๗
นิปฺปตฺตํ	๑๕, ๒๐๓, ๓๔๑	นियสฺสียติ	๒๘๗
นิปฺปนุํ	๓๔๕	นियโส	๒๘๗
นิปฺปนุรูปา	๒๒๒, ๒๒๓	นियฺยติ	๔๑
นิปฺปลิตา	๑๐๖	นियฺยตี	๔๑
นิพฺพจฺนํ	๔, ๔๑, ๑๑๑, ๒๗๖, ๓๔๖	นियोเชตฺตํ	๒๓๑
นิพฺพจฺนตากรณํ	๓๕๒	นिरชฺชติ	๒๔๑
นิพฺพจฺนานิ	๒๐๒	นिरตฺถํ	๕๑
นิพฺพตฺตํ	๒๖๗	นิริโย	๒๐, ๑๔๕
นิพฺพตฺตํ	๑๙๑	นิริสฺสติ	๒๘๗
นิพฺพตฺตํ	๗๕	นิริตฺตํ	๓๔๒
นิพฺพตฺตํ	๑๙๓	นิริพฺโพ	๑๑๘
นิพฺพานํ	๖๐, ๘๓, ๑๑๒, ๑๙๒, ๒๔๑	นิริโร	๒๗๗
นิพฺพาปเย	๓๙	นินฺนาติ	๓๒๙
นิพฺพินฺนุทฺติ	๒๑๗	นินฺนํ	๓๒๙
นิพฺพินฺนุทฺนํ	๒๑๗	นินฺนียติ	๒๕๗
นิพฺพินฺนุทฺทย	๒๔๐	นินว	๙๒
นิพฺพินฺนุโท	๒๑๗	นินวติ	๙๒
นิมิชาตเก	๓๒	นินวสติ	๒๓๕
นิมฺมิตฺติ	๓๐๕	นินวาเต	๗๔
นิมฺมิลติ	๖๙	นินวาโส	๑๓๐

นิวิสติ	๓๕๓	นุหานัน	๒๙๑
นิเวเทถ	๖๑	นุหายติ	๒๙๑
นิเวสนัน	๑๔๕	เนติ	๔๐
นิส	๑๐๖,๑๔๗	เนลฺงฺโค	๘๖
นิสกุโก	๑๙๖	เนลปตี	๘๗
นิสติ	๑๔๐,๑๔๗	เนสติ	๑๐๒,๑๐๖,๑๒๑
นิส้าน	๓๔๑	(ป)	
นิส้าน	๒๑	ปกตี	๒๖๔
นิส้านยถ	๒๑	ปกโรติ	๑๗๗
นิสี	๑๔๐	ปกกาโร	๒๒๖
นิสีทติ	๑๔๐	ปกาสโก	๑๒๔
นิสีทนน	๑๓๙,๑๔๗	ปกาสติ	๑๒๒,๑๒๓
นิสีทนโยคฺคํ	๑๔๐	ปกาสนา	๑๒๔
นิสุ	๑๐๒	ปกาสยิสฺสาม	๑๗๗
นิสุสยํ	๑๙๔	ปกาสิตํ	๒๐๕
นิหีนเสวี	๙๕	ปกาสิตา	๑๗๖
นิหียติ	๙๕	ปกาสียติ	๑๒๔
นिति	๓๔๒	ปกาสเณตฺติ	๑๒๓
นียเต	๕	ปกาสเสสฺสาม	๕๑
นिल	๗๐	ปกาสเ	๑๒๓
นिलวตฺถํ	๗๐	ปกุลเช	๗๒
นินรนํ	๔๕	ปกุกมติ	๒๒๑
นินรติ	๔๕	ปกุกอสโก	๑๒๘
นินหาโร	๔๕	ปกุกอสติ	๑๒๘
นุทฺธํสติ	๑๒๘	ปกุกอสนํ	๑๒๘
นุหาโต	๒๙๑	ปกุกอสิตโต	๑๒๘

ปกุขิปิยติ	๓๐๕	ปชาปติ	๕๘
ปกโงโป	๒๗๓	ปชชติ	๒๔๘
ปทุม	๓๕	ปชชวโรโค	๓๘
ปกุณ	๑๗๑	ปชชลนุโต	๘๑
ปกุคณฺหาติ	๓๓๖	ปชชุนฺโน	๑๖๐
ปกุคยฺห	๓๒๒	ปชฺโช	๒๔๘,๒๔๙
ปกุคหติ	๑๖๕	ปญฺจปฺลิตฺติ	๗๓
ปกุคหิสฺสามิ	๑๖๕	ปญฺจตฺตติ	๔๔,๑๓๒
ปกุคโห	๒๖๖	ปญฺญา	๒๘๐,๒๘๑
ปกุคคาโห	๑๖๕	ปญฺญาชีวิโน	๘๕
ปกุคฆรณ	๕๐	ปญฺญาชีวี	๘๕
ปกุคฺโพ	๑๙๕	ปญฺญาตติ	๑๙๗,๒๔๙
ปกุคินาติ	๓๑๐	ปญฺญาตฺตติ	๑๑๑
ปกุจามิตฺโต	๑๔๓	ปญฺห	๑๕๘
ปกุจย	๑๑๖	ปญฺหติ	๑๕๘,๑๕๙
ปกุจยทายกา	๑๑๐,๑๑๑	ปญฺหา	๑๕๘
ปกุจโย	๓๔๖	ปญฺหิตติ	๑๕๙
ปกุจเวกฺขณณาน	๑๑๓,๑๑๔,๑๑๕	ปญฺเอย	๑๕๘,๑๕๙
ปกุจสฺสเสสิ	๒๙๓	ปญฺจิมม	๓๕๑
ปกุจสฺสเสสฺสุ	๒๙๓	ปญฺจิสฺสติ	๑๒๘
ปกุจาทิสฺสติ	๑๔๓	ปญฺจิจฺจติ	๑๘๐,๑๘๑
ปกุจเาก	๒๓๐,๓๓๔	ปญฺจิม	๘๖
ปกุจเากชิน	๓๑๓	ปญฺจิมโส	๙๘
ปกุจเากพฺพุโร	๓๒๓	ปญฺจิจฺจติ	๒๗,๒๘
ปกุจเากมฺมุ	๓๒๒	ปญฺจิจฺจาเทติ	๒๘
ปชน	๙๑	ปญฺจิชาคโร	๓๘๙

ปฐิชาคโรติ	๔๗	ปฐิโต	๖๖
ปฐิปกุขั	๒๓๐	ปฐิต้	๑๗๑,๒๖๕
ปฐิปกุโ	๕๑	ปฐิโต	๒๗๘
ปฐิปชชติ	๒๔๘	ปฐิชชโ	๒๖๔
ปฐิปตติ	๒๔๘	ปฐิชชิต	๑๑,๒๔๐,๓๐๖,๓๒๒
ปฐิภทฐั	๑๙๐	ปฐิณั	๒๘๙
ปฐิลาโ	๑๑,๑๓	ปฐิณตติ	๔๓,๕๒
ปฐิวสติ	๑๐	ปฐิณตติการิสุ	๑๔๓
ปฐิวามคตั	๑๗๒	ปฐิณตติโก	๒๕๓,๒๕๔
ปฐิวิริชชติ	๒๖๓,๒๖๕	ปฐิณตติโ	๔๔
ปฐิวิริชชโ	๒๐๗,๒๐๘,๓๐๕	ปฐิณตติโ	๒,๑๑๓
ปฐิวโรโ	๒๐๗,๒๖๓	ปฐิณตติ	๗๔
ปฐิเวเทมิ	๑๗๐	ปฐิณ	๓๕๐
ปฐิเวโ	๑๑	ปฐิณตติ	๗๔
ปฐิสนุทิสติ	๑๔๓	ปฐิณตติ	๓๔๘
ปฐิสลลัน	๓๒๙	ปฐิณ	๑๔
ปฐิสสติ	๓๕	ปฐิณตติ	๒๔๓
ปฐิสสโต	๓๕	ปฐิณตติ	๓๑๒
ปฐิสสรติ	๓๕	ปฐิณตติ	๑๖๕,๒๔๘,๓๐๔
ปฐิสสนั	๒๙๓	ปฐิณตติ	๓๖๙
ปฐิสสนิ	๒๙๓	ปฐิณตติ	๓๔๘
ปฐิเสวติ	๒๑๓	ปฐิณตติ	๑๓๕
ปฐิหณตติ	๒๖๘	ปฐิณ	๒๐๘
ปฐินตติ	๖๖	ปฐิณ	๑๓๓,๒๒๙,๒๖๘,๓๖๑,๓๗๐
ปฐิมวยาทโ	๘	ปฐิณ	๓๗๙,๓๘๖
ปฐิมวยาทโ	๒๕๓	ปฐิณ	๑๕๓

ปทานุกรกโม

๔๔๑

ปทมਾਲิ	๑๘๒,๓๖๒	ปปโปติ	๓๐๕
ปทมਾਲา	๑,๓,๒๔,๑๓๔,๓๓๙,๓๖๒	ปพทุโร	๒๕๙
ปทโยชณา	๓๗๗	ปพพชิตา	๑๐๐
ปทรูปมปฺปสิทฺธิ	๒๙๓	ปพพชิตโต	๓๒๓
ปทรูปานิ	๔๕,๑๘๖	ปพพชชชา	๘๓,๒๓๖
ปทสิทฺธิ	๒๕๖	ปพพตํ	๑๘๖
ปทสฺสตุถิ	๑๕๒	ปพพโต	๕๐
ปทาสิโร	๑๙๕	ปพพพาชิตโต	๒๐๘
ปทิสฺสติ	๗๕,๑๐๘	ปพฺรเวยฺย	๒๔
ปทีโป	๒๗๔	ปพฺรุตติ	๒๔
ปทฺฐโจ	๒๘๖	ปพฺรุตฺตุ	๒๔
ปทฺหมิ	๒๕๙	ปภาวติ	๑๗๗,๑๗๙
ปทฺสฺสติ	๒๘๖	ปภาสฺสรํ	๑๔๓
ปทฺธคฺุ	๑๐๖	ปภาสฺสโร	๑๒๔
ปโทโส	๒๘๖	ปภาวติ	๑๒๕
ปธานคณฺหนโก	๓๓๗	ปภาวตี	๑๔๘
ปธานคมนิ	๕๓	ปภาสติ	๑๒๓
ปธานตายน	๕๔	ปภาทิ	๑๓๕
ปธานิเย	๑๖๓	ปมชฺชติ	๒๕๐
ปนสฺสติ	๒๘๘	ปมตฺตพฺนฺธุ	๕๘
ปนฺุ	๓๕๓	ปมตฺตา	๒๕๑
ปนฺุเต	๓๕๓	ปมาโท	๒๕๑
ปนฺุถา	๘๗	ปมฺุญฺจนฺตุ	๑๗๐
ปนฺุณโค	๑๙๕	ปมฺุหาเปยฺย	๑๔๘,๑๔๙
ปนฺุณสิโร	๑๙๕	ปโมจเย	๓๘๒
ปโนติ	๓๕๓	ปย	๗

ปยตนุติ	๑๖๔	ปริกษุสสติ	๑๒๘
ปยตเน	๑๒๑,๑๖๔,๒๘๗	ปริกิเลสส์	๓๔
ปยติ	๗,๘	ปริกษโต	๓๘๕
ปโย	๗,๘	ปริกษาโร	๓๘๕,๓๘๙
ปโยคนิทสสนัน	๑๔๒	ปริคคณหาติ	๓๓๖
ปโยคา	๑๔๑,๑๖๐,๒๒๑	ปริคคโ	๓๓๘
ปโยโค	๓๕,๑๑๗,๑๖๗,๒๓๘,๓๖๙	ปริจฺเฉโท	๒๐๖
ปร	๔๙	ปริตสุสสติ	๒๘๖,๓๔๐
ปรติ	๔๙	ปริตสุสนา	๒๘๖
ปรมสกุยา	๓๐๒	ปริตาเป	๒๔๗
ปรมสุขุมภาณวิเสสวิสัย	๒๓๐	ปริตตุ	๒๔๓,๒๔๖
ปรมา	๑๑๑	ปริตตารมมณา	๑๓๖
ปรมาย	๒๓๐	ปริททตมคตฺตา	๑๒๔
ปรโม	๔๙	ปริทหติ	๒๘๕
ปรสุ	๔๕	ปริเทวติ	๙๓
ปรสุ	๓๓๑,๓๔๑	ปริเทวนา	๙๓
ปรสุสหรณ	๔๖	ปริเทวิตตฺต	๙๓
ปรหิต	๓๐๒	ปริเทโว	๙๓
ปราชยน์	๓๑๑	ปริธาวติ	๙๔
ปราชโย	๓๑๑	ปริปญฺหติ	๑๕๘
ปราชิต	๒๕๘	ปริปฺจฺจติ	๑๕๘
ปราภโว	๑๔๒	ปริปฺณณ	๒๖,๓๓๙
ปรามสติ	๑๔๕	ปริปฺณณตา	๑๓๐
ปรามสน	๑๔๕	ปริปฺลุตคมน	๙๔
ปรามสนุติ	๔๔	ปริพพช	๑๗๐
ปรามาโส	๑๔๕,๑๔๖	ปริพพาชโก	๑๐

ปทานุกรกโม

๔๔๓

ปริภาสโก	๑๑๘	ปริสุมภนา	๒๒๑
ปริภาสา	๑๑๘	ปริสุสม	๒๔๘
ปริภุณชติ	๑๙๕, ๒๑๑, ๒๑๓	ปริหริติ	๔๕
ปริภุณชติ	๒๑๑	ปริหานิย	๒๘๙
ปริภุณชิตุ	๒๑๑	ปริหานี	๘
ปริโกโค	๒๑๑	ปริหายติ	๑๐๖, ๒๘๙
ปริมาณ	๓๒๗	ปริหาโร	๔๕
ปริยตติย	๑๙๗	ปริพาหสมโย	๑๐
ปริยายรว	๒๘๓	ปโรกขาย	๑๓๗
ปริยายา	๔, ๒๖๖, ๕๔, ๗๘	ปโรกขาย	๑๕๒, ๑๘๓, ๑๘๕
ปริยาโย	๒๘๑	ปฺลิตุทฺธน	๒๐๗
ปริเยส	๓๗๐	ปฺลิตุส	๑๖๗
ปริเยสน	๓๓๒	ปฺลุต	๑๐๓
ปริรุทฺโธ	๒๐๗, ๒๐๘	ปฺลุลงเก	๓๒๕
ปริรุณฺธิตุ	๒๐๗	ปฺเลหติ	๑๖๗
ปริรุณฺธน	๒๐๗	ปฺโลสติ	๑๐๓
ปริวชฺเชติ	๑๙๕, ๓๒๒	ปวกฺขามิ	๒๐๗
ปริวตฺตน	๓๐๙	ปวติ	๑๙๘, ๑๙๙
ปริวาริโต	๒๗๒	ปวตฺต	๒๒๖
ปริวาโส	๑๓๐	ปวตฺตติ	๖, ๕๖, ๑๖๙, ๑๙๓, ๓๘๑
ปริเวจเน	๒๖๕	ปวตฺตน	๔๒
ปริสกุกเน	๑๖๑	ปวตฺตนฺติ	๓, ๑๓, ๓๖
ปริสปฺปติ	๑๘๐, ๑๘๒	ปวตฺตติ	๑๔, ๑๖
ปริสหน	๑๖๕	ปวตฺตตินิมิตฺต	๘๗
ปริสุทฺโธ	๒๖๑	ปวตฺตติย	๖
ปริสุมภติ	๒๒๑	ปวตฺตเตติ	๑๖๙, ๑๗๑

ปวนัน	๑๙๙,๓๒๓	ปสตุโถ	๑๐๗
ปวเน	๓๒๓	ปสทโท	๓๐๕
ปวาเหนต์	๑๖	ปสนุนา	๓๕
ปวิส	๑๔๕	ปสวติ	๙๖
ปวิสติ	๑๔๕	ปสวณ	๒๑๗
ปวุจจติ	๑๑,๓๘๙	ปสโว	๙๖
ปวุจจนุติ	๒๘๑	ปสิทธานิ	๑๓๔,๓๓๙
ปวุจจเว	๑๑๕	ปสิทโธ	๒๙๒
ปเวจจัน	๑๔๖	ปสฺ	๗๗,๑๒๘
ปเวจจติ	๑๔๖	ปสฺต	๒๙๖
ปเวจจติ	๑๔๖	ปสฺโต	๙๖,๒๙๕
ปเวทยนุติ	๒๗๘	ปสฺตา	๒๘๕
ปเวสน	๑๔๕	ปสฺติ	๙๗
ปัสติ	๑๒๘	ปสฺโต	๙๗
ปัส	๑๖๔	ปสฺยติ	๒๘๕
ปัส	๑๒๘	ปสฺส	๑๐๘
ปัสสโก	๑๐๗	ปสฺสตุ	๑๐๘
ปัสสติ	๑๐๗	ปสฺสถ	๒๐
ปัสสนา	๑๐๗	ปสฺสนน	๑๑๒
ปัสสนิโย	๑๐๗	ปสฺสสติ	๘๕
ปัสสา	๑๐๗	ปสฺสาม	๓๔๙
ปัสสิโต	๑๐๗	ปสฺสาว	๑๖๐
ปส	๑๒๘,๑๒๙	ปสฺสาวมคฺโค	๕
ปสชฺชกรณ	๑๔๙	ปสฺสาว	๓๐๑
ปสติ	๑๒๘,๑๒๙	ปสฺสาโส	๑๓๓
ปสตุตโร	๓๔๗	ปสฺสิยติ	๑๐๘

ปทานุกรกโม

๔๔๕

ปสฺสิสฺสติ	๑๐๘	ปากาโร	๓๑๐
ปสฺสเส	๑๐๘	ปากเ	๙๕,๙๗,๓๓๑
ปสฺสโส	๑๑๒	ปากโ	๕๒
ปหฺมฺเสยฺย	๑๔๙	ปาฏิหาริย์	๔๒,๔๓,๔๕
ปหฺมฺจากริ	๑๔๘,๑๔๙	ปาฏิหิรี	๔๕
ปหฺรติ	๔๖,๓๒๘	ปาจิ	๖๖
ปหฺสนิ	๑๐๔	ปาจฺฉิโน	๓๒๘
ปหานิ	๑๑,๑๓	ปาจโ	๖๖
ปหานเ	๙	ปาณจาเค	๕๗
ปหาย	๑๗	ปาณธารณ	๙๒
ปหาเร	๒๒๑	ปาณน	๘๓
ปหาโส	๑๐๔	ปาณเน	๘๓,๑๓๓
ปหิณิ	๖๑	ปาณิ	๓๐
ปหฺุตํ	๑๕๐,๑๗๙	ปาณิโน	๑๗๐
ปหฺุตชิโวห	๑๗๘,๑๘๐	ปาณิปปสเว	๒๘๕
ปหฺุตมริโย	๑๗๗	ปาณเ	๔
ปหฺุตวิตฺโต	๑๗๗,๑๗๙	ปาตพฺพภาว	๘
ปหฺุตตา	๑๕๐	ปาติโมกฺขุฑฺฑเทโส	๑๓๑
ปโหติ	๑๕๐,๑๗๗,๑๗๙	ปาตฺฐภาโว	๒๖๗
ปโหตุํ	๑๕๐	ปาตฺฐวากาสิ	๑๐๔
ปโหฺนฺติ	๑๕๐	ปาตฺตเล	๑๖๗
ปากฏิ	๖๒,๓๓๖	ปาทา	๗๕
ปากฏฺตา	๑๒๒	ปาเท	๑๒๕,๑๖๗,๒๕๔
ปากฏฺวา	๕๕,๑๒๓	ปาเน	๙๘
ปากงฺโ	๑๒๓	ปาปี	๓๗๗
ปาการิ	๓๐๓,๓๑๐	ปาปกา	๒๗๒,๓๑๒

ปาปชนั	๑๗	ปาวโก	๑๖๐
ปาปชนโน	๗๗	ปาวุโส	๑๕๑, ๑๗๗, ๓๒๘
ปาปานิ	๓๒๒	ปาสัโส	๑๐๗
ปาปิมโต	๓๑๑	ปาสาณจตุตตี	๕๕
ปาปิมมา	๕๘	ปาสาทิโก	๓๕๗
ปาปิยติ	๓๔๘	ปาสาทิ	๔๖
ปาปิโย	๑๔๑	ปาโส	๑๒๙, ๓๕๔
ปาปุณาติ	๕๑, ๑๙๓, ๑๙๘, ๓๐๔	ปาพี	๓, ๓๗, ๑๐๙, ๑๓๓, ๑๓๕, ๑๖๗
ปาปุณเ	๑๖๖, ๓๐๔, ๓๕๘	ปาพีคติ	๑๕
ปาปุณเย	๑๕๑	ปาพีโต	๒๒๑
ปาปุณเติ	๓๐๔	ปาพินโย	๓๖๔
ปายติ	๒๐	ปาพียั	๑๕๑, ๒๖๘, ๓๒๘, ๓๖๓, ๓๘๕
ปายิ	๑๙	ปาพियो	๑๕๙
ปาโย	๒๐	ปาพิวสเย	๕๖
ปารคฺ	๒๑๘	ปัสโก	๒๒๐
ปารจฺคโต	๘๓	ปัสติ	๒๒๐
ปารมิตาปริภาวิตาย	๒๕๒	ปิงคิโย	๓๐๒
ปารมิโย	๒๖, ๓๑๐	ปิฎกตฺตเย	๒๐๖
ปารมี	๔๙	ปิฎเก	๒๐๕
ปารยติ	๔๙	ปิฎจิ	๒๒
ปาเรติ	๔๙	ปิฎจิมฺสานิ	๒๒๓
पालโก	๔๙	ปิณชาติ	๓๒๕, ๓๒๖
पालนั	๒๑๑	ปิณฺโท	๓๑๑
पालเน	๒๐, ๙๒, ๒๐๐, ๒๔๓	ปีตา	๖๕, ๑๔๒, ๒๖๖, ๓๒๖
ปาเลติ	๔๙, ๘๘	ปีตามหั	๑๖๐
ปาวกั	๓๙	ปีทหนั	๒๐๗

ปทานุกรกโม

๔๔๗

ปีทหนฺติ	๘๐	ปีจสฺปปี	๑๘๘
ปีปาสาย	๒๖๙	ปีณนํ	๓๒๕
ปีปาสายํ	๒๘๖,๓๔๐	ปีณเน	๒๗๔
ปียํ	๑๔๒,๓๘๘	ปีณาติ	๓๐๔
ปียโต	๑๘๐	ปีเณติ	๓๐๔
ปียปฺปฏฺตา	๑๗๘,๑๘๐	ปีติ	๑๙๖,๓๐๔,๓๒๕
ปียภาวํ	๒๒๐	ปีติกฺขเย	๔๘,๗๙
ปียายติ	๓๒๖	ปีติปาโมชฺชหาโร	๔๒
ปีโย	๑๔๐,๓๐๔,๓๒๖	ปีติยํ	๘๖,๒๙๑,๓๐๔
ปีเร	๒๘๘	ปีติยา	๑๙๐
ปีล	๙๐	ปีติสฺหคตํ	๑๓๖
ปีลติ	๙๐	ปีพฺนํ	๒๖๘
ปีลหิ	๑๖๒	ปีพิตา	๓๘
ปีว	๙๒	ปีพิยติ	๒๖๙,๒๗๐
ปีวติ	๙๒	ปุ	๑๙๘
ปีวถ	๓๓๒	ปุคฺคโล	๔๐,๒๕๓,๒๕๔,๓๐๓
ปีวโร	๙๒	ปุณฺณํ	๓๐,๑๗๗,๓๑๐,๓๒๓
ปีวิมฺห	๕๒	ปุณฺณวาทโก	๒๐๓
ปีเวยฺย	๕๑	ปุณฺณสญฺจโย	๓๑๐
ปีส	๒๒๐	ปุณฺณวิทฺธิยา	๒๓๓
ปีสติ	๑๐๗,๑๔๔	ปุณฺโง	๑๒๓
ปีสิ	๑๐๗	ปุณฺณํ	๒๖
ปีสุ	๑๐๓	ปุณฺณกชาติเก	๒๙
ปีสุณา	๒๒๐	ปุตุตฺ	๒๐๙,๒๖๗,๓๘๐
ปี	๓๒๕	ปุตุตทารา	๑๑๐
ปีจสฺปปี	๑๙๕	ปุตุตภาตฺตฺภูโต	๔๐

ปุตตมंसานี	๒๕๐	ปฐ	๕๓
ปุตตราบาหุณา	๖๕	ปฐ	๗๓,๘๕
ปุตตดา	๑๓๖,๑๔๒	ปฐติ	๗๓,๘๕
ปุตโต	๖๒,๒๖๗,๓๒๓	ปฐลึงค์	๑๙๔
ปฤ	๒๖๖,๒๖๗	ปฐลึงค์	๓๘๔
ปฤชชไน	๒๖๖,๒๖๗	ปฐ	๙๘,๙๙,๓๓๓
ปฤภูต	๓๓	ปฐติ	๙๘,๙๙
ปฐพภโว	๑๑๕	ปฐ	๑๐๓
ปฐป	๓๑๐	ปฐนาติ	๓๓๓
ปฐพเทโว	๕๑,๕๒	ปฐ	๑๗๕
ปฐพปฐริโส	๖๑	ปฐติ	๑๗๕
ปฐพพาจรिया	๑๖๙	ปฐิน	๑๗๕,๓๗๓
ปฐพพาปริย	๒๕๗	ปฐินเจติย	๓๗๓
ปฐ	๔๐,๕๓	ปฐ	๓๒๓
ปฐ	๕๓,๕๔	ปฐนา	๒๑
ปฐกชโต	๓๘๕	ปฐนีย	๑๖๒
ปฐติ	๕๓	ปฐา	๒๑
ปฐาณ	๓๔๒	ปฐาย	๑๖๑
ปฐาณภาสา	๓	ปฐวา	๑๙
ปฐาณานิ	๓๐๙	ปฐิมจัน	๑๙
ปฐริมา	๑๑๑	ปฐิลตา	๓๐๑
ปฐริส	๑๘๕	ปฐโต	๑๙,๒๐
ปฐริสปปโยโค	๓๗๐	ปฐยติ	๑๙
ปฐริสวจัน	๓๘๐	ปฐีย	๑๙
ปฐริสวิปฐลาโส	๓๘๒,๓๘๓	ปฐ	๒๖
ปฐริโส	๒๕,๔๐,๗๘,๓๘๐	ปฐโก	๔๙

ปทานุกรกโม

๔๔๙

ปุรณัม	๒๖	เปเสติ	๑๓๘
ปุรโณ	๒๖	ไปตุถเก	๖๓
ปุรติ	๒๖,๔๙	ไปโต	๓๗,๑๙๙
ปุรยติ	๒๖	ไปโนพุกวีกา	๑๘๙
ปุราปยติ	๒๖	ไปราณัม	๒๖๔
ปุราเปติ	๒๖	ไปราณโก	๖๖
ปุริตัม	๒๖	ไปราณา	๔๗
ปุริตุ	๒๖	ไปสติ	๑๐๓
ปุเรติ	๒๖,๔๙	ไปสนัม	๙๘
ปุเรนตุ	๒๖	ไปสียติ	๑๐๓
ปุวาทิกุกุขณัม	๙๑	ไปเสติ	๑๐๓
ปุลวติ	๓๗,๑๙๘,๑๙๙	ไปโส	๕๔,๙๘,๑๐๓,๑๘๑
ปุลวณัม	๑๙๙		
ปุลโว	๓๗,๑๙๙		(ณ)
ปุลุ	๑๙๘	ผคฺค	๑๓๒
ปุลุตคฺติ	๙๔	ผร	๕๔
ปุลุตคฺติยัม	๙๔	ผรณัม	๕๔
เปกฺขโก	๑๕	ผรณาปิตี	๓๒๖
เปจฺจ	๑๙๑	ผรติ	๕๔,๗๔
เปตฺติวิสโย	๒๐	ผรนุตัม	๑๖
เปมฺน	๓๒๖	ผรฺสภาโว	๑๗๓
เปโม	๓๒๖	ผลัม	๑๑๓,๑๑๕,๓๘๔
เปรณ	๙๗,๒๗๔	ผลณานัม	๑๑๔
เปลุ	๗๗	ผลติ	๖๘,๗๕
เปสฺติ	๑๐๓,๑๐๗	ผลตุ	๗๕
เปสุ	๑๐๗	ผลนุติยา	๗๕,๗๖

ผลมสนาติ	๓๓๒	มุสตี	๑๔๔
ผลสมาปตตี	๒๔๘	มุสตี	๒๖๖
ผลาสา	๓๓	มุสสา	๑๔๔
ผลิโต	๖๘		(พ)
ผลุโส	๑๔๕, ๒๐๓	พชฺฌนุติ	๑๓
ผายติ	๑๙	พทฺฐสีมา	๓๓๑
ผายิ	๑๙	พทฺฐา	๑๔๗, ๑๕๕
ผาลติ	๘๓	พทฺฐายิ	๑๔๗, ๑๕๕
ผาโล	๘๒, ๘๓	พนุติ	๗๒, ๓๒๙, ๓๓๑
ผาสุวิหาโร	๑๑๔	พนุณิ	๖๒, ๖๓, ๖๕, ๒๑๐
ผิโต	๑๙	พนุณา	๒๐๙
ผีตี	๓๓	พนุเน	๑๗๕, ๒๐๐, ๓๒๙, ๓๓๑
มุณนุติ	๑๒๔	พนุณิยเต	๓๓๑
มุล	๙๐	พนุณุมฺหิ	๘๕
มุลติ	๙๐	พนุเ	๗๒
มุลล	๗๖	พฏว	๑๗๗
มุลลํ	๗๖	พลํ	๘๓, ๘๔, ๑๔๒, ๑๕๒, ๓๖๗
มุลลติ	๗๖	พลติ	๘๓, ๘๕
มุลลิตโต	๗๖	พลวตี	๓๒๖
มุส	๑๔๔	พลีพทฺโท	๑๙๘
มุสตี	๑๔๔, ๑๔๕	พลีณนุติ	๘๔
มุสนมตฺตํ	๑๔๕	พลยํ	๑๒๒
มุสนลกฺขณเ	๑๔๕	พหติ	๑๖๑
มุสนา	๑๔๔	พหิ	๑๖๑
มุสนนุติ	๑๔๕	พหุทฺทฺขํ	๒๒๑
มุสายติ	๒๓๑	พหุภาโว	๓๕

พหูวจนั	๑๓๖	พทุธิ	๒๕๒
พหูวจเ	๓๐๐	พทุธิยั	๑๑๖,๑๖๒
พหูวิชา	๑๙๑	พทุธิ	๖๘
พาธเน	๑๑๖	พทุธิ	๔๐,๖๗,๙๒,๑๖๘,๑๘๖,๒๕๒
พาลั	๒๘๗	พุ	๒๕๒
พาลี	๖๑,๘๓,๑๑๖,๓๓๐,๓๖๕	พุฏวา	๒๕๖
พานุชฌณั	๓๓	พุ	๑๗๕
พาเพุหน	๖๒	พุ	๑๗๕
พิล	๗๐	พุคฺฉปชฺช	๒๔๘,๒๔๙
พิลติ	๗๐	พุชฺฌติ	๒๖๕
พิลาสยา	๓๘	พุชฺฌตายั	๑๑๘
พิลาสโย	๑๙๕	พุช	๒๖๕
พิเล	๑๙๕	พุชฺฌติ	๓
พิพ	๑๗๓	พุชฺฌติ	๑๔๔
พิพาโร	๑๗๓	พุชฺฌ	๑๒๓,๓๒๗
พุชฺฌติ	๗๘,๒๕๒	พุชฺฌวหรณั	๒๑๑
พุชฺฌณั	๒๕๒	พุชฺฌวารโหโร	๔๓,๔๔,๒๒๗
พุชฺฌิตา	๒๕๒,๒๕๕	พุชฺฌากรณั	๑๓๘, ๓๔๒
พุชฺฌั	๒๕๒,๓๖๗	พุชฺฌาติ	๓,๑๐๖
พุชฺฌคฺคณา	๑๗	พุชฺฌาถ	๓
พุชฺฌปจฺเจกพุชฺฌชเณาสวา	๒๒๘	พุชฺฌาโร	๒๖๕
พุชฺฌปฺตโต	๖๑	พุชฺฌาปนั	๕๔
พุชฺฌภาวาย	๑๗	พุชฺฌาปนเ	๓๐๕
พุชฺฌวจนั	๙๖	พุชฺฌาม	๒
พุชฺฌวา	๒๕๒	พุชฺฌามิ	๒
พุชฺฌาทิวรตฺตตยั	๓๔	พุชฺฌายติ	๖

พฺยาสี	๓	พฺรหฺมณเฑ	๔๓,๔๔,๘๓,๑๖๘,๑๖๙
พฺยฺหติ	๑๖๔,๑๖๕	พฺรฺนฺติ	๒๓
พฺยฺหิ	๑๖๔	พฺรฺวณฺเต	๒๓
พฺรฺวี	๒๔	พฺรฺวิสุสฺนฺติ	๒๕
พฺรฺวิตฺถ	๒๔	พฺรฺเว	๒๓,๒๔
พฺรฺวิตฺถเ	๒๔	พฺรฺเวรฺ	๒๔
พฺรฺวิเมห	๒๔	พฺรฺเวห	๒๓
พฺรฺวิเร	๒๔	พฺรฺมิ	๕,๒๓
พฺรฺวิโรห	๒๔	พฺรฺยติ	๒๕
พฺรฺวีติ	๒๓	พฺรฺลี	๒๓
พฺรฺเว	๒๔	พฺรฺเส	๒๓
พฺรฺหติ	๑๖๗	พฺรฺห	๑๖๗
พฺรฺห	๑๖๗	พฺรฺหติ	๑๖๗
พฺรฺหฺมจกฺกั	๑๖๙,๑๗๑	พฺรฺหฺนั	๒๕
พฺรฺหฺมจริยั	๒๗,๒๘,๓๒	พฺรฺหฺเน	๒๕
พฺรฺหฺมจริยวา	๒๑๕	พฺรฺหิ	๒๓
พฺรฺหฺมวิหารกา	๓๔	พฺรฺหิโต	๑๖๘
พฺรฺหฺมวิหารา	๓๑	เพลโก	๗๗
พฺรฺหฺมวิหารโร	๒๘	เพลฺ	๗๗
พฺรฺหฺมสทฺโท	๑๖๙	เพพฺติ	๑๗๓
พฺรฺหฺมา	๑๖๗,๑๖๘,๑๗๐,๑๗๑,๒๓๓	เพย	๖
พฺรฺหฺมาโน	๑๗๐,๑๗๒,๒๓๔	เพยติ	๖
พฺรฺหฺเม	๑๖๙,๑๗๐,๑๙๒	โพธเน	๓๕๓
พฺรฺหฺมณั	๕,๒๑๘	โพธิ	๒๕๒
พฺรฺหฺมณา	๑๘๖	โพธิตเล	๒๕๖
พฺรฺหฺมณั	๑๔๒	โพธิรุกฺขมฺมุเล	๒๕๓

ปทานุกรกโม

๔๕๓

โพธิสตุโต	๓,๖๒,๖๔	ภริโต	๕๙
โพธิสทโท	๒๕๕	ภริยัม	๓๖๙
โพเชตา	๒๕๒	ภริยา	๒๙,๓๑,๒๓๓
โพเชติ	๔๓	ภล	๙๑
โพโธ	๒๕๒	ภลติ	๙๑
	(ภ)	ภลล	๙๑
ภัสติ	๑๒๙	ภลลติ	๙๑
ภัส	๑๒๙	ภัม	๒๓,๑๔๑,๓๖๔,๓๖๙,๓๘๐
ภกฏ	๒๕๙	ภวตา	๒๑๑
ภกขณ	๑๓๐	ภวติ	๗๑,๑๓๖,๑๙๗,๒๐๑,๓๕๙
ภกขติ	๒๗,๒๙	ภวนฺติ	๔๕,๑๐๙,๑๙๒,๒๑๔,๒๓๖
ภควตา	๑๙๔,๒๖๙,๓๕๑	ภสมานนุโน	๑๖๐
ภควา	๙๕,๑๐๗,๑๙๖,๒๕๒,๒๙๙	ภสมิกรณ	๑๖๐
ภชตตฤกาโม	๒๐๖	ภสฺสั	๑๐๑,๑๔๓,๒๙๙
ภชนฺตุ	๑๔๑	ภสฺสการกั	๑๐๑
ภชาปิยติ	๒๙๗	ภสฺสการโก	๒๙๙
ภภูจัม	๗๓,๑๐๑	ภสฺสติ	๑๐๑,๑๔๓,๒๙๙
ภณฺทัม	๓๐๙	ภสฺสนัม	๑๔๓
ภตฺตัม	๒๑๒,๓๓๙	ภাত্রัม	๑๑๙
ภตฺตปริโกโค	๙๑	ภاتا	๑๑๙,๑๒๐
ภตฺตา	๕๙	ภาทิกสฺตัม	๑๑๙
ภตฺตารัม	๓๗๐	ภาโว	๔๙,๙๖
ภทฺทาลิ	๑๐	ภาส	๑๑๙
ภยมัม	๓๔,๒๓๒,๒๔๔,๒๙๙	ภาสติ	๑๑๙,๑๒๓,๑๔๙,๒๒๐
ภร	๕๙	ภาสนฺติ	๑๑๙
ภรติ	๕๙	ภาสา	๑๑๙

ภาสิต์	๑๐๑,๑๑๘	ภินูนานิ	๒๑๕
ภาสิตสทโท	๑๑๘	ภินุโน	๒๑๕,๒๔๗
ภาสิตโต	๑๑๘,๑๒๔	ภิสั	๑๖๓
ภาสึ	๑๗๑	ภิสึ	๑๒๖
ภาสุ	๑๒๒,๑๒๔	ภีโต	๓๗๑
ภาสุโร	๑๒๔	ภุช	๒๑๑
ภีสติ	๑๒๖	ภุชโค	๑๙๕
ภีสนภัง	๑๒๖	ภุชธาทุ	๒๑๓
ภีสนโก	๑๒๖	ภุชนุโต	๑๙๕
ภิกุขุ	๑๐๔	ภุณช	๒๑๒
ภิกุขติ	๒๓๓	ภุณชติ	๒๑๑,๒๑๒
ภิกุขเต	๒๑๕	ภุณชนุตตา	๗๕
ภิกุขุ	๑๕๘,๒๐๙,๒๑๕	ภุณชนุติ	๑๗๐
ภิกุขุนิโย	๒๘๒	ภุณชิตุ	๒๑๑
ภิกุขุณี	๒๓๓	ภุณชिय	๒๑๒
ภิกุขุสมุโห	๑๖	ภุณชियติ	๓๓๒
ภิกุขุ	๑๓๔	ภุตุตวา	๒๑๑
ภิกุชติ	๒๑๖,๒๖๙,๒๗๐	ภุตุตาวี	๒๑๑
ภิกุชตุ	๗๕	ภุตุโต	๒๑๑
ภิกุชนัน	๒๔๗	ภุวาทิกณฺโฑ	๒๐๖
ภิกุชิสุสฺสติ	๒๑๔	ภุวิ	๑๓๓
ภิกิ	๒๑๔	ภุโส	๗๒,๑๑๖
ภินุทติ	๘๓,๒๑๔,๒๑๕	ภุ	๑๗๗
ภินุทียติ	๒๑๕	ภุตัม	๑๙๖
ภินุทิสุสฺสติ	๒๑๔	ภุมี	๖๐,๘๒,๘๘,๒๐๙
ภินุนปฺลโว	๑๙๙	ภุมิจาโล	๘๒

ภูมิช	๕	มคฺคภาณโมนํ	๓๒๑
ภูมิปาโล	๘๘	มคฺคพฺรหฺมจฺริยํ	๑๒
ภูมิภาโค	๖๘	มคฺคาสีนา	๑๖
ภูมิมณฺฑลํ	๗๗	มคฺคฺโร	๓๒๘
ภูมฺยา	๒๒๑	มคฺโค	๑๑๓, ๑๗๙, ๒๐๗, ๒๔๙, ๒๕๓
ภูริสงฺขโย	๓๐๓	มโค	๖๗
ภูวาทิคณฺ์	๒๖๘	มจฺจุ	๕๗, ๕๘
ภูวาทิคโน	๒๐๖	มจฺจโน	๒๕๑
ภูส	๙๙	มจฺจมาโร	๕๙
ภูสติ	๙๙	มจฺจหาชิโน	๓๑
ภูสนํ	๙๙	มจฺจโ	๕๗, ๒๕๗
ภูสเน	๖๘	มจฺจปญฺชโร	๓๐๕
ภตฺตา	๒๑๕	มจฺจพฺนุชฺชนปญฺชโร	๓๒๘
ภโท	๒๔๗	มจฺจโ	๓๒๗
ภเวโย	๑๐๕	มชฺชํ	๕๑
ภสติ	๑๒๙	มชฺชติ	๒๕๐
ภสฺ	๑๒๙	มชฺชณิมนฺปริสฺวาจณํ	๓๗๗
ภสฺมากาโย	๑๒๖	มณฺณติ	๒๖๕
โกชนํ	๒๑๑	มณฺณนา	๒๖๖
โกชยติ	๒๑๑	มณฺณ	๕๘
โกชยิตฺุ	๒๑๑	มณฺเ	๓๗๔
โกเชตฺุ	๒๑๑	มณฺชฺโก	๒๘๘
	(ม)	มตํ	๒๑๑
มกฺไส	๑๐๑, ๑๑๗	มตา	๑๒๖, ๒๕๑
มกฺกภูโก	๓๓๐	मतานุคฺา	๑
มคฺคํ	๑๘๕, ๑๘๖, ๒๔๘, ๒๗๑	มตฺิงกรํ	๓๙๐

มตฺตํ	๓๒๗	มนุโน	๓๕๖
มตฺตทตฺถิ	๒๕๐	มนุสฺสา	๓๕,๓๘
มตฺตา	๓๒๗	มนุสฺสเ	๔๑,๓๕๓,๓๕๖
มตฺติกขณฺทํ	๘๒	มนุททสนฺ	๑๐๔
มตฺติกาปตฺตํ	๓๓๙	มโน	๓๒๗,๓๕๓,๓๕๕
มตฺตีสุมภวํ	๕	มโนติ	๓๕๓
มตฺตํ	๕๗	มโนหโร	๔๖
มตฺตุมิจฺเฉ	๕๗	มมายนํ	๗๙
มตฺโต	๒๕๐	มย	๗
มตฺถลฺลํ	๑๐๖	มรณํ	๕๗,๑๙๓
มตฺถิ	๑๓๖	มรณสีโล	๕๗
มท	๒๕๐	มรติ	๕๗
มทท	๑๘	มริตุํ	๕๗
มททโน	๕๘	มริสตี	๑๐๒
มทฺทิ	๑๘,๒๑	มริสุ	๑๐๒
มทฺทิ	๒๕๙	มรุ	๕๗,๒๓๔
มเท	๙๓,๑๗๓	มลํ	๘๐
มธุปฺปญฺจทิกปริยาโย	๒๘๒	มล	๘๐
มธุมธุกา	๙๑	มลตี	๘๐
มธุสฺสโว	๓๐	มลฺล	๘๐
มนํ	๓๕๓	มลฺลตี	๘๐
มน	๒๖๕	มลฺลิกาย	๑๐
มนุ	๓๕๓,๓๕๕	มลฺโล	๘๐
มนุญฺญํ	๒๒	มวตี	๓๒๙
มนุเต	๓๕๓	มวฺหยฺนฺตี	๑๕๖
มนุนามโก	๓๕๕	มํสํ	๑๒๐

มัสเปสึ	๑๘	มหाराชา	๖๓,๒๘๑
มส	๑๐๑,๑๐๗,๑๔๕,๒๘๖	มหาวราโห	๑๖๓
มสโก	๑๐๑,๑๐๗	มหาวิมานั	๒๙
มสติ	๑๐๑,๑๐๗,๑๔๕	มหาสมโย	๑๐
มสุสติ	๒๘๖	มหาหตุถิโน	๑๖๓
มห	๑๖๑,๑๖๒	มही	๑๗๖
มหติ	๑๖๑,๑๖๒	มहीธโร	๕๐
มหทฺธโน	๑๗๙	มहीภูไซ	๒๑๑
มหนั	๑๖๑	มโห	๑๖๑
มหลลิกา	๖๑,๖๘	มโหทธิ	๒๖
มหาโจรา	๒๗๙	มาณโว	๓๕๓,๓๕๖,๓๕๗,๓๕๘
มหาชโน	๓๔๙	มาตลี	๙๖
มหาธมฺมपालชาตเก	๓๒	มาตา	๒๖๐
มหานาคั	๑๑๖	มาตาปิตโร	๑๖๘,๑๖๙
มหานาโม	๓๐๒	มาตาปิตา	๑๑๐
มหานิพฺพตฺติกั	๗๕	มาตุคฺคาโม	๑๐๔,๑๘๗,๑๙๓
มหานิสฺสั	๗๕	มาตุยา	๑๙๓
มหาปราชั	๓๗๐	มานั	๓๒๗
มหาปาปี	๓๗๐	มานโว	๓๕๓,๓๕๖
มหาพฺรหฺมณิ	๑๖๙	มานสั	๓๕๓,๓๕๔
มหาพฺรหฺมา	๑๖๘	มานสตา	๓๕๕
มหาพฺรหฺเม	๑๗๐	มานโส	๓๕๔,๓๕๕
มหาโพธิสฺตฺตา	๑๗	มานาภิสฺมยา	๑๑
มหาโพธิสฺตฺโต	๔๙	มาโน	๒๖๖
มหามุณิ	๗๖,๑๐๒	มารั	๓๑๑
มหายสั	๑๔๒	มาราปยติ	๕๗

มาราเปติ	๕๗	มิลติ	๙๐
มาเวติ	๕๗,๕๘,๑๑๖	มิลายติ	๗๙
มาโร	๕๗,๕๘,๕๙,๑๑๖,๓๑๑	มิลายโน	๗๙
มาลุตโต	๗๓,๓๔๐	มิเล	๗๙
มาสเขตตุต	๓๗	มิเลวติ	๙๓
มาหติ	๑๖๖	มิเลว	๙๓
มาหุ	๑๖๖	มิว	๙๒
มิ	๓๐๕	มิวติ	๙๒
มิกัง	๒๐๙,๒๖๕	มิส	๑๐๗
มิกจุมมัม	๑๑๙	มิสสุ	๑๐๒
มิกทังสโน	๓๐๐	มิสสุสภา	๑,๔
มิกมัมสัง	๑๑๙,๑๒๐	มิสสุสเน	๓
มิกราชา	๑๗๖	มิสสุสีภาวัม	๑๙๓
มิจฉาทิฏฐิ	๑๔๖	มิหติ	๑๖๐
มิจฉาปณิหิตัม	๑๔๑	มิมิ	๓๒๗
มิจฉาปโถ	๑๔๖	มิโน	๓๒๗
मितตัม	๒๕๑	มียเว	๓๒
मितตปฏิปกฺขา	๕๑	มิล	๖๙
मितตตามจฺจา	๑๑๐	มิลติ	๖๙
मितฺโต	๒๕๑,๓๐๕	มุขสา	๓๗๗
มิท	๒๕๑	มุขุยโต	๓๔๕,๓๔๖
มินนุติ	๓๒๘	มุจ	๒๒๒,๒๓๗
มินาติ	๓๒๗	มุจฺจติ	๒๓๗
มิโนติ	๓๐๕	มุจฺจิต्तัม	๖๒
มียฺยนุติ	๒๕๑	มุจฺฉา	๒๗๕
มิล	๙๐	มุญฺจติ	๒๐๙,๒๒๓

ปทานุกรกโม

๔๕๙

มฤจัน	๒๐๙,๒๒๓	มูสา	๒๓๙
มุต	๒๙๖	มุหยเต	๑๔๘
มุตติ	๒๓๗	มุหิ	๑๔๘
มูทอ	๓๕๗	เมโฆ	๑๖๐
มูทธา	๗๕	เมฆุชติ	๒๕๑
มูทธาภิสิตโต	๒๐๙	เมตตจิตต	๑๘
มุนาติ	๓๒๙	เมตตจิตตต	๑๖
มุณี	๓๒๑,๓๒๙	เมตตทา	๑๖,๒๕๑
มุณีมุณี	๓๒๒	เมตติ	๒๕๑
มุยุหน	๒๕๐	เมถุนวิวัตติ	๒๘,๓๑
มูร	๕๓	เมธคา	๑๙๔
มูรติ	๕๓	เมธโค	๑๘๗,๑๙๔
มูโร	๕๓	เมวติ	๙๓
มูส	๙๙,๓๓๓	เมว	๙๓
มูสติ	๙๙	เมสติ	๑๐๒,๑๐๗
มูสไล	๙๙,๓๓๓	เมโส	๑๐๗
มูสนาติ	๓๓๓	เมหน	๑๖๐
มูหุตต	๑๘๑	โมกษณาน	๓๔๒
มูพติ	๑๗๕	โมกฺเช	๒๓๗
มู	๓๒๙	โมจัน	๒๐๙,๒๒๓
มูล	๗๓	โมจาเปติ	๒๒๓
มูลติ	๗๓	โมเจติ	๒๐๙,๒๒๓
มูลมูล	๗๔,๗๕	โมโจ	๒๐๙
มูลา	๓๗๔	โมโร	๕๓
มูลานิ	๗๔	โมโห	๒๕๐
		โมพี	๒๓๙

		(ย)		
			ยฺชฺฌมติ	๒๖๐
ยกุโฆ		๑๕๗, ๑๗๗	ยฺญชฺชติ	๒๑๐
ยฎฺฉิ		๒๑๑	ยฺญชฺชนํ	๒๑๐
ยถากามจารํ		๒๐๘	ยฺญชฺชิตุํ	๒๑๐
ยถาปฏินฺณมาตา		๓๖๖	ยฺญชฺชยติ	๒๑๐
ยถาปาวจนํ		๑๓๖	ยฺตฺตติโต	๖๖
ยถาพลํ	๒๒๖, ๒๙๒, ๓๓๓, ๓๔๗, ๓๕๖		ยฺทฺทํ	๒๖๐
ยถาภินิเวสํ		๑๓	ยฺทฺ	๒๖๐
ยถาภิลาสิตํ		๒๒๘	ยฺสํ	๓๓๐
ยถารหํ		๑๓๘, ๒๐๔	ยฺส	๑๐๑
ยปนา		๔	ยฺสติ	๑๐๑
ยมกฺขยํ		๒๓๕	ยฺเสติ	๑๒๑
ยมนิเวสนํ		๒๓๕	โยคโต	๔๐
ยมสาธนํ		๓๐๔	โยคิ	๒๔๐
ยวติ		๓	โยเค	๒๑๐
ยวสํ		๓๕๒	โยโค	๒๔๐
ยสํ		๑๘๑	โยชนํ	๒๑๐, ๒๑๑, ๒๗๗
ยสฺสฺสฺสินโน		๑๘๖	โยเชติ	๒๑๐
ยสฺ		๒๘๗	โยติ	๓
ยสฺสฺสติ		๒๘๗	โยโร	๒๖๐
ยาดานุกฺขยายี		๒๘๑	โยนิ	๓, ๔, ๕
ยาโต		๑๕	โยนิทํ	๕
ยานํ		๑, ๑๓		
ยายิตุํ		๒๘๑	รกฺขณํ	๒๑๑
ยฺช		๒๔๐	รกฺขณตฺถํ	๑๘
ยฺชฺชติ		๒๔๐	รกฺขณา	๓๕

(ร)

ปทานุกรกโม

๔๖๑

รกขนุติ	๓๕,๘๐	รวติ	๒๒
รกขายั	๑๗๕	รวนั	๒๒
รชนีัย	๒๔๑	รวิปถ	๑๐๐
รชุฑั	๒๔๑	รวเ	๒๒,๑๕๕
รชุชติ	๒๔๑	รสั	๑๙๕,๑๙๘,๒๘๔
รชุชนั	๒๔๑	รส	๑๐๕
รชุเช	๒๐๙	รสติ	๑๐๕,๑๐๖
รชุฌติ	๒๖๑	รสติพุพโย	๒,๑๐๖
รโช	๒๒,๑๒๘,๓๘๒	รสนั	๑๐๖
รโชมลั	๑๖	รสนตุ	๑๐๕
รโชหรณั	๔๕	รสิตั	๑๐๕
รญเ	๑๓๘,๒๓๒	รสุโส	๑๕๖
รญา	๒๔๑	รสเ	๑๐๕,๑๐๖
รตนั	๑๓๓,๒๑,๑	รหิ	๑๖๑
รติปติ	๕๘	รห	๑๖๑
รตุติ	๒๒,๔๗,๓๔๑,๓๘๙	รหติ	๑๖๑
รตุติยา	๒๓๓	รหโท	๒๗,๒๘๙
รณสภ	๑๘	รหิ	๑๖๑
รถ	๓๘๙	รหิต	๑๖๑
รฐ	๒๖๑	รหเ	๑๖๑
รฐ	๒๔๑	รา	๒๒,๕๑,๑๙๖,๑๙๗,๒๐๐
รมณั	๒๒๗	รากกุชโย	๒๓๕
รย	๗	ราโค	๒๔๑,๒๗๕,๓๕๔,๓๕๕
รยติ	๗	ราช	๑๒๔,๑๕๖,๒๑๒
รยณั	๘	ราชกุมารเ	๒๕๔
รโย	๗,๘	ราชธานี	๕๓,๕๔

ราชปุตตี	๑๔๘	วิณชาติ	๓๒๙
ราชภริยา	๒๓๓	วิป	๑๔๓
ราชา	๖๒,๘๘,๑๗๗	วิยติ	๒๘๓
ราชุพพรี	๒๐๘	วิสติ	๑๔๕
ราตี	๒๒,๒๐๐	วิ	๒๒,๑๙๘,๓๐๔
ราช	๒๖๑,๓๐๔	วิภุมม	๗๔
ราชยติ	๒๖๑	วิภุมมคต	๑๐๔
ราชุณชาติ	๓๐๔	วิไช	๖๘,๗๕,๑๖๖,๒๑๖,๒๕๓
ราชปยติ	๕๗	วิจ	๒๐๐,๒๓๖
ราชมณเฑຍ	๑๕๗	วิจชาติโน	๒๓๖
ราชยติ	๒๒,๑๙๖	วิจิ	๒๓๖
ราชภูจ	๒๕๐	วิจียา	๒๒
ราชตี	๑๒๕	วิจติ	๒๓๖
ราชสี	๗๗	วิจติ	๒๓๖
ราชสี	๑๒๓	วิชัย	๗๓,๙๙
ราชสุ	๑๒๕	วิชัยติ	๒๔๓
ราชุ	๖๑,๖๕	วิชัยติ	๒๖๓
ราชุคคหณ	๖๕	วิณชาติ	๓๐๔
ราชุคคโ	๖๒,๖๕	วิณติ	๓๐๔
ราชุลภทโ	๖๑	วิติ	๒๒
ราชุโล	๖๑,๖๔	วิทนต์	๑๒๔
วิ	๒๒,๒๘๓,๓๒๙	วิทนต์ยา	๒๒๕
วิจ	๒๐๙	วิ	๒๐๗,๒๖๓
วิญจติ	๒๐๙	วิทนต์	๒๐๗
วิญจัน	๒๐๙	วิทนต์	๒๐๗
วิญจัน	๒๐๙	วิทนต์	๒๒๔

ปทานุกรกโม

๔๖๓

รณุชยติ	๒๒๔	เวติ	๒๒
รณุธาเปติ	๒๒๔	เวสติ	๑๔๕
รณุฉิตติ	๒๐๗	โรคิ	๑๙๓
รณุฉิตุ	๒๐๗	โรโค	๓๘
รณุฉียติ	๒๐๗	โรจติ	๒๐๐,๒๓๖
รณุเชติ	๒๐๗	โรจัน	๒๓๖
รูปปติ	๒๖๘	โรจเน	๒๓๖
รูปปน	๒๖๘	โรติ	๒๒,๑๙๘
รุส	๑๔๕	โรทติ	๒๕๙
รุห	๑๖๖	โรทเน	๑๒๘
รุหติ	๑๖๖	โรโห	๒๘,๒๐๗,๒๖๓
รูป	๓๕,๖๙,๗๑,๑๘๖,๒๖๖	โรส	๑๒๙
รูปปทสิทฐิ	๒๗๐	โรสโก	๑๒๙
รูปปุปมาโน	๒๗๓	โรสติ	๑๒๙,๑๔๕
รูปปุปวตติ	๒๒๒	โรสเน	๒๒
รูปปุปสนุโน	๒๗๓	โรเส	๑๐๗
รูปภเว	๒๗๑	โรหิต	๓๒๘
รูปยติ	๒๖๘	โรฬ	๑๗๓
รูปสิริยา	๑๒๔	โรฬติ	๑๗๓
รูปารมมณ	๑๑๒		
รูปียสโหวหาโร	๔๒	ลกขณ	๒๒๔,๓๓๔
รูปเปติ	๒๖๘	ลกน	๒๔๐
รุหติ	๒๑๖	ลกษ	๑๙๖
รุฬุหิยา	๓๐๐	ลกษโก	๑๙๖
เว	๒๒,๑๙๖	ลกษติ	๑๙๖
เวณ	๒๒,๓๒๙	ลกษติ	๔๙

(ล)

ลขุทธิโต	๒๙๒	ลึงคโต	๑๙๔
ลทุฏกั	๒๖๒	ลึงควิปุลลาไส	๓๘๓
ลพุมติ	๑๘๔,๑๙๘	ลินาติ	๓๒๙
ลภติ	๑๘๑,๒๑๗	ลิป	๒๑๙
ลวณั	๓๓๐	ลิมุปะโก	๒๑๙
ลส	๑๐๖,๑๒๙	ลิมุปะติ	๒๑๙
ลสตี	๑๐๖	ลิมุปะเน	๒๑๙
ลสี	๑๐๖	ลิส	๒๘๖
ลหุภาโว	๗๓	ลิสฺสูติ	๒๘๖
ลพี	๑๗๓	ลึ	๓๒๙
ลพีติ	๑๗๓	ลึนั	๓๒๙
ลพีนา	๒๒๗	ลึส	๒๘๖
ลพีโต	๑๗๓	ลุขุชนั	๒๔๒
ลา	๖๑,๒๐๐	ลุตฺติ	๒๔๒,๒๗๔
ลาต	๖๗	ลุตฺเต	๓๐๕
ลาติ	๖๑,๖๖,๑๑๖,๒๐๐	ลุตฺโต	๒๔๒
ลานั	๖๑	ลุตฺโธ	๒๖๕
ลาป	๒๔๓	ลุนนฺติ	๒๐๒
ลามั	๑๙๐	ลุนาติ	๓๓๐
ลาภ	๒๑๗	ลุป	๒๑๙,๒๗๔
ลามกั	๓๗๐	ลุปฺปะติ	๒๗๔
ลาลา	๘๗	ลุปฺปะติ	๒๗๔
ลาไส	๑๐๖,๑๒๙	ลุปฺปะนั	๒๗๔
ลิตฺนฺติ	๖๓,๖๖	ลุปฺปะนา	๒๗๕
ลึงคตา	๓๕๓	ลุปฺปะย	๒๗๕
ลึงคตฺตยวิมิสฺสนั	๒๐๕	ลุม	๒๗๔

ปทานุกรกโม

ลุมปติ	๒๑๙	วคฺโค	๓๑๑
ลฺยติ	๒๕	วงฺกั	๑๘๖
ลฺ	๓๓๐	วงฺคิโส	๑๓๙
ลฺโต	๓๓๐	วงฺจัน	๔๓,๖๒,๑๑๘,๑๔๓
ลฺยติ	๒๕	วงฺจวิปลฺลาโส	๓๘๓
เลสนเน	๒๘๖	วงฺจวโร	๔๔
เลโส	๒๘๖	วงฺจสฺสตุถิ	๖๒
เลหติ	๑๖๗	วงฺจิมฺโส	๙๘
เลหนียํ	๑๖๗	วงฺจิปโกปํ	๒๗๓
โลกํ	๑๓๘,๑๖๐	วงฺจติ	๑๓๒
โลกโต	๓๓๓	วงฺจชฺนตุ	๑๐๕
โลกสมฺมตํ	๑๓๙	วงฺจชฺโต	๑๓๑
โลกสมฺมุติ	๑๒๑	วงฺจเชสิ	๒๔๓
โลกหิตาย	๒๔๘	วงฺจจัน	๒๕๘
โลกิเย	๒๖๘	วงฺจภู	๒๗
โลโก	๔๑,๒๔๒	วงฺจภูติ	๑๖๗,๒๑๖
โลณํ	๓๓๐	วงฺจตฺมตี	๑๐๖,๑๙๘
โลโป	๒๔๒,๒๗๔	วงฺจตฺมนํ	๒๕,๙๘
โลโม	๗๔,๒๗๔,๒๗๕	วงฺจตฺมา	๓๐๑
โลหิตํ	๑๗๒	วงฺจณฺโต	๑๑๗
โลพติ	๑๗๔	วงฺจณฺ	๗๐,๙๓
	(๖)	วงฺจณฺนฺติ	๗๐
วํโส	๓๓๐	วตํ	๒๘
วการาคโม	๑๕๓	วตฺตติ	๑๖,๔๐,๗๕,๒๑๙,๒๕๑,๒๖๓
วกฺขาม	๑๐๓,๒๑๔	วตฺตนํ	๒๒๗
วกฺขามิ	๑,๓๓๖	วตฺตํ	๗๗,๑๓๐,๓๒๙

วตถุ	๑๓๐,๒๖๕	วราโห	๑๖๓
วทตา	๒๐๖,๓๓๔	วรุโณ	๕๐
วทติ	๖๓,๖๙,๑๙๘	วล	๘๐
วทนุติ	๑๔๕,๒๙๒	วลติ	๘๐,๙๐
วทยติ	๒๔๙	วลห	๑๖๓
วทาม	๑๒๖	วลหติ	๑๖๓
วนั	๑๘๖,๒๗๕	वलล	๘๐
วนโถ	๒๗๕	वलลติ	๘๐
วนุทนานติ	๙๘	वलลนุติ	๘๐
วปุ	๓๔๙	वलลุโร	๘๐
วย	๗	วส	๑๐๑,๑๓๐,๑๓๒,๒๘๘
วยติ	๗,๘	วสติ	๑๐๑,๑๑๗
วยโว	๓๗๔	วสนุติ	๑๓๑
วโย	๗,๘,๑๐๖	วสเน	๒๘๓
วโยหานิวาจโก	๓๘	วสมนุวคั	๑๘๖
วรั	๑๕๘	วสลิ	๒๘๘
วรคนุชวาสิตี	๒๓๙	วสวตตี	๕๘
วรณ	๕๐	วสา	๑๑๗
วรติ	๕๐	วสามห	๗๒
วรโต	๑๕๘	วสิตุ	๑๓๐
วรห	๓๘๒	วสส	๑๐๒
วรภูริ	๒๕๔	วสสติ	๑๐๒,๒๘๘
วรห	๑๖๓	วสสสตีโก	๓๐๑
วรหติ	๑๖๓	วห	๑๖๒,๑๖๖
วรารั	๑๕๗,๒๑๒	วหติ	๑๖๖
วรอาหา	๑๖๓	วเห	๗๒

ปทานุกรกโม

๔๖๗

วพฺวา	๒๘๙	วาสตี	๙๙
วพฺโว	๗	วาสทฺทํ	๒๒๕
วา	๙๑,๒๘๓	วาสิ	๙๙
วาจํ	๓๕,๘๗,๑๑๙	วาสิผลํ	๓๔๕
วาจโก	๑๒,๒๓๖	วาเสฏฺจ	๔๔
วาจา	๕๑,๑๑๘,๒๒๐	วาโส	๑๓๑
วาจฺจลิ่งฺโค	๑๑๘	วาหตี	๑๖๔
วาชี	๗	วาหโน	๑๖๔
วาณิไซ	๔๔	วาหุ	๑๖๔
วาตเวโค	๒๓๙	วาโห	๗
วาตี	๙๑	วาฬ	๑๗๔
วาโต	๔๘,๙๑,๒๘๓,๒๘๙	วาฬตี	๑๗๔
วามิ	๓๒๘	วาฬ่า	๘๗
วามูรํ	๒๔๓	วาฬไฟ	๑๗๓
วายตี	๔๘,๙๑,๒๘๓,๓๔๐	วิกนฺตตี	๒๑๔
วายมตี	๑๖๔	วิกปฺปนเ	๑๓๕
วายุปโถ	๑๐๐	วิกสนํ	๒๕๙
วาโย	๒๘๓	วิการํ	๒๖๙
วารณวฺหยนา	๑๕๖	วิการาปตฺตี	๒๖๙
วารโณ	๕๐	วิกุกโย	๓๐๙
วาริจโร	๓๒๘	วิกุกิณนฺตี	๓๐๙
วาริไซ	๒๓๘,๓๒๘	วิกุกิณาตี	๓๐๙
วารินา	๓๙	วิกุกิณิตุํ	๓๐๙
วาริวโห	๑๖๖	วิกุกเกตุํ	๓๐๙
วาเรตฺมุสฺสเห	๑๗๐	วิกฺจฺจตี	๑๘๐,๑๘๑
วาฬ	๒๑๓	วิกตฺกิลเสทฺรโถ	๔๐

วิคตวลาหเก	๒๓๑	วิญญู	๑๕
วิคตูปกุกิเลส	๔๓	วิญญูน์	๑๘๒,๒๐๖
วิคมตี	๑๘๑	วิตกุก	๑๖๔
วิจรรตี	๒๗	วิตกุกเกตี	๑๖๔
วิจรัส	๑๑๗	วิตกุกโก	๒๗๗
วิจาโร	๒๗,๒๗๗	วิตน	๓๕๐
วิจินตี	๓๑๐	วิตนียุขตี	๓๔๘
วิจินาตี	๓๑๐	วิตนุ	๓๕๐
วิชนมรณณนิสฺสโต	๓๖๔	วิตตัม	๒๑๗
วิชยิจฺฉา	๒๒๗	วิตตัมตี	๙๖
วิชหตี	๑๔๘	วิตตัมตี	๒๑๗,๒๑๘
วิชหนัม	๑๔๘	วิตถาริกัม	๓๓
วิชาตมาตฺฐา	๒๖๗	วิตถาริยตี	๓๔๘
วิชาตา	๒๖๗	วิทิสตี	๑๑๖
วิชายตี	๒๖๗	วิท	๒๑๗,๒๔๙
วิชิตฺส	๒๒๗	วิทตถ	๒๑๑
วิชิตัม	๓๑๑	วิทารณ	๒๑๔
วิชินาตี	๓๑๑	วิทารณ	๖๐
วิชฺชตี	๑๑๒,๑๔๒,๒๔๑,๒๔๙	วิทิตโต	๑๓๖,๒๔๙
วิชฺชา	๒๔๙	วิทิสสา	๑๐๙
วิชฺฌตี	๑๐๑,๑๑๗	วิทู	๕๒
วิชฺฌนวาโท	๑๐๑,๑๑๗	วิทูหิ	๒๕๗
วิเชตฺ	๒๓๐	วิทุณฺเสตี	๘๐
วิญญาณโสตี	๒๙๙	วิทุณฺเสนตี	๒๐๑
วิญญาตัม	๒๙๖	วิทุธา	๒๕๗,๒๕๘
วิญญาตตี	๑๑๘,๑๒๐	วิทุเท	๒๓๑

ปทานุกรกโม

๔๖๙

วิเทหान์	๑๗๗	วิพทุโร	๒๕๒
วิธาวติ	๙๔	วิพูโร	๒๓๔
วิฐนเน	๑๙	วิโพเธติ	๒๕๒
วินฎุโจ	๒๘๘	วิฆสิสุสามิ	๑๕๔
วินเย	๗๙	วิฆตติวิปลุลาไส	๓๘๓
วินสุสติ	๒๘๘	วิฆตโต	๒๐๔
วินาติ	๓๒๙, ๓๓๐	วิฆาคติ	๑๙๑, ๑๙๒
วินาเส	๒๔๒	วิฆาโว	๑๙๒
วินาเสติ	๓๓๐	วิฆาค์	๑๖, ๒๐๕
วินาหิ	๓๒๙	วิฆุตภูตคุคสยมฎุจกุกเก	๒๐๖
วินิพทุโร	๑๔๗	วิภูสติ	๙๙
วินุหติ	๙๖, ๒๑๗, ๒๑๘	วิภูสน์	๙๙
วิเนสิ	๑๙๔	วิมาน์	๓๒๗
วิปลุลาส์	๓๘๑	วิมานา	๒๓๔
วิปลุลาไส	๓๘๓	วิมุตติ	๒๓๗
วิปลุสนกั	๑๑๓	วิมุหยเต	๑๔๘
วิปลุสนา	๑๑๓, ๑๑๔, ๑๑๕	วิมุหยน์	๑๔๘
วิปลุสนาณาน์	๑๑๔	วิยุหติ	๑๖๔
วิปากชิโน	๓๑๓	วิยุหน์	๑๖๔
วิปาโก	๒๘, ๒๙, ๑๗๖, ๒๓๙	วิยุยติ	๓๒๙
วิปลั	๘๕, ๑๗๙	วิรุชติ	๒๑๗, ๒๔๑
วิปลวิตโต	๑๗๙	วิรุชุน์	๒๔๑
วิปลกิรติ	๗๒, ๑๑๖	วิรุชุนติ	๒๔๑
วิปลวาไส	๑๓๐	วิรุณติ	๒๖๑
วิปลเป	๑๖๙	วิรติ	๓๔
วิพาธเน	๓๓๒	วิรวติ	๒๒

วิราคาย	๓๐,๓๒	วิฤตโต	๒๑๙
วิราโค	๒๔๑	วิฤมฺปโก	๒๑๙
วิราชชนตา	๑๒๒,๑๒๔	วิฤมฺปติ	๒๑๙
วิราชชนวาจโก	๑๒๔	วิฤมฺปนฺติ	๒๑๙
วิริพีโต	๒๙๒	วิเลขติ	๘๓
วิรุชฺฌติ	๒๖๓,๓๕๖	วิเลขเน	๕๓,๘๓,๑๐๐
วิรุฑฺโธ	๒๐๗,๒๐๘,๒๖๓	วิเลขิตุํ	๑๐๐,๑๑๗
วิเรโก	๒๐๙	วิโลโป	๒๑๙
วิเรจโก	๒๐๙	วิโลพเน	๑๖๕
วิเรจณํ	๒๐๙	วิวรรณํ	๑๘,๓๘๒
วิเรจเน	๒๐๙	วิวรรณติ	๕๔
วิโรจติ	๕๑,๒๐๐,๒๓๖,๓๔๑	วิวาทา	๑๕๐,๑๗๘
วิโรธํ	๒๐๘	วิวาโห	๓๖๗
วิโรธโก	๒๖๓	วิวิธตฺถสํ	๓๙๐
วิโรธโต	๖๓	วิเวกมฺนุพฺรุเหตุํ	๑๖๗
วิโรโธ	๒๐๗,๒๐๘,๒๒๕,๒๖๓,๒๖๔	วิเวเจติ	๑๖๕
วิลสติ	๑๒๙	วิสํ	๑๙๕,๒๑๕,๓๓๒
วิลสนํ	๑๒๙	วิส	๓๓๒,๑๔๕
วิลापยติ	๒๘๓	วิสทิสตฺตํ	๒๐๔
วิลาสกฺรณํ	๗๖	วิสทิสานิ	๒๐
วิลาสเน	๙๐	วิสยํ	๑๕๗,๒๒๘
วิลาสเส	๑๗๓	วิสเย	๑๓,๑๕๖,๒๓๐
วิลาสโส	๑๒๙	วิสรณ	๑๙,๖๘,๑๗๔
วิลี	๒๘๓	วิสรติ	๒๗
วิลีนสิเนโห	๑๑๗	วิสาเช	๑๓๑
วิลียติ	๒๘๓	วิสิญฺเจ	๑๓๕

ปทานุกรกโม

๔๗๑

วิสุ	๒๐๔	วิหาสิ	๔๒
วิสุ	๑๐๒	วิหีสติ	๒๒๐
วิสุชฺฌติ	๓๒	วิหีสสญฺญี	๑๗๑
วิสุทฺธิ	๒๖๑	วิหีสายํ	๒๒๐
วิสุทฺธิเทวา	๒๒๗	วิหีสฺสติ	๔๒
วิสุทฺธิพฺรหฺมาโน	๑๗๑	วิหฺสโก	๒๒๐
วิสุทฺธิมคฺเค	๗๐	วิหฺสนํ	๒๒๐
วิสุทฺธินํ	๑๗๒	วิ	๙๑, ๓๒๙, ๓๓๐
วิสุทฺโธ	๒๖๑	วิจิ	๓๒๖
วิสุนาติ	๓๓๒	วิณา	๑๐๕
วิเสสํ	๒๕๗	วิทํ	๓๒๙
วิเสสตุถาธคโม	๑๒๐	วิทกงฺขา	๒๐๕
วิเสสโต	๑๗๑	วิททฺทโร	๔๐
วิเสสนสทฺทํ	๑๒๐	วิทรสภาวํ	๓๓๐
วิเสโส	๑๘๕, ๑๔, ๒๒๒, ๒๒๓	วิทสฺสฺสโล	๔๐
วิโสเชนฺตุติ	๓๒๕	วิทโสโก	๔๐
วิหฺสฺ	๔๒	วิทิกุกโม	๑๓๕
วิหฺงคฺม	๒๔๓	วิมฺส	๑๘๙
วิหฺรณํ	๔๓	วิมฺสนา	๓๕๖
วิหฺรณกิริยา	๔๓	วิริยํ	๑๖๒, ๑๖๔, ๒๔๐
วิหฺรติ	๔๒	วิสยญฺจิกํ	๒๑๑
วิหฺริตุํ	๔๒	วิหฺญจฺปโนกาสมฺภูตํ	๗๗
วิหฺริสฺสฺสติ	๔๒	วุจฺจติ	๑๖, ๑๖๒, ๑๙๓, ๑๙๗
วิหฺยา	๒๒๙	วุชฺฌมฺ	๖๘
วิหฺรามโห	๑๖๑	วุชฺโฒ	๖๗
วิหาโร	๔๒, ๔๓, ๒๒๗	วุณฺนาติ	๓๐๖

วุณเณติ	๓๐๖	เวรินัน	๑๔๑
วุฑฐา	๒๖๒	เวรี	๑๔๑, ๑๔๓
วุฑฐิ	๑๖, ๒๐	เวลติ	๗๗
วุฑฐิย์	๑๙, ๙๘, ๑๖๑, ๒๖๒	เวลมุเพ	๘๒
วุฑฐี	๖๘	เวลุ	๗๗
วุฑฐเ	๖๗	เวส	๑๔๖
วุสิตพรมหุจริโย	๒๘๐	เวสติ	๑๐๒
วุปสมกาโล	๒๒	เวหติ	๑๖๔
วุปสมมติ	๒๗๖	เวหายส	๑๐๐
วูเห	๑๕๕	เวหาโส	๑๐๐
เว	๙๑	เวหุ	๑๖๔
เวคสา	๒๒๑	เวหติ	๑๕๕
เวโค	๘	ไวกิณณา	๑๘๙
เวจจติ	๑๔๖	ไวกิณเณ	๑๘๘, ๑๘๙, ๑๙๐
เวชชก	๓๕๒	ไวทาน	๒๔๖
เวจเน	๑๗๔	ไวทายติ	๒๔๖
เวณุ	๓๓๐	ไวหริติ	๔๒
เวติ	๙๑	ไวหริติ	๔๔
เวทคนุเถ	๒๑๙	ไวหริสุ	๓๕๗
เวทค	๒๑๘	ไวหริยติ	๑๒
เวทชาตา	๒๑๙	ไวหาโร	๔๒, ๖๓, ๒๑๒, ๒๒๗, ๒๖๘
เวทนา	๒๐๓, ๒๑๗	(ส)	
เวทนุตค	๒๘๐	สักเส	๑๔๗
เวโท	๒๑๗, ๒๑๘	สักลิสฺสติ	๒๘๕
เวยยาวจจ	๒๘	สักลิสฺสนติ	๒๘๕
เวยยาวฎิย์	๓๔	สักลิสฺสนมา	๒๔๑

ปทานุกรกโม

๔๗๓

ลัมภี	๒๘๕	ลัมภี	๑๗
ลัมภี	๒๗๖	ลัมภี	๑๗
ลัม	๒๑๕	ลัม	๒๗
ลัม	๑๖, ๑๓๙, ๒๑๕, ๓๑๑	ลัม	๒๖๑, ๓๐๔
ลัม	๒๑๑, ๒๑๓	ลัม	๒๘๓
ลัม	๑๓	ลัม	๒๖๑
ลัม	๒๑๐	ลัม	๔๖
ลัม	๒๑๐	ลัม	๑๐๓
ลัม	๑๓	ลัม	๑๐๓
ลัม	๒๖๑	ลัม	๔๖
ลัม	๒๑๓	ลัม	๓๐๒
ลัม	๓๕	ลัม	๑๐๘
ลัม	๖, ๓๕, ๘๐, ๑๖๖, ๑๗๕	ลัม	๙๘, ๒๖๗
ลัม	๓๕, ๘๐	ลัม	๒๘
ลัม	๒๔๑, ๒๔๙	ลัม	๓๒๖
ลัม	๓๐๖	ลัม	๒๒๕
ลัม	๓๐๖	ลัม	๒๘๘
ลัม	๖๕	ลัม	๓๒๘
ลัม	๒๔๑	ลัม	๑๗๗
ลัม	๒๔๑	ลัม	๑๙๖
ลัม	๕๓	ลัม	๓๕๑
ลัม	๑๐๗, ๑๑๖	ลัม	๑๗๙
ลัม	๑๙๐	ลัม	๓๐๒
ลัม	๑๘๘, ๑๙๐	ลัม	๓๐๒
ลัม	๑๐๗, ๑๑๖	ลัม	๓๐๒, ๓๕๐
ลัม	๑๘๐, ๑๘๒	ลัม	๓๕๐

สกฺโกนฺหติ	๒๓๑	สงฺคฺติ	๑๓
สกฺกฺขติ	๓๕๐	สงฺคฺยฺหติ	๓๓๘
สกฺกฺขิสฺสฺสฺติ	๓๐๒	สงฺคฺเหตฺตา	๓๓๘
สกฺกฺขิสฺสฺสฺสิ	๓๕๐	สงฺคฺคาหโก	๓๓๗, ๓๓๘
สกฺกฺยฺกฺลฺชาโต	๓๐๒	สงฺคฺ	๒๔๐
สกฺกฺยา	๑๖๐, ๓๐๒	สงฺคฺ	๒๔๐
สคฺคฺกุจฺ	๒๓๔	สงฺกฺมฺมฺภูติ	๑๕๗
สคฺคฺควาสี	๒๓๔	สงฺกฺมฺมฺภูนํ	๑๐๓
สคฺคฺโค	๓๑๐	สงฺกฺมฺมฺภาทโก	๒๑๕
สงฺกฺติ	๒๒๒	สงฺกฺมาเต	๗๓, ๑๗๕
สงฺกฺปฺปา	๒๖	สงฺจํ	๑๑๙, ๑๔๑, ๑๙๘, ๒๒๔, ๓๘๑
สงฺกฺสายติ	๑๔๗	สงฺจฺวฺหโย	๑๖๙
สงฺกา	๒๒๓, ๒๒๖	สงฺจฺวา	๒๘๐
สงฺกาณํ	๒๒๒	สงฺจฺขติ	๒๔๐
สงฺกาสนา	๑๒๔	สงฺจฺขนํ	๒๔๐
สงฺกิลฺสฺปกฺขํ	๒๐๒	สงฺจฺขนฺกิริยา	๑๔๙
สงฺเกตวจฺนํ	๑๒๑	สงฺจฺขโน	๑๗
สงฺจํ	๒๗๒	สงฺจฺขโร	๓๘
สงฺชา	๔๔	สงฺจฺขิตฺ	๒๔๐
สงฺชาเน	๘๕	สงฺจฺยโย	๓๑๐, ๓๑๑
สงฺชายน	๒๑๕	สงฺจฺจฺรติ	๒๗
สงฺชาโร	๓๘๕	สงฺจฺจฺลเน	๒๗๖
สงฺชฺยานเน	๘๑	สงฺจฺจฺลเ	๙๐
สงฺเชปา	๒๐๔	สงฺจฺจฺนฺนฺติ	๗๗
สงฺชโยโก	๒๗๖	สงฺจฺจฺนเน	๗๗
สงฺคจฺฉฺนฺติ	๑๒	สงฺจฺชาติ	๒๖๗

สญโอบโค	๒๑๐	สตฤศาสน์	๔๖
สญโอบชนั	๒๑๐	สตฺวาริ	๑๔๓
สญห	๓๔๑	สโต	๓๕, ๑๓๓
สญหา	๓๔๑	สทาสนุโตโส	๒๘, ๓๒
สญหาวาจา	๓๔๑	สททำ	๗๖, ๒๙๗
สตรวงโก	๓๒๘	สททลภขณวิท	๗๐, ๗๑
สติ	๓, ๓๕, ๓๖๙	สททวิเสเส	๑๔
สติปฏจัน	๓๓๗	สททสิทฺธิ	๒๒๐
สติวิปฺปวาโส	๒๕๐	สททา	๑๔, ๖๗, ๖๘, ๘๘, ๓๐๐, ๓๔๙
สติสมุโพชฺฌมฺงค์	๑๘๙	สทโท	๒๒, ๓๔, ๔๓, ๖๒, ๑๙๗, ๑๙๘
สตีมโต	๒๗๘	สทฺธิ	๑๗๐
สตฺตกิจฺจ	๖๐	สทฺธมฺมปชฺโชโต	๘๑
สตฺตภาตโร	๑๑๘	สทฺธา	๒๙, ๓๔
สตฺตรตนิกา	๒๑๑	สทฺธาทิก	๘๔
สตฺตตา	๓, ๑๓, ๒๔๙, ๒๖๒, ๒๗๕, ๓๕๗	สทฺธภาพล	๘๔
สตฺตตาวิจน	๑๙๔	สทฺธ	๑๖๑
สตฺตติ	๒๒๗, ๓๕๐	สทฺธวัก	๑๓๘
สตฺตติฤตฺติ	๒๒๙	สทฺธเว	๑๗๑
สตฺตติย	๒๙๑, ๓๕๐	สนรามรโลกครุ	๕๕
สตฺโต	๔๐, ๕๗, ๒๔๐, ๓๕๕, ๓๕๘	สนิคุคฺหิตาคมกิริยาปทตฺ	๒๒๕
สตฺถ	๑๐๗, ๑๓๗	สนิคุคฺหิตาคโม	๒๒๖
สตฺถ	๑๐๗	สนิทฺเทโส	๒๐๔
สตฺถา	๑๓๗, ๑๓๘, ๓๐๔	สนฺต	๓๙
สตฺถานุกมฺปโก	๒๔๒	สนฺตจิตฺโต	๒๗๖
สตฺถาร	๒๘๗	สนฺตปฺปติ	๒๗๔
สตฺถโน	๓๕๕	สนฺตปฺปิตา	๒๙

สนุตสนุติ	๗๖	สไปโป	๘๘, ๑๘๘, ๑๙๕
สนุตานะ	๒๒	สพพญญุต	๑๔๒, ๓๐๔
สนุตานปี	๓๔	สพพญญุตญญานัน	๑๗, ๑๑๕, ๒๕๔
สนุตานไป	๒๗๔	สพพทุกขุปปหีนโน	๑๖๙
สนุติ	๑๓๔, ๒๗๖	สพพเทสหโร	๔๕
สนุต	๑๓๔	สพพวาริวิชัย	๓๗๑
สนุตญจ	๒๘๙	สพภ	๒๗๘
สนุตสุสติ	๒๘๙	สพภโย	๓๖๕
สนุโต	๑๔๑, ๒๗๘	สพภาว	๓๓๗
สนุโตโส	๓๔, ๒๘๙	สพภี	๓๖๕
สนุถรณ	๕๙	สพภี	๓๖๕
สนุถรติ	๕๙	สพภินา	๓๖๕
สนุหติ	๑๗๙	สพภี	๓๖๕
สนุหน	๙๖, ๒๑๗	สภาว	๑๔
สนุหิสติ	๑๔๓	สภิกขุกา	๑๓๒
สนุหิตติ	๒๕๙	สม	๑๒, ๑๖, ๕๔
สนุหิขุณ	๑๒	สมคค	๑๖
สไปโต	๑๔๓	สมญญา	๔๔
สไปริติ	๒๖๑, ๓๕๑	สมณพราหมณา	๒๙, ๑๑๐
สไปป	๑๘๐	สมณมุณฑิกาปุตโต	๑๐
สไปปติ	๘๘, ๑๘๐, ๑๘๒, ๑๙๕	สมณเ	๒๗๖
สไปปภา	๓๔๑	สมตฤภาโว	๓๐๒, ๓๕๐
สไปปโยค	๑๘๒, ๓๓๖	สมถวิปัสสนา	๒๔๗
สไปปิ	๑๘๘, ๑๙๕, ๒๘๓	สมนุตจกขุ	๑๖๘
สไปปินี	๖, ๑๘๘, ๑๙๕	สมนุตโต	๑๘๒, ๒๔๖
สไปปุริโส	๒๖๑	สมภาว	๑๙๓

ปทานุกรกโม

๔๗๗

สมยสททวจนียตา	๑๔	สมีรโณ	๔๘
สมยสทโท	๑๒	สมีรติ	๔๘
สมโย	๗,๙,๑๐,๑๒,๓๔๐	สมีรติ	๓๕๕
สมลงกตา	๑๕๘	สมิเวติ	๔๘
สมวยาทิวาจิโน	๑๕	สมุ	๒๗๖
สมวาโย	๑๒	สมุคคจฺจติ	๑๘๐
สมเวติ	๑๒	สมุจฺฉินฺทติ	๒๘๔
สมา	๑๒๖	สมุทโย	๑๓
สมาคจฺจติ	๑๒	สมุททาโย	๑๓
สมาคเต	๑๕๗	สมุทธีรเย	๑๕,๒๑๙
สมาทปยติ	๒๔๕	สมุททตีริ	๓๒๖
สมาทหนฺติ	๗๒,๑๑๖	สมุทโท	๒๑๗
สมาทาย	๒๑๕	สมุทฐราหิ	๓๐๒
สมาทียติ	๒๔๕	สมุทฐริตุกามา	๑๗
สมาธิ	๑๐๖,๒๔๐	สมุปกจฺจติ	๑๖
สมาธิยติ	๗๑,๑๑๖	สมุเห	๙
สมาโน	๕๗,๑๑๔	สมุโห	๑๐,๑๓,๓๑๑
สมาปชฺชติ	๒๔๘	สมุปชฺชติ	๓๖๕
สมายา	๕๑	สมุปฏิจฺฉนํ	๑๔๖
สมาหฺรติ	๔๖	สมุปตฺโต	๓๐๔
สมานาโร	๔๖	สมุปทาโย	๒๔๘,๒๔๙
สมาหิตะ	๔๓	สมุปทียติ	๒๔๙
สมิขฺฉติ	๓๓,๒๖๒	สมุปนฺนํ	๑๗๐
สมิตา	๒๗๗	สมุปรายิกะ	๑๑
สมิตี	๑๘๖	สมุปริวาริตะ	๒๐๘
สมิติ	๑๓	สมุปวตฺตติ	๓๐๐

สมุปรหติ	๔๖	สมมุขา	๑๕๕
สมุปรหาโร	๔๖	สมมุติเทวา	๒๒๗
สมุปาปณาติ	๓๐๕	สมุหา	๒๔๑
สมุปีเพ	๙๘	สมเมติ	๑๒,๑๓
สมุปุณฺณ	๒๖	สมเมนุติ	๑๒
สมุผลสุเส	๑๔๔	สมเมสุ	๑๒๒
สมุผลิตตฺตํ	๑๔๔	สมเอนานํ	๑๓
สมุพฺนุธา	๑๓	สมเอนานคตธาตฺ	๑๗๗
สมุพฺพุทฺฐมรหติ	๒๕๕	สมเอนาเนสิ	๑๙๗
สมุโพชยติ	๒๕๕	สยติ	๙๕,๑๙๕
สมุโพธาย	๑๑๔	สยนํ	๙๕
สมุภโม	๓๗	สยนุติ	๒๐๒
สมุภวติ	๑๔,๑๒๐	สยานํ	๑๐๖
สมุภโว	๑๖	สยามี	๒๔๒
สมุภาโร	๓๘๙	สยฺหติ	๒๙๑
สมุภุ	๓๐๔	สเย	๙๕
สมุภุณาติ	๓๐๔	สโย	๙๕
สมุโภคํ	๒๑๓	สริ	๓๔,๓๕
สมุโภโค	๒๑๑	สริณํ	๑๕๗, ๒๒๘,๓๔,๑๐๒,๓๖๗
สมุโภติ	๑๖	สริติ	๒๗,๓๔,๓๕
สมุमतตฺตา	๒๒๘	สรินุติ	๓๕
สมุมติ	๒๗๖,๒๗๗	สริสภาวํ	๓๓๐
สมุมนุติ	๑๙๔	สริรํ	๓๔๘,๓๔๙
สมุมา	๑๓,๒๐๕	สริรชฺฐติยา	๒๓๐
สมุมาชีวนํ	๘๔	สริรวาจกา	๓๔๙
สมุมาสมุพฺพุทฺโธ	๑๗๑,๒๕๒,๓๒๓	สริสโป	๑๙๕

ปทานุกรกโม

๔๗๙

สรูปา	๒๗๒	สห	๒๙๑
สโร	๒๗,๓๔,๗๘,๓๐๙	สหคดี	๑๘๗,๑๙๐
สธ	๗๗,๗๘,๘๐,๘๖,๒๐๑	สหชาติ	๑๙๐
สธติ	๗๘,๘๐,๘๖,๒๐๑	สหติ	๑๖๕
สธนุติ	๘๐	สหเน	๑๐๒
สธยติ	๘๐,๒๐๑	สหพยติ	๖
สธยนุติ	๒๐๑	สหพโย	๖,๑๖
สธลั	๗๘,๑๗๒	สหมุปติ	๑๗๑
สธล	๗๘	สหสุโส	๑๖๘
สธลगतโต	๒๑๔,๒๒๓	สหાય	๖
สธลติ	๗๘	สหิต	๒๐๔
สธลีนั	๓๒๙	สหิ	๑๗๖
สธโล	๗๘	สหิติ	๑๗๖
สว	๙๓	สหา	๙๕,๒๘๔,๓๓๑,๓๔๑
สวงโก	๓๒๘	สหาภิกขา	๓๐๒
สวติ	๙๓,๙๖	สหาติ	๙๕
สวณั	๒๑,๙๖,๒๙๓	สหาธ	๒๖๑,๓๐๔
สวเน	๙๖,๒๙๓	สหาธกั	๔๙
สสติ	๑๐๗,๑๓๒,๑๓๓	สหาธนั	๒๖๑,๓๐๔
สสนั	๘๓	สหาธยติ	๒๖๑
สสุ	๑๐๗	สหาธโว	๒๑,๗๒,๘๐,๑๑๖
สสุรมหิ	๑๘	สหาธปฺปายา	๖๔
สสุสตทิกฺขิ	๑๓๓	สหาธุ	๒๖๑
สสุสติยา	๕๑	สหาธุกั	๓๔๗
สสุสุยา	๑๘	สหาธุณาติ	๓๐๔
สโส	๗๗,๑๓๒,๑๓๓	สหาธเวติ	๓๐๕

सानโต	๖๖, ๑๑๖	สาสนัญจิตติยา	๓๔๗
สามตฤยัม	๒๒๗, ๓๐๒	สาสนา	๓๓๓
สามิวจนัม	๑๔๓	สาสนานุโลมานิ	๕๙
สายติ	๑๙๕, ๑๙๗, ๑๙๘, ๒๘๔	สาสนิกา	๓๖๓
สาयन्	๒๘๔	สาพิกา	๑๗๖
สาयित्तัม	๒๘๔	สาพิกโก	๑๗๖
सारโต	๖๔, ๒๕๘	สี	๙๕, ๓๓๑, ๓๔๒
सारถ	๓๘๐	สีกขตตยสงฺคหัม	๓๓
สารถิ	๑๒๓, ๓๘๐	สีกฺขา	๓๔, ๓๔๒
สารมฺภัม	๑๕๘	สีกฺขากาโม	๖๑
สารมฺภกฺกณัม	๑๕๕	สีกฺขาปทัม	๒๘
สารเมยฺยา	๓๐๐	สีงฺคิ	๓๒๘
สารเมยฺโย	๓๐๐	สีจ	๒๐๙
สาริปฺตฺโต	๘๗, ๑๙๕, ๓๒๓	สีชฺฌติ	๓๕, ๒๖๑
สาสิ	๗๗	สีญฺจ	๒๐๙
สาสงฺกานนฺวชฺชิตา	๖๘	สีญฺจติ	๑๖๐, ๒๐๙
สาจรราชา	๗๖	สีญฺจิต्तัม	๒๐๙
สาสิเกทาวัม	๑๗๐	สีจิลภาโว	๗๗
สาวโก	๒๙๓, ๒๙๔	สีตัม	๑๐๔, ๑๔๘
สาวตฤยัม	๔๒	สีตฺตา	๒๐๙
สาวยติ	๒๙๓	สีถิลคฺคหณัม	๓๓๖
สาเวติ	๒๙๓	สีทฺธ	๒๕๒
สาสิ	๑๒๒	สีทฺธัม	๓๖๑
สาส	๑๓๗	สีทฺธิ	๒๖๑
สาสติ	๑๓๗, ๑๓๘	สีทฺธิ	๓๒๔
สาสนัม	๒๘, ๓๓, ๓๔, ๖๑, ๑๓๗, ๑๓๘	สีทฺธิ	๒๖๑

ปทานุกรกโม

๔๘๑

สินาติ	๓๓๑	สิริยา	๘๑
สินินุโธ	๒๙๑	สิริมโต	๓๑๑
สินินุหติ	๒๙๑	สิล	๘๙
สินินุ	๒๙๑	สิลติ	๘๙
สินีนุเต	๓๓๑	สิลาฆายั	๑๗๔
สินุณโว	๗	สิลิส	๒๘๕
สินินุ	๓๘๗	สิลิสุ	๑๐๓
สินินุโก	๒๙๑	สิลิสุสติ	๒๘๕
สินินุเน	๘๙,๙๐,๑๑๗,๒๕๑	สิลิจุจโย	๕๐
สินินุ	๒๙๑	สิเลสติ	๑๐๓
สิปปิ	๓๔๒	สิเลส	๓๒๙
สิปปายตนิ	๓๔๒	สิเลส	๑๐๓,๒๘๕
สิปปุคคณุหนโก	๓๒๕	สิวั	๙๕
สิพพิ	๒๘๓	สิวุ	๒๘๓
สิพพิติ	๒๘๓,๒๘๔	สิโว	๙๕
สิพพาปยติ	๒๘๓	สิส	๑๐๑
สิพพาเปติ	๒๘๓	สิสติ	๑๐๑
สิพเพติ	๒๘๓	สิสิ	๑๒๗
สิยั	๑๓๔	สิสุโส	๒๙๔
สิยติ	๒๘๔,๓๔๑,๓๕๕	สิ	๙๕
สิยนุติ	๒๘๔	สิฆั	๖
สิยัสุ	๑๓๔	สิฆคมนั	๗๘
สิยา	๑๓๔,๑๓๕,๑๙๗	สิตั	๓๓๙
สิยุ	๑๓๔	สิตภาโว	๓๔๐
สิรฎุโจ	๗๐	สิตลฎุโจ	๗๐
สิรสา	๒๕๔	สิตติ	๑๙๙

สีทนต์เร	๑๐๘,๒๘๑	สุญญภาว	๒๒๐
สีมา	๓๓๑	สุญญาकारคต	๑๐๕
สียติ	๙๗	สุญฺจ	๑๖,๔๘
สีล	๗๐,๗๑,๑๑๖,๑๓๑,๒๔๕	สุณ	๒๙๓
สีลติ	๗๐,๗๑	สุณนุติ	๓๓๑
สีลน	๗๐	สุณนุตุ	๑๔๑
สีเลนุติ	๗๒,๑๑๖	สุณาติ	๒๙๓,๓๓๑
สีล	๑๕๑,๒๙๑,๓๓๑	สุณิตุ	๒๙๓
สีหสมา	๒๐๕	สุณีย	๒๙๓
สีหโพ	๖๑	สุณิสฺสติ	๒๙๓
สีโห	๒๒๐	สุณีสฺ	๒๙๓
สุสุมาโร	๑๗๖	สุโณติ	๒๙๓
สุ	๙๖,๒๙๓	สุต	๒๑๘
สุกข	๒๘๙	สุต	๒๙๓,๒๙๖
สุก	๑๗,๒๘,๑๓๖,๑๙๐,๒๔๒,๒๖๖	สุตทโร	๒๙๖
สุขโต	๑๖,๒๐	สุตสหุโ	๒๙๔
สุขสหคต	๑๓๖	สุตสนฺนิจโย	๒๙๖
สุขุโม	๒๒๖	สุติ	๙๗
สุคโต	๒๕๖	สุตต	๙๖,๑๘๖,๒๔๘,๓๓๐
สุจวิต	๓๒๓	สุทฺธกตฺตฺวาก	๒๑๖
สุจิภาโว	๒๖๑	สุทฺธกตฺตฺวิสเย	๒๒๓
สุจ	๓๙๐	สุทฺธสุสฺสไปสเถ	๑๓๒
สุชฺฌติ	๒๔๖,๒๖๑	สุทฺธิ	๒๖๑
สุชฺฌน	๒๖๑	สุทฺธิย	๒๔๖
สุญญภูจ	๒๕๐	สุทฺโธ	๒๖๑

สุทโธทนมหาราช	๖๑,๖๓	สุเมธโส	๒๕๔
สุธ	๒๖๑	สุยยติ	๒๙๓
สุธาสี	๒๓๔	สุยหติ	๒๙๑
สุนขา	๑๖๗,๓๐๐	สุริ	๕๒
สุนชี	๓๐๐	สุร	๕๐
สุนไช	๓๐๐	สุรกุชิต	๓๖
สุนุทธิ	๖๓,๒๖๒	สุรติ	๕๐,๕๑
สุนุทรา	๕๑	สุราน	๕๑
สุปน	๙๕	สุริยคคาโ	๑๖๕
สุปนเน	๒๔๕	สุโร	๒๓๔
สุปริกชิตต	๓๘๘	สุโร	๕๐
สุปามิ	๒๕๘	สุวรรณวณณ	๓๐๑
สุปิเน	๑๑๐	สุวา	๑๗๐
สุปฤลสุทิมสมุทุกชิวะ	๑๘๐	สุวาน	๓๐๐
สุปปกาสิต	๓๓	สุวิต	๓๒๙
สุมุลลิตมรวินุทวน	๗๖	สุส	๒๘๙
สุภ	๒๐๐	สุสเน	๑๓๒
สุภาสิตา	๑๐๒	สุสรติ	๓๕
สุภุตถุ	๒๐๖	สุสส	๒๘๙
สุภุตถุริ	๒๐๖	สุสสติ	๒๘๙
สุโภ	๓๕๖	สุสสุสติ	๒๙๓
สุมธุริ	๑๕๗	สุสสุสา	๒๙๓
สุมภ	๒๒๑	สุเสวนีย	๓๙๐
สุมภติ	๒๒๑	สุห	๒๙๑
สุมภามิ	๒๒๑	สุหิตตา	๑๓๐
สุมโภติ	๒๒๑	สุพี	๑๗๕

สุพตี	๑๗๕	เสตปริกฺขาโร	๓๘๙
สุ	๙๖,๙๗,๒๘๕	เสติ	๔๐,๙๕,๙๗,๑๙๘
สุกรมุโข	๓๗๗	เสตุ	๙๕,๙๗,๑๙๙
สุกโร	๑๖๓	เสนํ	๙๕
สุจิตฺตา	๑๐๑,๑๑๗	เสนาสนํ	๒๑๓
สุต	๙๖	เสลตี	๗๗
สุตี	๙๗	เสลฺ	๗๗
สุโต	๙๖	เสโล	๕๐
สุโน	๓๐๐	เสวโก	๙๕
สุยตี	๒๘๕,๒๙๓	เสวตี	๙๓,๙๕
สุวมตี	๓๔๒	เสวนา	๙๕
สุล	๗๓	เสวเน	๙๓
สุลตี	๗๓	เสวายํ	๙๕
สุยาทนฺตานิ	๒๑๔	เสวิท	๙๕
สุวาโน	๓๐๐	เสวียเต	๓๔๒
เส	๙๗,๑๙๗,๑๙๘	เสวฺ	๙๓
เสกฺขมฺนิ	๓๒๒	เสนฺโห	๒๙๒
เสกฺขา	๓๒๓	โส	๓๔๑
เสกฺโข	๓๕๔	โสเจยฺยํ	๒๖๑
เสจนาเปกฺขโก	๑๐๒	โสณฺฐา	๑๒๖
เสจเน	๓๖,๑๐๒,๑๗๔	โสณฺ	๒๙๓,๓๐๐
เสฏฺฐิ	๘๕,๑๖๘,๑๖๙	โสตี	๒๙๓
เสจิลฺลํ	๗๗	โสตธาตฺ	๒๙๗
เสจิลฺเล	๗๗	โสตวณฺโต	๑๗๐
เสตเกตฺ	๑๑๑	โสตสทฺโท	๒๙๗
เสตปจฺฉาโท	๘๖	โสตาปตฺตีผลํ	๗๕

ปทานุกรกโม

๔๘๕

โสตาปตติมคฺโค	๑๑๒	หตุณีนี	๑๒๒
โสตุ	๒๓๐,๒๙๓	หตุณีสีกุขา	๓๔๒
โสตุณั	๗๑	หตุณิสเณฐา	๑๒๕
โสโต	๒๙๓,๒๙๙	หตุถึ	๑๖๓
โสธโก	๒๖๑	หตุเถ	๑๒๕
โสธนั	๓๒๓	หตุโถ	๑๒๖
โสธเน	๒๔๕	หโต	๒๓
โสเชติ	๒๖๑	หทยั	๒๖๐,๓๒๔
โสปปโท	๓๑๓	หทยจลนั	๘๘
โสปาก	๑๘๖	हन	๒๖๘
โสภติ	๗๖,๒๐๐	हनนั	๒๖๘
โสภา	๑๔๓,๒๒๗	हनนุติ	๒๖๘
โสมนสฺสั	๑๐๔,๒๑๘,๒๑๙	हनุ	๓๕๒
โสสยติ	๒๘๙	हनุเต	๓๕๒
โสสิยติ	๒๘๙	हनุติ	๑๖
โสสุสติ	๒๙๓	हनเอนติ	๓๕๒
โสเสติ	๒๘๙	หยติ	๖
โสโส	๒๘๙	หยตุตโม	๗
โสฬสภาคาทิภาโค	๘๑	หโย	๖,๒๖๔
(ห)		หฺร	๔๕
หณฺณติ	๒๖๘	หฺรณั	๔๒
หตุกตุตฺริ	๕๗	หฺรณ	๒๘๕
หตุถคตั	๑๗	หฺรเณ	๔๒
หตุถปาโส	๑๒๙	หฺรติ	๔๒,๔๕
หตุถปฺปเทสั	๒๐๒,๓๓๐	หฺรยติ	๔๘
หตุถิทพฺเพ	๑๒๖	หฺรยณั	๔๘

หราชอาณาจักร	๔๘	หาเยถ	๙๕
หราชอาณาจักร	๑๒๐	หากรณ	๗๖
หราชอาณาจักร	๑๑๙	หากรณ	๗๖, ๘๙
หาคู	๔๖, ๒๐๗	หาเส	๒๗๔
หาคู	๗	หาโส	๑๐๔
หาคู	๗	หาหิต	๔๕
หาคู	๔๖	หีส	๙๗
หาคู	๔๕	หีสโก	๙๗, ๒๒๐
หาคู	๔๘	หีสติ	๑๗, ๓๔, ๒๒๐, ๒๖๕
หาคู	๘๒	หีสตุธา	๑๐๑, ๑๖๗
หาคู	๑๔๙	หีสนา	๙๗, ๓๘๘
หาคู	๑๐๓, ๑๐๕	หีสนุติ	๑๙๓
หาคู	๑๐๓, ๑๐๕	หีสนุติ	๓๒๘, ๓๓๑
หาคู	๑๐๔	หีสนา	๙๗, ๒๓๕
หาคู	๑๐๓	หิงคุ	๑๘๗, ๑๙๓
หาคู	๑๐๓	หิงคุชตุ	๑๙๓
หาคู	๑๐๔	หิงคุชาติ	๑๙๓
หาคู	๑๐๓	หิงคุสิปาฎีกา	๑๙๓
หาคู	๑๐๓	หิต	๓๕๕
หาคู	๑๕๔	หิตนิปุตตี	๑๗
หาคู	๑๗๔	หิต	๒๓๑
หาคู	๑๗๔	หินุทำ	๕๘
หาคู	๑๔๘	หินุทำ	๑๙๓
หาคู	๑๐๖	หินุทคุ	๑๙๓, ๑๙๔
หาคู	๒๘๙	หิโน	๘๘
หาคู	๒๘๙	หิมมมนา	๕๐

หิยยตฺตนิยา	๑๘๓,๑๘๖	หุวิตฺถ	๑๕๒
หิริ	๔๙	หุวิมฺห	๑๕๒
หิล	๘๙	หุวิเร	๑๕๒
หิส	๑๐๕	หุวิโรห	๑๕๒
หิสติ	๑๐๕	หุว	๑๕๒
หิสฺสี	๒๒๐	หุเว	๑๕๒
หีฬ	๑๗๔	หุเวถ	๑๕๐
หีฬติ	๑๗๔	หุเวถ	๑๕๐
หีฬ่า	๑๗๔	หุเวยฺย	๑๕๐,๑๕๑,๑๗๗
หีฬิโต	๑๗๔	หุเวยฺยํ	๑๕๐
หุ	๑๔๙	หุเวริ	๑๕๐
หุจฺฉนํ	๓๖	หุฬ	๑๗๓
หุจฺฉเน	๓๖	หุฬติ	๑๗๓
หุต	๑๔๙	หุ	๑๔๙,๑๗๗
หุตวา	๑๔๙	หุฐาตุโต	๑๗๙
หุตาวี	๑๔๙	เหตุ	๘๘
หุโต	๑๔๙	เหตุกตฺตฺวาจกํ	๓๔๕
หุเปยฺยํ	๑๕๑	เหตุกตฺตฺวิสเย	๒๒๓
หุร	๓๔	เหตุภาวาย	๑๗๙
หุรติ	๓๔	เหตุเย	๑๗๘,๑๗๙
หุล	๘๒,๒๐๑	เหตุ	๑๕๑
หุลติ	๘๒,๒๐๑	เหตุ	๑๕๑
หุวํ	๑๕๒	เหตุยํ	๑๕๑
หุว	๑๕๒	เหตุย	๑๗๗
หุวี	๑๕๒	เหตุยาม	๑๕๑
หุวิตฺถ	๑๕๒	เหตุยาม	๑๕๑

เหยยามิ	๑๕๑	โหนดิ	๑๕๐
เหยยามเห	๑๕๑	โหนดา	๑๕๐
เหยยามโหว	๑๕๑	โหนดิ	๑๕๐
เหยยั	๑๕๑	โหนดโต	๑๕๐
เหริ	๑๕๑	โหม	๑๕๐
ເລຕີ	๘๙	โหล	๘๒
ເລສຕີ	๑๒๑,๑๒๒	โหลสิ	๑๕๐
ເລสุ	๑๒๑,๑๒๒	โหลหิติ	๑๕๕
ເລสุสั	๑๕๔	โหลหินุติ	๑๕๕
ເລสุสเส	๑๕๔	โหลหิสิ	๑๕๕
ເລสุสาม	๑๕๔,๑๕๕	โหลหิสุสติ	๑๕๕
ເລสุสามิ	๑๕๔	โหลหิสุสนุติ	๑๕๕
ເລหิสุสสิ	๑๕๕	โหลหิสุสสิ	๑๕๕
ເພ	๑๗๔	โฬ	๑๗๓,๑๗๔
ເພຕີ	๑๗๔	โฬติ	๑๗๓,๑๗๔
โหติ	๑๕๐	(พ)	
โหตุ	๑๗๘	พิการนุตธาตุ	๑๗๓
โหตุเย	๑๕๐	พิการนุตธาตุรูปานิ	๑๗๖
โหน	๑๕๐,๑๕๒		
